

Bazilio Joannategi

**SAN BENOATEN
BIZITZEA**

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoen irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *San Benoaten bizitza*, Bazil Joannateguy
(Inazio Mujika Iraolaren edizioa). Euskal Editoreen
Elkartea, 1996

<http://klasikoak.armiarma.com/>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/egileak/00576.htm>

Guk, Bastidako benediktanoen Aita Priorak, irakurtu dugu eta irakurt arazi gure komentuko Aita Basiliok egin duen liburua, *San Benoaten Bizitzearen* gainean. Iduritzen zaiku liburu hori arimen argitzeko eta Jainkoaren amodioaz sustatzeko gai dela.

Eta hortarakotz, gure izenean eta gure aintzindari jaunen izenean, gogo onez ematen diogu liburu horri gure baimena.

Bastidan egina, errearoaren 27^{an} 1887^{an}.

Aita Agustin, *priora*.

Guk, ikhusi ondoan Aita Agustino Bastidako benediktanoen Prioreak eman duen baimena *San Benoaten Bizitzeari*, eskuaraz Aita Basiliok eginari, gogotik onhartzen dugu izan dadien inprimatua, eskualdunen arimen onetan.

Emana Baionan errearoaren 27^{an} 1887^{an}.

Inchauspe, bik. gen^{la}.

Pax

Hitz bat Eskual-Herriko aphez Nere Jaun eta lagun onei

Elizak izatu dituen Aita-Saindu guzien artean aiphatuenetarik bat da San Gregorio Handia.

San Gregorio fraide benediktano bat zen, Aita-Saindu izan baino lehen.

Hala-hala, ikustatez eta amodioz bethea San Benoa bere Aita loriosaren alderat, zeren irakatsi zion saildutasunerako bidea, egin zuen bere baithan, behar ziotela ezagutarazi jende guziei nolakoa izatu zen Aita on haren bizia.

Egia errateko, ez du berak bere begiz ikusi, kondatzen darozkigunetarik deusera, San Benoa tek bazuelakotz, jadanik, berrogoi urthe hila zela, Gregorio fraidetu zenean; bainan oraino orduan, bazen asko fraide, San Benoa ezagutu zutenak. Eta hekien ganik izatu zituen nahi zituen xehetasun guziak.

Niri ere, batzuk eta bertzek adiarazi darotet zor niotela, hala komentuko nola kanpoko eskualdun lagunei, San Benoa ezagutaraztea.

Hasi naiz beraz lan hortan eta akhabatu eredut, San Gregorioren liburua zabalik naukalarik bethi nere begien aintzinean.

Badakit liburu ttiki hau irakurtua izanen dela gure komentuetan.

Eta komentuetarik kanpo, zer begitharte egina izanen zaio?

Ez dakit.

Ordean, zuei nago, Eskual-Herriko nere Apez lagun jainkotiarak.

Bai, behin gerthatzen bazautzue liburu hunen idekitzea pixka bat, zabal zazue osoki, eta ikusiko duzue laster, ez dela gaitz edo nekhe hunen irakurtzea, ez aditzea edo konprenitzea.

Eta zuek hala nahi duzuelarik, ezagutua eta irakurtua izanen da gure Eskual-Herri maitean.

Eta badukezue, zuek ere, zuen ikustekoa, gomendatuak izatu zaizkitzuen arimegi eginen dioten ongian.

Lehen Kapituluia

San Benoatek nola daraman bere haurtasuna

San Benoat gure Aita loriosa sorthu zen Italian, Nurciako hirian, Erromako hiriari hurbil. Hunen amaren izena Abondancia zen; eta aitaren izena, Utrope. Eta hala aita nola ama, biak jende handien-handienetarik ziren; biak guziz aberatsak, eta, bertzalde, biak egiazko giristinoak.

Ama galdu zuen hainitz goizik.

Hala ere, aitak egin zituen bere egin-ahalak berthute guzien hazien eraiteko bere haur maitearen bihotzean.

Eta nola Benoatek ere baitzituen berthutera-ko jaidurarik hoberenak, goizik ohartu ziren haren inguruan zirenak, maite zuela berthutea, eta bazela hura baithan, adinak ematen zion baino zuhurtzia handiagoa. Horra zergatik, ezarria izatu zen Erromako eskoletan, zazpi urtheak bethe zitueneko.

Bazuen jadanik zazpi urthe eskola hetan zabilala ohartu zenean, eskolierak bazutela, beren artean, behar ez den bezalako zerbeit josteta.

Eta, ohartu bezein sarri, egin zuen bere baitan etzuela gehiago zangorik ezarriko eskola hartan.

Gutixago jakinen bazuen ere, nahi zen baitezpada salbatu.

Utzi zuen beraz eskola. Eta gero, etxerat joan-orde, hartu zuen mendi arte batzuetarako bidea. Ez bizkitartean baxharrik. Ezen amañori erran zion, nolakoak ziren haren xedeak. Eta emakume hura jarraiki zitzaion; etzitzaiolakotz iduritzen haur gazte hura baxharrik bizi zitekela.

Hargatik etzen joan, ordu beretik, borturat. Bainan gelditu ziren biak izena Afile duen herri batean.

Benoaten lan guzia, herri hartan, othoitz eta penitentzia egitea zen. Eta hain kharsuki hari zen bere lanari, non jendea harritua baitzagon beira haren bildura sailduari.

Ordean, huna zertarik ezagutu zuten hobeki nolako indarrak zituen ordukotz Jainkoaren aintzinean:

Amañok hautsi zuen behin, uste gabetan, lurrezko bahe bat, jende behar batzuei maileatu edo prestamaz hartu ziotena. Eta gero, atsekaberik handienez zen eta dena gogoetatua, etzakielakotz nola eman ez saririk ez ordainik jende gaixo hekiei.

Benoat gazteak, ohartu zenean amañoen atsekabe hortaz, hartu zituen bere eskuetan puska guziak, egin zuen othoitz labur bat, eta hain sarri puska guziak elkharri lothu ziren, eta bahea antholatua zen, hautsia izatu ez balitz bezala.

Jendea harritu zen ikusiz zer mirakuilua egin zuen. Behar zuen, beraz, hainitz ohore han berean egotu balitz.

Bainan nola ez baitzen etxetik atheraia jendez ohoratua izatea gatik, utzi zituen han berean jende on hek guziak, eta joan zen Subiakeko oihanerat buruz, bere amañoari berari ere deusik erran gabe.

Mendi mazela bati gora zohalarik, fraide bat hurbildu zitzaion. eta galdetu zion zeren bilha zabilan biderik ere etzen toki hetan.

Eta Benoatek, ikusiz Jainko guziz onak bidaltzen ziola fraide hura, ezagutarazi ziozkan bere xede guziak: nahi zela gorderik egon, nihork atxemanen etzuen leze batean; behar zela saindutu, eta, hartarakotz, nahi zuela penitentzia egin.

Erroman zuen fraide hark izena. Eta hura zen mendi arte hetan zen komentu bateko fraide bat.

Erromanek ikusi zuen laster, Jainkoaren Izpirituak athearazi zuela haur hura mundutik.

Erran zion, beraz, bazakiela leze bat harrek nahi zuen bezalakoa, eman zion ere fraide arropa, eta gero, gidatu zuen leze beltz-ilhun baterat, hitz ematen ziolarik, berak ekharriko ziola baitezpada behar zuen jatekoa, nihori deusik erran gabe.

Benoat sarthu zen, beraz, leze hartan atsegirik handienarekin, eta Jainko Jaunari eskerrak ematen ziozkalarik. Eta eman zen Izpiritu Sainduak harrarazten zion lanari, erran nahi baita, Jainkoaren maitatzeari eta bertute guzien praktikatzeari, khenduz bere izpiritutik mundua eta munduko gauza guziak.

Lan hortan ongi joaiteko, etzen izaten ahal bide hobe bat, berbera zagonaz geroz, gau eta egun, nihoiz nihor ikusi gabe, nihoren mintzorik entzun gabe.

Ezen, Erroman bera ere etzitzaion jausten lezearen ahorraino, halakoak zirelaketz hekien arteko hitzak. Bainan jausten ziozkan, noizik behinka, otharre batean bere eguneko ogi zat-hiari khentzen ziozkan ogi pixkak, nihoiz hitz bat erran gabe.

Otharrea soka batetik zabilaten, goiti eta beheiti; eta, otharreari estekatua, bazuten xilintxa bat, Benoat ohart ahal zadin jatekoa han zuela.

Hala hari zirelarik biak zerukotzat aberasten, Benoat bere bizitze garratzaren bidez, eta, aldiz, bertzea ekharriz hain sainduki bizi zenari gosez ez hiltzeko behar zuena, gure arimen etsaia bel-durtu zen, ian haur gazte hura ez othe zen saindu handiegi baten gaia.

Egia erratera beldur izateko zuen. Halakoak ziren, alabainan, haren sua penitentzia egiteko eta haren amodioa Jainko Jaunarentzat.

Etzituela, beraz, utzi behar nahi zuten guziaz-
ren egiterat, hautsi zioten xilintxa, harri ukhaldi
batez.

Ordean, Erroman etzen gelditu hartakotz,
harri kasko hartara joaitetik, bere otharrea ogiz
bethe zuenean; ogia han zuela ere, adiarazten
zion nolazpeit; eta Benoat haritu zen aintzina
geroago eta sailduago bilhakatzen.

Bigarren Kapitulua

*Jainkoak ezagutarazten du
Benoaten saindutasuna*

Bazuen, jadaneko, hirur urtheren heina Benokat bere harpean zela eta hari zela, geroago eta hobeki, geroan bertzei irakatsi behar ziozkaten berthuten pratikatzen, Jainko Jaunari iduritu zitzaionean behar zuela ezagutarazi nolako saindua zen gizon gazte hura.

Bazko egunean, ondo hetako errotor bat bazkaritera zohan, mintzo batek erran zionean: «Zu, bazkari on horren egitera zohazi, eta, aldiz, Benokat nere zerbitzari maitea, gosearen-gosez hiltzeko heinean da».

Zerutikako mintzo hura entzun bezein sarri, apeza xutik eman zen; hartu zuen bere bazkari guzia, eta, ibili ondoan luzez, mendiz-mendi eta oihanez-oihan, heldu zen azkenekotz San Benoa-ten lezera, berak batere etzakielarik nola.

Jainkoaren Izpirituak errana bide zion saindu gazteari ere, arrotz hura gizon jainkotiar bat zela. Ezen elkhar besarkatu zuten berehala; eta

gero, biak eman ziren belhauniko, behar zutela othoitz pixka bat egin, Jainkoari eskerren emateko.

Benoat Saindua aintzina ere hariko zen; ordean apezak erran zion: «Aldi bateko, badugu aski. Xuti gaiten! behar gare bazkaldu. Ezen egun Bazko da».

«Bai, nere Aita, ihardetsi zion San Benoatek, egun, bederen neretzat, Bazko da, Jesus Jaunak eman darotanaz geroz zure ikusteko atsegina».

Apezak ikusi zuen orduan gizon gazte harrek etzakiela batere zein egun zen.

Erran zion beraz, berriz ere: «Nere haurride maitea, sinhets nazazu, egun da Bazko. Eta Jesus Jaunak bidaltzen edo igortzen natzaitzu, ez duelakotz nahi egun barur egin dezazun. Aitzitik bai, har dezazun nere bazkari ttiki huntarik, zure barneak galdetzen darotzuna».

Orduan, San Benoat xutitu zen, Jainko Jaunaren ontasuna ederresten zuelarik, eta egin zuten bazkari xume bat, jateko denbora ere zeruko gauzez mintzo zirelarik.

Horrela bazkaldu zuten, eta gero apezaz joan zen etxerat, dena gogoetatua, ikusiz zein saildu handia zen gizon gazte hura.

Etzuen hainitz denbora apez hura han barna ibilia zela, artzain batzu ere ohartu zirenean, bazela Subiako lezean, jende edo basai-hizi, nor edo zer, han zagonik.

Kontu eman hobeki, eta ezagutu zuten jendea zela. Eta eginez beren baitan, jendea zenaz geroz, saildu bat zela, joan zitzaizkon behar ziotela eman jateko zerbeit.

Sailduak hartu zioten, ez hek nahi zuten guzia; bainan, amoina egin nahi ziotelakotz, hartu zioten pixka bana. Eta gero, hala aldi hartan nola ondokoetan, ongi irakatsi eta adiarazi zioten zer behar zuten egin zeruko loriarat heltzeko.

Ordu beretik banatzen hasi zen berria, saildu handi bat bazagola Subiako lezean. Ezen, ez apezaz ez-eta-ere artzainak etziren egotu ixilik. Bainan mintzatu ziren zoratu eta harritu zituen gizon gazte hartaz.

Hala-hala jendea abiatu zen alde guzietarik San Benoaten ganat. Guziek ikusi eta aditu nahi zuten.

Eta etziren gutiak, haren solhas sarkorrak entzun-eta, bekhatuzko urratsak uzten zituztenak.

Ifernuko izpiritu gaixtoak ere ikusi zuen orduan zer kalte handiak egin behar ziozkan gizon gazte harrek, non-eta etzuen bere bidetik makhurrarazten.

Behin, beraz, San Benoat bakharrik zelarik, Satan joan zitzaion ondo-ondora, hegastin ttiki-beltx baten itxuran, eta, inguruka-inguruka, hain hurbil ibili zitzaion, non errexki atxemanen baitzuen, besoa luzatu balu.

Bainan San Benoati gogoak eman zion berehala hegastin hura etzela lurreko ihizietarik, eta egin zuen gurutzearen seinalea.

Bai! ihizia, edo xoxo zelakoa, galdu zen gurutzearen seinalea egitearekin; ordean, sainduari gogoan jarri zitzaion Erroman ikusirikako andre lorios eta eder baten orhoitzapena, handik khen etzezaken bezala. Eta, ordu berean, halako gaizkirako sua piztu zitzaion bihotzean, non izatu

baitzen, bere bizitze saildua utzi-eta, Erromarat joaiteko pondu-ponduan.

Behar-ere, oihu egin zion Jesus Jaunari. Eta Jesus Jaunari esker, garhaitu zuen tentazione ikharagarri hura. Baina hartarakotz, eman zen soinekorik gabe; eta ibili zen ihauska edo ihalozka, asunik eta lapharrik baizen etzen sasi batean.

Eta halaz, gorphutz guzia dena odoletan ezarri zuela erran gabe doha.

Bai! gorphutz guzia funditu zuen. Baina ordu berean, garhaitu zuen, behin bethikotz, lohikeriarako jaidura guzia. Halako atsegina egin zion Jesus Jaunari, eta halako atsekabea ifernuko etsai zikhinari!

Hirurgarren Kapitulua

San Benoat Fraide nagusi.

—Fraide gaixto batzuk

nola phozoinatu nahi izatu zuten

San Benoatek jasanak zituen, jadaneko, guduka horiek; bazuen ere, berekin, zenbeit fraide lagun, hil zenean inguru hetan fraide-etxe bateko Abadea edo Aintzindari-nagusia. Eta fraidek, elkarrekin hala hitzarturik, igorri ziozkaten Benoati mandatariak, behar zela othoi jarri hekien nagusi.

Ordean, San Benoatek etzioten onhetsi beren galdea, bazakielakotz arras ongi nolako bizitzea zaramaten.

Hala ere, eta nahiz erraten zioten etzirela on elkarrekilako, joan zitzaizkon mandatariak, bertze behin, eta hirugarren aldian ere bai, agintzen ziotelarik, azkenekotz, hark erranen ziozkaten guziak eginen zituztela.

Eta halaz, bildu zuten beren ganat Benoat Saindua. Ez hargatik behin bethikotz.

Ezen nagusia saindu eta bere egitekoari jarraiki bezein, lazo eta nagi ziren fraide hek guziak. Nahi zuten, naski, zerua irabazi, eta hortakotz utziak zituzten etxea eta etxeokak, bainan lurraz ere nahi ziren gozatu.

Unhatu ziren, beraz, laster San Benoaten irakaspenez eta etsenpluez. Eta lehen-bai-lehen ixilaraztea gatik, iragan zuten, elkharren artean, phozoinatuko zutela.

Eman zioten beraz edaterat, gathilutara bat arno phozoinatu.

Bainan Sainduak, edari hura hartu gabe, egin zuen gurutzearen seinalea haren gainera. Eta ordu berean, harri batez jo balu bezela, gathilua bi erdi egin zen eta edaria ixuri.

San Benoatek ikusi zuenean gaixtakeria hura, erran zioten: «Jainkoak barkha dezautzuela, nere haurrideak, egin nahi izatu darotazuen gaizkia. Banakien, eta erraten ere nautzuen, ez ginela on elkharrentzat. Bilha zazue, beraz, orai, dohatzuen bezalako nagusia. Nik emanen dauzuet bakea». Eta, solhas horiek erranik, joan zen, bere oihan-zokho maiterat.

Oihan hartan, baxharrik bere baithan eta Jainko maitearekin egonen zelako ustekeria ere bazukelarik, bazter guzietarik jendea abiatu zen haren ganat. Eta etziren baxharrak, othoizten zutenak har zetzala bere lagun, nahi zirela hek ere salbatu.

Egin behar izatu zuen beraz komentu bat, bainan hura laster bethe zen.

Egin zuen orduan bigarren komentua, haren ondotik hirugarrena. Eta azkenekotz bazituen, batzu bertzen ondotik eginak, hamabi.

Lehenbiziko komentu hetan sarthu ziren haurride edo fraidegaien artean, izatu ziren ere bi haur, geroan ongi ezagutu behar gintuenak: Maore eta Placide.

Hekien aitak Erromako aitoren- seme handienetarik ziren. Eta hala ere ekharri ziozkaten beren haurrak, bertze hainitzek bezala.

Maorek hamabi urthe zituen komentuan sarthu zenean, eta, aldiz, Placidek zazpi edo zortzi.

San Benoatek atsegin handia hartu zuen hekien ethortzeaz. Ezen Jainkoaren graziaz argitua, ikusten zuen zein saildu handi bilhakatu beharrak ziren, eta, bertzalde, nola hekiei esker

altxatzera zaraman ordrea, ezagutua eta maitatua izan beharra zen Italiatik kanpo, eta herririk urrunenetaraino.

Laugarren Kapitulu

San Benoatek egiten dituen mirakuilu batzu

Erran dugu, hainitz denbora laburrik barnean, egin behar izatu zituela hamabi komentu. Fraide-etxe hetarik baxhotxak bazuen bere aintzindaria. Bainan guzien lehen aintzindari nagusia San Benoat zen. Eta haren gana zohazin guziak, behar ordu handi zerbeit zutenean.

Bada, komentu hetarik hirur mendi bizkar batean ziren, eta hargatik mendi guzia urik gabe zen. Halako gisaz non, haurrideak bortxatuak baitziren jaustera, egun guziz, ur handira, bidexka gaixto batzuetarik, uri ala atheri izan zadila.

Komentu hetako haurride edo fraide guziak joan zitzaizkon beraz Aita San Benoati, eta othoiztu zuten utz zetzala etxe berri batzuen egi-terat bertze nonbeit, urari hurbilago.

Gure Aita loriosak erran zioten, berantxago ikusiko zutela zer beharko zuten egin. Eta igorri zituen zein bere komenturat, solhas on eta maite batzu erran-eta.

Ondoko gauean, mundu guzia lo zagolarik, Benoat Sainduak atzarrarazi zuen Placide ttikia, eta, hura lagun harturik, joan zen komentuak ziren mendi bizkar hartara. Han, ahuspeka jarri-rik, luzez othoitz egin zuen.

Eta, gero, aski egin zuela iduritu zitzaionean, edo hobeki errateko, ezagutu zuenean Jainkoak ematen ziola galdetzen ziona, erran zion Placide-ri ezar zetzala hirur harri ttiki elkharren gainean, erakusten zion harrokaren kaskoan; eta joan ziren beren komenturat.

Biharamunean ere ethorri zitzaizkon San Benoati ohiko fraideak, ohiko galde beraren egi-terat: utz zetzala, othoi, beren komentuaren egi-terat, urari hurbilago.

Eta San Benoatek erran zioten orduan, zoha- zila beren mendi bizkarrera, eta non ere atxema- nen baitzituzten hirur harri ttiki, bat bertzearen gainean ezarriak, han zilha zezatela harroka pixka bat, eta izanen zutela behar zen ura.

Ordu hura gabe ere, fraidek bazakiten indar handia zuela Jainkoaren aintzinean hekien nagusi-ak.

Hala-hala, atsegin handia egin zioten fraide hekiei solhas horren aditzeak. Joan ziren beraz bozik, beren mendi bizkarrerat, bilhatu zuten harriak non othe ziren, eta ikusi zuten ur nigar bat bazariola jadaneko harroka hari.

Orduan egin zuten manatua izatu zitzaiotena, zilhatu zuten pixka bat, eta, hain sarri, abiatu zen mendi mazelari behera, egundaino geroz agortu ez den ithurri bizia.

Huna oraino nolaz San Benoatek egin zuen mirakuilu bat.

Bazuen bere komentuan, eta gogo onez hartua halere, gizon gazte agot bat, adimendu laburrekoa, eta bide handiko gizon gaizo bat.

Halako aldi batez, usin edo ur geldi barna baten hegian egin nahi zuten baratze bat. Pika zezala beraz sasi bat, toki hura guzia hartzen zuena, eman zioten fraide agotari sega bat. Eta hura, halako suarekin eman zen bere lanari, non sega jauzi baitzitzaion giderretik edo iguñetik, eta joan ur handiaren zolarat.

Ikusi zuenean sega galdua zuela, fraide gaitzoa joan zen, dena ikharetan, bere hutsaren ait-

hortzera Maore fraideari, eta denbora berean haren hutsari zohakon penitentziaren bilha.

Ez dugu zeren erran, Maorek eman zioten penitentzia etzitekela handia. Bainan fraide gazte hark egin zuena hau zen: joatea Aita San Benoati erratera zer zitzaion gerthatu fraide agotari.

San Benoat joan zen orduan, bera, ur handi haren hegira, arthiki zuen sega-giderra urerat, eta, ordu berean, sega altxatu zen ur zolatik, eta eman zen, bera, bere giderrean.

Eta han ziren haurride guziak han zaudelarik harrituak, mirakuilu hari beira, Benoat Sainduak eman zion bere tresna fraide agotari, erraten ziolarik:

«Horra non duzun zure sega, hari zaite orai lanean, bihotza laxorik».

Casingo mendiko ixtorioek diote San Benoatek egin izatu zuela mirakuilu hori bera bertze aldi batez ere.

Eliza baten egiten hari zirelarik itsas bazterrean, hargin bati erori zitzaion bere phalota urerat, giderra eskuan baratzen zitzaiolarik.

San Benoatek orduan ere arthiki zuen giderra itsasorat, eta hain sarri, burdina airatu zen itsaso zolatik, eta bera giderrean pharatu.

Huna oraino bertze mirakuilu bat bazter guzietan aiphatua eta ezagutua dena:

Behin batez, San Benoat dohatsua bere gelan zelarik, Placide ttikia ur handirat joana zen pegarraren bethetzera. Bainan pegarra bethe zue-nean, pegarra altxatu-orde, pegarraren haztak erorrarazi zuen urerat.

San Benoatek etzuen ikusten ahal, zer gal-ordean zen haren Placide maitea. Eta hargatik, ekharrarazirik berehala Maore, erran zion: «Anaia maitea, egizu laster. Ezen gure haurra, urketa joana baitzen, urerat erori da, eta, jadanik, urrun eremana du urak».

Maore belhaunikatu zen ordu berean bere Aita onari, benedizionea galdetzen ziolarik, eta joan zen. Joan zen aintzina, konturik egin gabe, ian lur idorra ala ura zuen zangoen azpian. Eta heldu zenean Placideren gana, burua agerian baitzuen, hartu iletarik, eta ereman zuen leiho-rrerat.

Orduan ohartu zen bakharrik egin zuen lanaz, eta nola ibili zen uraren gainean, lehenago Jon-doni Petri bezala. Eta dena laztua eta harritua, joan zitzaion bere Aita onari erratera zer gerthatu zitzaion.

San Benoatek erran zion haren lana etzela bertzerik, baizen ere mirakuilu handi bat, Jainkoak egin zuena haren obeditzearen saristatzeko.

Maorek, aldiz, erraten zion etzuela mirakuilu hartan ikustekorik batere, etzenaz geroz ohartu ere zer egiten zuen, ez non zabilan.

Orduan mintzatu zen uretik atheratua izatu zena. Eta harrek ezarri zuen bakea nagusiaren eta ikaslearen artean solhas huntaz:

«Uretik kanpo nindaramalarik, nik ikusi dut nere buruaren gainean Aita Abadearen larruzko kapa, eta hortarik ezagutu dut Aita Abadeak atheratu nauela uretik».

Bortzgarren Kapitulu

*San Benoat bortxatua da
bere hamabi komentuen uzterat*

Jendea mintzo zen hainitz, bazter guzietan, gure Aita loriosaz, aiphatu ditugun eta aiphatzeko utzi ditugun bertze asko mirakuiluen gatik; eta hobeki oraino, hark eta haren fraide lagunek zaramaten bizitze sainduaren gatik.

Eta erraten ziren gauza zoragarriak entzutean, gutiz gehienek Jainko Jaunari ematen ziozkaten eskerrak, zeren emana zitzaieten halako etsenplu sainduen ikustea.

Etzen hargatik mundu guzia bozkarioan. Satanez bazakien etzuela gizon gazte hura baino etsai handiagorik izaten ahal. Eta hortakotz errabiarik borthitzenean zagon gure Aita loriosarentzat.

Bazituen ere, ondikotz, muthilak, berak zuen malezia beltza harrarazi ziotenak. Muthil dohakabe hetarik bat Florian deitzen zuten.

Hura zen gizon bat, Jainkoaren ezagutarazten eta maitarazten hari behar zukena; bederen

atsegin egiazko bat hartu behar zukena, zeren bertzek bederen ematen zioten Jainko Jaunari eman zezaketen ohorea eta laudorioa; eta bizkitartean bekhaizgorik beltzenaz xukhatua eta errea zagona, zeren hainbertzetarainokoan aiphatua zen San Benoat, eta zeren hainbertze jende bazabilan haren ikusten.

Etzuen trixte hark aski odol bere zainetan egin behar zuenaren egiteko, ez bere izpirituan aski argi ikusteko bertzek egiten zutena etzela gaizki, bainan bai ongi.

Gaitzi zitzaiolakotz, beraz, San Benoaten eta haren haurren bizia, erran zuen lehenik, hala Aitaz nola hurrez, asmatu ahal izatu zuen gaixtakeria edo tzarkeria guzia. Gero, ikusi zuenean etzuela nihork konturik egiten haren erranei, egin zuen bere buruarekin behar zuela hilarazi San Benoat. Eta huna zer egin zuen:

Denbora hetan, elkharrekilakoa atxiki nahi zuten jendek elkharri igortzen ohi zuten ogi bana. Oraiko egunean ere, asko tokitan, amabixiak igortzen dio, Bazkoz edo bertze besta buru zenbeitetan, bere seme edo alabixiari, San

Benoaten denboretan ematen zen hura bezalako ogia.

Floranek beraz, alegia gurkhurulo-ogia igortzen, eta igorri zion ogi phozoinatu bat.

Ordean Jainkoak adiarazi zion bere Saindu maiteari ogi hura phozoinatua zela, eta zergatik igorria zitzaion. Hala ere, begitharte ona egin zion haren ekharleari, eta hartu zuen eskerrak ematen ziozkalarik.

Bainan nola baitzuen bele bat othuruntza ordu guziz oihan batetik joaiten zitzaiona bere zathiaren bilha, aldi hartan arthiki zion ogi phozoinatua, erraten ziolarik:

«Jesu-Kristo Jaunaren izenean, harzak ogi hori, eta eremanzak nihork gehiago ikusiko ez duen toki baterat».

Belea abiatu zen berehala, hegaldaka, lephoa luzatua, mokoak zabal-zabala eta karrankaz. Bainan etzen lotzen ogiari. Ageri zuen garbiki beldur zela.

Bitartean Jainkoaren zerbitzari handiak erraten zion har zezala, etziola minik egingen, har zezala eta ereman handik.

Belea luzez ibili zen inguruka. Hargatik azke-
nean hartu zuen mokoan eta ereman zuen. Eta
etzen ethorri San Benoatek ematen zion puska-
ren bilha, hirur orenen buruan baizik.

Floran dohakabeak ere ezagutu zuen denbo-
rarekin huts egin zuela bere ukhaldia. Baina
urrikitan sarthu-orde, gogoratu zitzaion behar
zuela gaixtakeria handiago bat egin.

Bildu zituen beraz zazpi emakume tzar. Eta,
hekiei emanik nahi zuten diru guzia, bidali zituen
San Benoaten komentuko baratzerat: han egi-
nen zutela ahal bezenbat hirri, izkiritu eta sinu
tzar. Eta, hala, eginaraziko ziotela fraidei ahal
bezenbat bekhatu.

Gure Aita loriosa, ohartu zenean bigarren
gaixtakeria hartaz, egiazki lotsatu zen, fraideak
oraino gazte zirelaketz. Eta egin zuen bere bait-
han, gizon trixte harrek etzuenaz geroz higuin
nihor hura baizik, joan behar zela handik, eta
orduan bertzek izanen zutela bakea.

Izendatu zituen beraz hamabi komentu heta-
kotz hamabi aintzindari, eta hartu zuen Naple
alderat daraman bidea, fraide bakhar batzuekin.

Floran gaixtaginak etzuen bertzerik bilhazten. Hala-hala, ikusi zituenean San Benoat eta haren lagunak beren komentutik kanpo zohazila, bozkarioak bihotzetik gaindi egin zion. Eta paseietan zabilan etxe aintzineko galeria batean, galeria hura betbetan lehertu eta erori zenean, berarekin lehertzen eta funditzen zuelarik eliza-gizon dohakabea.

Etzuen oraino hainitz denbora San Benoatek bidean zela. Eta bazohan aintzina, bere bihotz eta gogo guziaz othoitzean hari zelarik bere komentu hetan utzi zituen fraidentzat, hetarik bat, guziz maite zuena, ethorri zitzaionean gibeletik erratera zer gerthatu zen. Fraide hura Maore zen.

Maorek, beraz, erran zion etzuela zeren urrunago joan; Floran bere etxe aintzineko galerian zabilalarik buru batetik bertzera, erori zela bere galeriarekin, eta han berean gelditu zela hilotza.

San Benoatek gaizkiak erran ziozkan Maoreri, ezen halako atsegin batekin kontatzen ziozkan berri horiek. Eman zion ere penitentzia handi bat eta joan zen aintzina.

Zeren-eta gogoak erraten baitzion behar zuela egin, Italia-beherean, komentu bat bertze fraide-etxe guzien ama edo nagusia izanen zena.

Seigarren Kapituluia

*Casingo komentua, eta
San Benoatek gure arimen
etsaiarekin dituen guduka berriak*

Bidez-bide, gure Aita loriosa heldu zen Napleko hirira. Eta Napleko hiritik joan zen hango zelhai eder guzien gibelean den mendi gora bati buruz.

Mendi hura Casingo mendia deitzen zuten; haren zolan bazelakotz hiri ttiki bat, izena Casine zuena.

Mendi haren gainetik beira jarri nahi denak, ikus dezake, iphar-aldean, haran eta hibai edo ur-handi batzuen gibelean, mendi lerro handi bat, beren kasko zorrotzekin, eta beren mazelatan ere ez dutela harrokarik eta harrokarik baidzik.

Ikus dezake oraino, eguerdirako aldean, Italia-behereko itsasoa; itsaso hartara biderdi, Napleko hiria; eta hiri hartarik hasirik eta itsasoraino, nork daki zenbat herri eta alhor eder.

Eta bada, Jainkoaren nahia zen Gure Aita San Benoatek mendi eta toki zoragarri hartan egin zezan bere Fraide-etxe Nagusia.

Mendi hartarat igan zenean, ikusi zuen hariztegi handi baten barnean jainko faltsuen eliza bat. Eta zango-hatzetarik ezagutu zuen errexki bazabilala eliza hartan jende asko.

Bai, mendi zola hartako jendeak pagano ziren oraino; eliza hartan eskaintzen ziozkaten sakrifizioak jainko faltsuei, eta gero egiten zuten zernahi zikhinkeria hariztegi hartako itzal-azpietan.

San Benoatek atsekabe handia hartu zuen, ikusteaz gure arimen etsaiak bere aztaparretan zaduzkala oraino herri handi bateko jende guziak.

Eta, konturik egin gabe, ian ez othe zituen hasarrearaziko pagano ondikoizko hek, arthiki zuen berehala jainko-ordearen iduria edo potreta bere aldarearen gainetik, aldarea ere barraiatu zuen, eta errotik atherarazi oihan guzia.

Orduan hasi zuen bere komentua.

Eta bere fraide-etxearen eginarazten hari zelarik, eta bi eliza ttiki ere eginarazten zituelarik lehenagoko jainko-ordearen tenploa zen

tokian, San Benoat bera bazabilan erran dugun pagano hekiei Ebanjelio Sainduaren predikatzen.

Eta emeki-emeki, egin zituen bere komentu ederra, bi eliza ttiki hek, eta jende pagano hekien guzien konbertiaraztea.

Berea zuen beraz Casingo mendia. Bainan etzuen hargatik, oraino, bakea. Gure arimen etsaia egundaino baino errabia handiagoan zuen. Egun batez, agertu ere zitzaion, dena den bezala.

Horrela agertu zitzaionean, Gure Aita loria bertzera fraide batzuekin zen. Eta nola fraide hek entzuten baitzituzten Satanen oihuak eta auhenak deusik ikusi gabe, gure Aita onak erran zioten, harrek zer ikusten zuen, ziolarik:

«Beltz-beltza da, kheldarra bezala; suzko naza baten erdian dago pulunpatua; eta berari ere sua dario alde guzietarik».

San Benoatek erran zioten oraino bere haurridei:

«Dohatsu zarete, haurrak, zeren ez duzuen entzuten zer solhas zikhinak atheratzen diren haren ahotik, ez ikusten zer begi harmatuekin begira dagokigun».

Hargatik haurridek ere sumatu edo nabaitu zuten behin, oihuka hari zela gure Aita loriosari. Eta gure Aita maiteak etziolakotz konturik egiten, orduan zer-nahi erranka hari zitzaiola. Erraten ziola ere:

«Benoat, Benoat, ez, ehaiz hi Benoat, ehaiz hi benedikatua, izan hadi beraz madarikatua, eta ez benedikatua! Zer egin daiat, bethi eta bethi, nere ondotik ibiltzeko? Zergatik habila, bethi, nere ondotik, bertze etsaiik ezpahu bezala?».

Bainan denborarekin, Satan ohartu zen etzela deusik hari, bere solhas eta dixidu guziekin. Eman zen beraz sainduaren gudukatzen bertzela.

Behin etxe egiten hari zirelarik, langilek bazuten beren aintzinean harri handi bat. Behar zutela beraz ereman eta ezarri asentuan, edo egiten hari zuten pareta hartan, bi fraide lothu zitzaizkon harri hari.

Bientzat hazta handiegia zuela, hirugarren haurride bat eman zen bi hekiekin. Ordean alferretan. Eman ziren han ziren guziak. Eta hala ere, etzezaketen higiaraz. Iduri zuen erroak eginak zituela.

Ezagutu zuten, beraz, haurridek bazela harri haren gainean zerbeit behar etzenik.

Orduan laster egin zuten beren Aita gana, erran zioten zer gerthatzen zitzaioten, eta othoiztu zuten ethortzeaz, han zutela, hekien arabera, izpiritu gaixtoa.

Bai! Saindua joan zitzaioten, othoitz bat egin zuen eskuak zerurat altxaturik, benedikatu zuen harria, eta ordu berean, altxatu zuten eta bere tokian ezarri unhadurarik batere gabe.

Satanek egin behar zioten oraino bertze gaix-takeriarik ere.

San Benoatek, bazakielakotz etsaia zerbeiten gatik zagola harri haren zain, haintzurrazazi zuen lurra, harria zen tokian. Eta atxeman zuten jainko-faltsu iduri ttiki bat. Iduri hura ereman zuten etxerat; eta gero, deusik etzuela balio, arthiki zuten zokho baterat.

Bainan ordu berean izatu zuten guziek izialdurarik handiena.

Batere etzakitelarik nola, piztu zitzaioten su bat gaitza, barne guzia hartu ziotena.

Harrituak eta laztuak, guziak eman ziren urketa; bai, ura arthikitzen zuten. Ordean zenba-

tenaz ere ur gehiago arthikitzen baitzioten, eta hainbertzenaz ere, sua handiago egiten zitzaioten.

Galduak zirela beraz, galduak zirela, joan ziren San Benoaten bilha.

Eta Sainduak, ikusi zuenean hekien izialdura eta lana, eta nola urez bethe eta itho zituzten bazter guziak, Sainduak, beraz, erran zioten ezti-eztia, eta irrik gabe, utz zezatela lan hura, han etzela surik. Etsaiak nahi izatu zituela hasarrea-razi, iduriaraziz etxe guzia erretzen ziotela.

Solhas horrek are gehiago harritu zituen fraideak. Hala-hala, San Benoat eman zen belhauniko, Jainkoari othoitz baten egiteko, eta gero, xutitzearekin erran zioten: «Egizue orai gurutzearen seinalea». Eta, orduan, ikusi zuten etzela han surik izatu, bainan doidoia, su-orde bat, deusik erre etzezakena.

Etzen hargatik etsaia hainitz urrun joan. Edo, urrundu balin bazen ere, berriz ere ethorri zen, gaixtakeria handiago baten egiteko xedearekin.

Behin, fraideak hari ziren pareta zahar baten goratzen, eta gure Aita loriosa othoitzean hari zen bere gelan.

Betbetan, Satan agertu zitzaion gure Aitari. Eta hartaz trufatzen zelako irri batekin, errantzion:

«Banohak hire haurridetara. Behar diat ikusi zer hari diren».

Benoat Sainduak ere igorri zioten berehala mezua, kontu eman zezatela. Eta mezu-egileak, bide puska batean lasterka joanik, oihu egin zioten, etsaia berriz ere han zutela, gogo eman zezatela beraz zer hari ziren.

Ordean oihu hura entzutean berean, etsaiak arthiki zioten pareta puska handi bat, eta pareta haren azpian lehertu zioten haur gazte bat, Erromako aitoren- seme baten haurra.

Lanaren galtzea baizik ezpalitz izatu, deusik etzen izanen. Bainan haur bat hil zioten, eta haren gatik fraide guziak atsekaberik handie-nean ziren. Utzi zuten beraz lana, eta joan zitzaizkon beren Aita maiteari erratera zer gertatu zitzaioten.

San Benoat etzen lotsatu. Aitzitik ekharrarazi zuen zaku batean haur gaixo haren gorphutza. Eta nahiz dena funditua eta zathikatua zen, halarik ere ereman zuen bere gelarat.

Gelan bera sarthu zen lagunik batere gabe. Han, athea ongi hetsirik, egundaino baino khar-sukiago othoitz egin zuen, eta, ordu berean, haurra piztu zen. Gorphutza ere oso-osea zuen, eta nihoiz deusik izatu ezpalu bezein ongi.

Eta hortakotz, Sainduak igorri zuen ordu berean bertze fraidekin, lagunt zetzala harginak etsaiak arthiki zioten paretaren berriz egiten. Eta Satan, egiazki ahalkatua, berriz ere urrundu zen.

* * *

Nor-nahi izan gaitezela, bainan balin badugu fedea eta Jainkoaren amodioa, Satanek ez daroku kalterik egiten ahal. Sainduak irri egiten zioten. Hain zuten axola guti haren amarruez eta dixiduez edo mehatxuez.

Orai arterainoko ixtorioek ez darokute bertzerik irakasten.

Bai, Satan ihesi zohan, San Benoaten beldurrez, gure Aita loriosa oraino lur huntan zelarik. Eta, egungo egunean, gure Aita zeruko lorian delarik, zer egiten othe du Satanek?

Egungo egunean, bethi bezala, Satan ihesi doha San Benoaten aintzinean.

Zenbat ixtorio ez ginuke aiphatzen ahal egia horren aldera?

San Benoat gure Aita Ioriosaren ganik laguntza handi hori nahi duenak ekhar beza soinean Saindu hunen gurutzea edo medaila, eta ez du zeren Satanen beldurrik izan.

Zazpigarren Kapitulua

*San Benoatek zer egin zuen
Escolaztica bere arrearentzat*

Ez da saindurik bere bihotza bethea izatu ez duenik, lagun urranekoaren edo protsimoaren amodioaz. Eta zenbatenaz ere maiteago baitzuten Jainkoa, eta hainbertzenaz ere egiten zuten gehiago, lagun urranekoaren onetan.

Orai berean, San Benoatek egin baitu hainbertze eta hainbertze penitentzia, Subiakeko lezetik atheraz geroz, hori guzia egiten zuen, Jainko Jaunaren geroago eta hobeki ezagutarazteko eta maitarazteko.

Huna, bidenabar, zer egin izatu zuen Escolaztica bere arrearentzat; eta ordu berean, nork daki zenbat neskatxa gazte eta emakume alhar-gunentzat.

San Benoatek bazuen arreba maite bat, etxean utzi zuena aitarekin. Bainan aita hura egiazko aita giristinoa zen. Hala-hala, behin baino gehiagotan galdetu zion Jainko maiteari,

eman zezola haren alabari ere, munduko lanje-
retarik urruntzeko gogoia.

Bada, orai ere, han-hemenka, halako zenbeit
aita bakhar.

Escolazticaren aitari, gerthatu zitzaion bere
nahi sailduaren arabera. Ezen haur harrek utzi
zuen mundua goizik. Eta behar ziola Jesus Jauna-
ri eman bere bihotza, behin-bethikotz sarthu zen
komentu batean.

Bazuen jadanik asko urthe komentu hartan
zela, jakin zuenean Benoat haren anaia sailduak
egin zuela bere komentu-nagusia, Casingo men-
diaren gainean; eta bazter guzietan, jendea min-
tzo zela haren saildutasunaz, eta hark egiten
zituen mirakuiluez.

Ordu berean gogoak egin zion behar ziola
galdetu bere anaiari, egin zezala neskatxa gaz-
tentzat eta bertze emakumentzat, gizonentzat
egin zuen Erregela hura bezalako zerbeit. Eta
athera zen zagon komentu hartarik, ongi adiarazi
ondoan bere aintzindariari nolako gogoitez
hartua zen haren izpiritua.

Ez dugu zeren erran, etzela ttikia izatu bi haurride saindu hekien atsegina elkhar ikusi zutenean, hainbertze urtheren buruan.

Luzez mintzatu ziren beren berriez, eta Jainko Jaunak egin ziozkaten grazia handiez. Eta azkenean, Escolaztica menturatu zen erratera bere anaia maiteari nolako gogoetak eta xedeak zituen buruan egun hetan; eta, haren ustez, komentu berri baten egiteko gogoeta hura Jainkoak emana zuela.

Gure Aita loriosak etzion erran ezetz.

Ordean, othoitz hainitz egin eta eginarazi ondoan, ikusi eta ezagutu zuen egiazki Jainkoaren nahia zela egin zezan bere arreba sainduak galdetzen ziona.

Egin zuen, beraz, emazten komentua, Casingo mendi zolan. Eta Escolazticari, eta haren ganat alde guzietarik ethorri ziren neskatxa gazte eta emakume jainkotiarrei, eman zioten bere Erregela Saindua, erraten ziotelarik:

Erregela haren azpian bizitzeko indarra izanen zutenek bazuketela, mundu huntarik bere-tik, egiazko bakea eta zoriona, eta hil ondoan, zeruko loria.

Santa Escolaztica gai zen osoki hastera zaraman lanaren ongi joanarazteko.

Ezen egotua zen bertzen meneko hainitz urtehez. Bazakien ere, ezin hobeki, Jainkoak galdeztzen diona, mundutik atheratzen den arimari, hau dela, ponturen-pontu, Erregelaren beiratztea, deusentzat-ere atxikimendurik gabe izatea, eta bere lan eta othoitz guzien egitea, egin detzazken hobekiena.

Hala-hala, serorek beren aintzinean zuten bethi Escolaztica beren Ama. Ezpazuten ere berak baino aintzinago.

Egia horren aldera, huna bi hitz:

Anaia-arreba hek, hain hurbil zaudenak bat bertzearen ganik, zer lanjer izanen zuten elkhar maixko ikusirik ere?

Lanjerik batere. Biak zein sailduago zirela-kotz.

Ez, lanjerik etziteken izan hekientzat. Bainan hek elkhar ikusi balute maiz, nola adiaraziko zuten fraide eta serora batzuek etzutela hek ere gauza bera egiten ahal?

Eta zergatik ez onhets oraino, etxeko jendeak ere, maiz ethortzea beren ahiden ikustera?

Eta bada, San Benoatek, ez Santa Escolazti-
cak etzuten holakorik nahi. Eta hortakotz etzu-
ten elkhar ikusten urthetik urthera baizik.

Horra gure bi saindu handiek zer egiten zuten
beren menekoen bihotzetarik khentzeko, zeruko
bidean gehienik traba gaitzazken estekamen-
dua: hura baita, ahidentzateko amodio handie-
gia.

Erran dut San Benoatek eta Santa Escolazti-
cak elkhar ikusten zutela urthean behin.

Elkhar ikusteko egun maite hura ethorri
zenean, bi sainduak hartzen zituzten lagunak,
eta elkharretaratzen ziren bidez-erditan zuten
beren etxe batean. Eta gero, Santa Escolazti-
cak galdetu ziozkanean beretzat eta bertzentzat
jakin nahi zituenak, egun guzia jainkozko gauzez
mintzo ziren.

Horra nola hasi zen Benediktinen ordrea,
hainbertze mila arima sainduarazi behar zuen
ordrea.

Horra oraino nola, Erregela bera delakotz
hala benediktanoen nola benediktinen komen-
tuan, horra nola, karitate bera eta izpiritu bera
den bi komentuetan.

Batzuei eta bertzei manatua zaiote, mundu huntako gauzentzat estekamendurik gabe izatea, erromesez artha egiazko baten izatea, obedientzia oso baten bidez, egunetik egunera zerukotzat geroago eta gehiago aberastea; eta beren gabazko eta egunazko othoitzen eta penitentzien bidez, Jainkoaren grazien jautsaraztea lurraren gainerat. Eta oraino Jesus Jaunari ahanzaraztea, beren amodiorik beroenaz, bertze hainbertze giristinoren ganik duen eskergabetsuna.

Hori da, oraiko egunean ere, benediktanoen eta benediktinien lana.

Zortzigarren Kapitulua

*San Benoatek egiten du
Erromarainoko bat;
eta Erromatik eta urrunagotik
ethortzen zaizko ikustiarrak*

Bazuen hirur urthe San Benoat Casingo mendian zela, orduko Aita-Sainduak manatu zionean Erromarat joatea. Bazter guzietako apezpikuek eta abadek edo fraide aintzindariak bazutelakotz biltzar bat.

Hala Aita-Sainduak nola bertze apezpikuek eta abadek egin zioten gure Aita loriosari hainitz ongi-ethorri ona.

Erromako aitoren-sume handien ahide zelakotz, hiri hartako jendeak ere ezagutzerat eman zion atsegin egiten ziola haren ikusteak. Eta Saindua baliatu zen, bere izenak eta omen onak ematen zioten bothereaz, ahal zuen ongi guziaren egiteko, batzuei eta bertzei.

Baziren Erroman hogoita hirur komentu, bainan osoki lazatuak. Denetan predikatu zuen, eta denei harrarazi zioten bere Erregela saindua.

Egin zituen ere, Jondoni Petriren Eliza Nagusiaren inguruan, hiru komentu berri. Hala-hala, jendea etzelakotz hartaz baizik mintzo, ikustiarak ethortzen zitzaizkon bazter guzietarik.

Hala joan zitzaizkonetarik batek Tubiria zuen izena. Hura Espainiatik joan zitzaion. Eta hain eder, hain ongi kausitu zituen gauza guziak, San Benoatek Erroman egin zuen komentuan, non galdetu baitzion komentu hartan sartzea.

Urruntxago ikusiko dugu noiz eta zergatik igorria izatu zen berriz ere Espainiarat.

Espainian etzen komentuan egon beharra bethi. Ezen denborarekin, Palenciako apezpiku bilhakatu zen, eta Espainiako giristinoei ongi handia egin ondoan, hil izatu zen sainduen heriotzeaz.

San Benoatez bezenbatean, hura ere joan zen bere Casingo komenturat, Erromako egitekoak antolatu bezein sarri.

Etzen, alabainan, lur onik harentzat bere komentutik kanpo. Mendiko xoriak bere mendirat bezein, lehia handia zuen San Benoatek bere Casingo komenturat.

Casingo mendian, bere ohiko lanari emana zen, erran nahi dut, egiten zuela egin-ahala bere haurride maitei berthutearen maitarazteko, eta Jainkoa ganat itzularazi zituen giristino berrien finkarazteko zeruko bidean.

Bere egiteko maite horietan zelarik San Benoat, Placide gaztearen aitak gaztigatu zion bere semeari, ian joan ziteken; haren komentu berria ikusi nahia zuela.

San Benoatek berak ihardetsi zion Placideren aitari ethor zitekela nahi zuenean, eta nahi zituen lagunekin. Jaun harek Tertulia zuen izena.

Joan zen beraz Tertulia, berekin zaramanzkalarik Maore fraidearen aita eta bertze lagun batzu. Komenturat ere hurbilduak ziren jadane-ko, San Benoati ekharri ziotenean berria, bazela zaldidun multzu bat mendiari gora hari zirenak.

San Benoat athera zen ordu berean hekien bidera, Placide eta Maore lagun harturik. Eta zaldidunak jautsi ziren berehala beren zaldietarik, ikusi zutenean agertzen zitzaizkoten hirur fraide hek nor ziren.

Besarkatu ere zituzketen gogo onez beren haurrak, orduan berean, bainan etzitzaioten zil-

hegi izatu. Ezen, nola gure Erregela Sainduak ekhartzen baitu komentura ethortzen diren arrotzak Sakramendu Sainduaren aintzinera ereman behar direla hekiekin solhasean hasi baino lehen, San Benoatek eta haren lagunek agur handi bat egin zioten arrotz maite hekiei, eta, gero, ereman zituzten Elizara.

Eta Elizan elkharrekin othoitz egin ondoan, Placidek eta Maorek besarkatu zituzten beren burasoak, eta orduan hasi ziren solhasean San Benoatekin.

Komentuko gauza ederrak ikusiz eta bereziki, zein ederki emanak ziren ofizioak, gabaz eta egunaz, etzakiten non ziren, bozkarioaren handiaren handiz.

Hekien atseginik handienetarik bat oraino, hau zen: ikustea beren haurrak, Nagusi guziz saindu haren idurira moldatuak. Han zutela beren begitartean, mintzoan eta ibiltzean, San Benoaten eztitasuna, umilitatea, eta aire bildu eta saindua.

Nahi izatu zuten ere beren atsegina ezaguturazi. Ezen Tertuliak eman zituen behin bethikotz Casingo komentuari, Casingo mendi hartan

zituen lurrak, Erromako hirian zuen etxe bat, isla batzu, eta, oraino, Ciciliako islan, hemezortzi herri.

Ekicio, Maoreren aitak ere egin ziozkan emaitza handiak, hala nola Gordiano deitzen zuten bertze aitoren- seme aberats batek.

Eta gero, joan ziren, ongi galdeginik San Benoati partalier egin zetzala, komentuko othoitz, penitentzia eta egintza saildu guzietan.

Etzuen zenbeit egun baizik Erromako aitoren- seme hek joanak zirela, Sardiniako gobernadorearen mandatari batzu ethorri zirenean komentura.

Mandatari hek etzuten solhas onik baizen. Eta othoizten zuten San Benoat igor zezala isla hartarat bere haurridetarik zenbeit.

Nahi ziotela adiarazi haren meneko ziren jende guziei, nolakoak ziren gizonaren egitekoak lurraren gainean, eta gizona zeren egiteko gai zen, Jainkoaren graziarekin batean.

Sainduak hautatu zituen hirur haurride, eta erranik xehe-xehea nola eta zer egin, bidali zituen Sardiniako mandatari edo mezu-egilekin.

Ordu hura bera zen oraino, jakin zuenean bazituela bidean bertze ikustiar batzu ere, iruzkiorako eskualdetik ethortzen zitzaizkonak.

Hek ere entzuna zuten, zein saindu handia zen San Benoat gure Aita, mirakuilurik handienak ere egiten zituela, eta jendeak lehiarik handiena zuela haren komentuetan sartzeko.

Fraide greka hek itsasoaren gainean ziren oraino, Jainkoak jakinarazi ziozkanean gauza horiek guziak gure Aita loriosari. Jainko Jaunak adiarazi zion bertzalde, noizko helduko zen hekien untzia Napleko itsas portura.

Eta hortakotz, San Benoat bere komentuan egon-orde, bertze edozein jenderentzat zagon bezala, joan zitzaioten bere ongi-ethorriaren egi-tera Napleko hirira, hek leihorrera jautsi orduko.

Etzizaioten ere joan eskuak hutsik. Ez!

Ordean, zerbeiten hartu beharretan zitezke-la, ereman zioten asko jateko, eta edatekoa ere bai.

Erran zioten beraz, lehenbiziko solhasak egin ondoan, behar zutela jan ogi pixka bat, bideari lothu baino lehen.

Fraide arrotzek, aldiz, ihardetsi zioten, etzezaketela jan, barur eguna zela.

Eta nola San Benoatek berriz ere erran baitzioten, jaten ahal zutela, hobe zutela janik; arrotz hek eman ziren elkharri beira, elkharri galdetzeko bezala, ian hura othe zen San Benoat hainbertze aipatu hura.

Etzitzaion nekhe izatu gure Aita dohatsuari ikustea elkharri begiratze harrek zer erran nahi zuen.

Denborarik galdu gabe beraz solhas alferretan, San Benoatek ereman zituen arrotz hek komentuko hilerrietara. Eta, guziak harrituak zaudelarik, zer egin gogo othe zuen, oihu egin zioten, han ehortziak ziren fraidei, erraten ziotelarik:

«Hemen hilerri hautan lo zaudezten haurride maiteak, manatzen dautzuet, Jainko Jaunaren izenean: errazue, ian gaztigatuak izatu zareten, zeren hautsi duzuen barura zenbeit aldiz, nere erranaren gainean, eta niri iduritu zarotalakotz hobe zintutela jatea».

Hilak piztu eta xutitu ziren, beren Aita maitearen mintzora, eta ihardetsi zuten:

«Galdetzen baitarokuzu, ian gaztigatuak izatu garen barura hautsi dugulakotz zure manura, ez, ez dugu gaztigurik izatu! Bainan bai, saria, barur egin baginu baino handiagoa, loria eta zorion gehiago, zeren obeditu dautzugun itsutuki».

Solhas hori entzun zuten han ziren guziek. Eta fraide arrotz hekien izialdura etzen ttikia izatu.

Ezen mirakuilu harrek berak erraten zioten ikusi zuela nolako gogoetak zituzten haren gainean. Mirakuilu harrek erraten zioten oraino, Jainkoak maiteago dituela obedientzia eta karitatea, ezen-ez barura eta penitentzia, nork-berak bere burutara egiten dituenean.

Hala-hala, handik goiti, bazuten gure Aita maitearentzat, behar zen ikustatea. Eta, astiroki egotu ondoan Casingo komentuan, eta bertze asko gauza ikusirik eta ederretsirik, joan ziren beren herrirat, Jainkoari eta San Benoati eskerak ematen ziozkatelarik.

Zenbat aldiz etzaiku gerthatzen, guri ere, fraide hekiei bezala, gure lagunen egitekoez dohanean, kontu egitea doidoia, kanporat ageri denari. Eta gero, juiatzea eta kondenatzea, duda-mudarik gabe, guri ez dohakun guzia.

Orhoit gaiten bada, hobeki litekela, eta ez gutiz, ez baginu batere juiatzen ez kondenatzen nihor-ere, eta gauza guziak onerat hartzen baginitu.

Bederatzigarren Kapitulu

*San Benoatek nola igorri zuen
San Placide Ciciliako islarat,
isla hartan zituzten onthasunen gatik
eta komentu berri baten egiterat*

San Benoatek ezarri zituen bere ustez esku onetan Placideren aitak eman ziozkan Ciciliako hemezortzi herri hek.

Ordean Jainkoak bere ganat hartu zuenean Tertuliaren arima, hango bordari edo etxezainak lazatu ziren.

Guziek bazuten etxe eta onthasun hekien gainean ikusteko zerbeit, guziek bazuten zerbeit aitzakia edo estakuru zor zutenaren ez emateko. Eta halaxet joan ziren urthe batzu, nihork ez baitzuen kontu handirik egiten Casingo komentuaz.

San Benoatek eta komentuko bertze fraidek egin zuten, beraz, elkharren artean, etzutela bertze deusik egiteko, baizik ere, isla hartarat Placideren bidaltzea. Bordari hek guziek aski izanzen zutela beren Premu Jaunaren ikustea, zor zuten guziaren pagatzeko.

Bainan hemen galdegin dezake, menturaz, norbeitek, zertako zituen San Benoatek onthasun handi hek, pobreziaren botua egina zuenaz geroz.

Egia da, gure Aita Ioriosak etzuela Ciciliako diruaren beharrik, ez beretzat, ez bere fraiden hazteko, fraidek irabazten zutelakotz beren eguneko bizitze arrunta beren kopetako izerdiari esker; bainan zenbat erromes etzen Casingo herrian eta hango inguruetan, komentuak biziarrzten zituenak!

San Benoatek egin zuena beraz, bere baithan, hau zen: hobe zela erromes hek izan zezaten behar zuten sokhorria.

Bertzalde Sainduak bazakien, Jainkoaren nahia zela, isla hartako hainitz jenderen benedik-tano bilhakaraztea.

Eta bi arrazoin horien gatik igorri zuen Ciciliarat Placide, bere haur eta fraide guziz maitea.

Bideko behar ziren guziak prestatu zirenean, San Benoatek erran zion bere haurride maite hari, nola eta zer beharko zuen egin hango lanari ongi buru emateko. Adiarazi zion oraino, Jainkoaren nahia zela Erregela Sainduaren ezaguta-

raztea isla hartako asko jendei. Eta gero, erran ziozkan hitz hauk:

«Hazkarrik eta finki, beharko zare eman, nere haur maitea, Jesu-Kristo zure Nagusi eta Erregeak zuretzat daukan lanari.

»Zeru-lurren Nagusi den Jaunak, obeditu dio bere Aita zerukoari heriotzeraino, eta gehiago dena, gurutzearen gaineko heriotzeraino; atxikatu bethi gogoan, Jesus onaren solhas hau: *Ez naiz nere nahiaren egiterat ethorria, bainan bai, nere Aita, ni igorri nauenaren nahiaren egiterat.*

»Beautzu beraz lotsatzetik, ikusi-eta nolako lanen aintzinean zaren; edo oraino, nolako atsekabeak beharko tutzun jasan, zure lan guzien ondotik.

»Halako orduetan egin beharko duzuna hau da: orhoitzea Apostolu handiaren solhas huntaz:

»*Bizi huntako lanak eta nahigabeak ez dire deusik, horien bidez irabazten dugun eternitateko loriaren aldean: Ez gare zeruko loria hartarat heltzen ahal, atsekaben eta nahigaben bidetik joanez baizen.*

»Bai, haurra, atxikatzu gogoan egia horiek; eta bertzalde, mundu huntan gudukan hari dire-

nek Jesu-Kristorentzat, eta haren izenaren gatik, baduketela eternitate guzia iraunen duen saria.

»Othoizten dut Jesus Jauna lagunt zaitzan zure mundu huntako urrats guzietan, eta izan dadin zure zoriona eternitatean».

Solhas horien erratea etzen lan ttikia izatu Aita on haren bihotzarentzat.

Azkenean, etzirelakotz egoten ahal gehiago elkarrekin, San Benoatek besarkatu zuen Placide gaztea, eta, haren ondotik, besarkatu zituen bertze bi fraide, Donado eta Gordien.

Bi fraide hek etziren nor-nahi; bainan bai, bi etxeko seme on, beren burasoak eta ontasunak utzirik, komenturat ethorriak zirenak.

Eta oraino hobeki zena, hek ziren bi fraide gazte, San Benoatek maite zituenak Erregela Sainduaren arabera bizi zirelakotz.

Hek ere besarkatzen zituelarik, beraz, gure Aita onak gomendatu zioten, handik aintzina obedi zezatela gauza guzietan Placideri, egun hartaraino hari berari egin zioten bezala.

Orduan, hirur fraideak eman ziren belhauniko, beren Aita maitearen benedizionearen har-

tzeko; eta gero, athera ziren Casingo komentutik.

Hamargarren Kapitulua

*Nola San Benoatek bazakien
bertzen gogoaren berri,
eta geroan zer izanen zen ere bai*

Jainkoaren nahia zen hainitz ehun mila ari-
men salbaraztea San Benoati esker. Hortakotz
eta haren ordrea gogor eta finka ahal zadin
behin bethikotz, Jainkoak eman zion mirakuiluen
egiteko botherea, ethorkizuneko gauzen jakita-
tea, eta ordu berean oraino, bertzen gogoko
berri jakiteko ahala.

Egia horren aldera, huna zenbeit ixtorio:

Behin, bi fraide athera ziren komentutik, egi-
teko zerbeit bazutelakotz. Eta jadanik beren
lanak eginak, etxerat buruz hari ziren, sarthu
zirenean emakume jainkotiar baten etxean.

Emakume hura komentuko jendetarik zen,
ezaguna ere zuten. Erran gabe doha beraz, atse-
gin handia egin ziotela.

Gauzak hartan gelditzera, etzen deusik iza-
nen. Ordean emakume harrek ere ezagutarazi
nahi izatu zioten, ohore handia zuela, bi fraide-

ren bere etxean ikustea. Eta erran zioten, behar zutela zerbeit hartu, bide luzegia zutela handik komenturaino deusik jan gabe joateko; barura hautsi-eta, joanen zirela.

Fraidek ihardetsi zioten etzitzaiotela zilhegi, etzutela beraz janen.

Gure Erregela Sainduak ekhartzen du, alabainan, komentutik atheratzen denak ez duela kanpoan othuruntzarik egin behar, arratseko komenturatzen ahal bada; non ez den aitzindariaren nahia bertzela egin dezan.

Bi fraide hek erran zuten beraz etzitzaiotela zilhegi, komenturat helduko zirela arratseko.

Hala ere emakume harrek hainbertze egin-eta-egin zioten, non hartu eta jan baitzuten.

Komentura zirenean, egin zuten Erregela Sainduak manatzen duen bezala; joan zitzaizkon Aita San Benoati bere benedizionearen galdetzerat.

Bainan nolakoa etzen izatu hekien izialdura, San Benoatek galdetu ziotenean, non bazkaldu zuten. Eta hek, aithortu-orde beren hutsa, ihardetsi zuten bere-berehalako izialdura hartan, etzutelanihon deusik jan.

Orduan San Benoatek erran zioten:

«Zer diozue, haurrak? Zuek etzaretela holako emakumearen etxean izatu? Zuek ez duzuela holako eta halako gauza jan, eta hoinbertze aldiz edan? Zergatik nahi duzue hutsa estali huts handiagoaz?».

Fraideak harritu ziren solhas horien entzuteaz. Ikusi zuten beraz, Jainkoaren Izpirituaz argitua zela hekien Aita, eta alfer zela hari zerbeit gorde nahi izatea.

Hala-hala, ahuspeka zaudelarik haren oinetan, aithortu zuten beren hoben guzia, eta, umil-umila, galdetu zioten huts hari zohakon penitentzia.

Ordean San Benoatek etzioten penitentziarik eman, eta bai, barkhatu. Ezen ikusten zuen aski gaztigatuak zirela, hutsean atxemanak izateaz beraz.

* * *

Bertze ixtorio bat:

Fraide baten anaia joaiten ohi zen, urthe guziz, Casingo mendira, gure Aita San Benoatekin mintzatzera bere arimako egitekoez.

Eta, nahiz bide luzea zuen etxetik eta kometu hartara, etzuen hargatik, nihon deusere jaten ez edaten, komentura heldu artean. Harrek ere nahi zuelakotz zerbeit penitentzia egin.

Bada, orai aiphatzen dugun urthean, orduan ere abiatu zen, bethi bezalako gogo eta xede berarekin. Eta jadaneko urrats on batean zohalarik, kausitu zuen arrotz bat, hura ere eskualde bererat buruz hari zena.

Arrotz harekin egin zuen bertze edozeinek eginen zukena: agur eta agur, solhas bat, gero bia, eta gero deusen beldurrik gabe, eman ziren biak bideari, urrats berean, bi ezagun xahar bezala.

Bide puska bat egin zutenean, arrotzak galdegin zion komenturat zohanari, ian etzen pausatua nahia. Bazuela edateko xorta bat, edan behar zutela. Ordean beilatiarrak etzion deusik hartu nahi izatu.

Aintzinaxago joan zirenean, berriz ere erranzion arrotzak bertzeari, hobe zutela zerbeit pix-

karen jatea, indarrak hartu-eta, errexkiago kurrituko zutela.

Beilatiarrak etzion hala ere hartu, eta erranzion, ixilik egoten ahal zelarik, barurik egiten ohi zuela beila hura, urthe guziz, Benoat Sainduaren mintzatzera zohanean.

Arrotzak irri egin zion, bainan halako trufa eta narda batekin, urrikaldu balitzaio bezala, Benoaten baithan zuen sinheste handiegiaz. Eta oraino ere, egin zuten bide zathi bat elkharrekin.

Beilatiarrak egiten zuen ere bere baithan, bazuela aski erranik, eta bakea emanen ziola; noiz-eta-ere, arrotza jarri baitzitzaion ur garbigarbi baten hegian, sorropila ttiki batean, erraten ziolarik:

«Gauza guziek badute beren neurria. Ni unhatua naiz eta zerbeiten beharretan. Huna, hau neretzat. Eta horra, hori zurea. Jan zazu, zuk ere». Eta beilatiarra, aintzina joan-orde, lagun behar ez-bezalako hura han utzirik, beilatiarra ere jarri zen, eta jan zuen harrek ere.

Arratsa zuen komentura heldu zenean.

Heldu bezein laster, galdegin zuen Sainduaren ikustea. Urthe bat jadanik etzuela ikusi haren

begitarte ezti eta ederra, etzuela ere entzun haren mintzo maitea, othoiztu zuen athezaina, lehen-bai-lehen ekharraraz zezola gure Aita ona.

Bai, ethorri zitzaion San Benoat. Ordean, etzen guti harritu, aphaldua eta ahuspez emana zagolarik, bere ustez benedizionearen hartzeko, entzun zituenean haren ahotik hitz hauk:

«Zergatik behar zinuen amor eman, gure arimen etsaiaren tentazioneari, mintzo zautzularik arrotz lagun haren mihiz? Garhaitu ondoan behin eta bigarren aldian ere bai, zergatik etzaizko jazarri hirugarren aldian ere?».

Eta beilatiar gaizoa harritua eta ahalkez urt-hua zagolarik, buruaren altxatzerat menturatu ere gabe, San Benoatek erran zion:

«Zenbeit xede on hartu dukezunean, hala nola zerbeit agindu diozunean Jainkoari, egizu zure egin-ahala, zure xede sailduaren atxikitze-ko. Gerthatzen bazaitzu erortzea, ezinbertzez edo indarririk aski etzinuelakotz, ezagut eta aithor zazu Jainkoaren aintzinean zure hutsa. Eta galdezozu hobeki egiteko grazia».

Guk ere orhoitzeko ginuke, ez badugu ere beldurrik, Jainkoak ezagutaraz detzan gure hutsak Benoat berri bati, hargatik Jainkoaren begia gure gainera dagola, gabaz eta egunaz; eta ez dela, ez lanik, ez urratsik, ez solhasik, ez gogoetarik, bere juiamendua izanen ez duenik; ordean, juiatuak izanen garela juie guziz argitua den batez.

Eta zer zorigaitza kondenatuak bagine!

* * *

Denbora hura bera zen, Terracinako etxeko jaun bat joan zitzaionean, hogoi lekoa bide eginik, erratera, nahi ziozkala eman urririk, mendi mazela batean zituen lur guziak.

San Benoatek egin zuen bere baithan, gizon hura hain urrundik ethorri zitzaionaz geroz lur hekien ematera, Jainkoaren nahia zela toki hartan berean egin zezan komentu berri bat.

Hala-hala, igorri zituen, ordu berean, bi fraide eros eta bil zetzatela komentuaren eta elizaren egiteko behar ziren guziak. Eta gero, bera joa-

nen zitzaiotela erratera, non eta zer heinetakoak behar ziren egin. Erran zioten ere, noiz joanen zitzaioten.

Bada Sainduak erran zioten egunaren bezpera gauean, bi fraidei gauza bera iduritu zitzaioten: ikusten zutela San Benoat, eta gehiago dena, erraten ziotela, non eta nolakoak behar zituzten egin komentua eta eliza.

Biharamunean biek elkharri kondatu zuten zer iduritu zitzaioten. Ordean amets bat zela, eta bertzerik deusik ez, egotu ziren beira, egun hartan, eta ondoko egunetan ere bai, nondik agertuko zitzaioten beren Aita ona. Eta aski etsitu zutenean, joan ziren Casingo komenturat, grinarik handiengan eta ziotelarik elkharren artean, San Benoat etzenaz geroz ethorri, bazela zerbeit berriagorik.

Hargatik heldu zirenean, ezagutu zuten laster, gauza guziak hek utzi heinean zirela.

Joan ziren beraz Aita San Benoaten gana, bere benediziona behar ziotela galdetu, bainan oraino ordu berean, zergatik etzitzaioten joan hitzeman zuen bezala.

Bizitasun pixka batekin ere, egin zioketen galde hori. Ordean San Benoatek erran zioten ezti-eztia:

«Haurride maiteak, non zabilzate, eta zer daasazue? Zer, batek eta bertzeak, ez nauzue ikusi berealako gau hartan? Eta ez darotzuet erran, zuek jakin behar zinuten guzia?

»Hots, haurrak, joanen zarete bihar goizean, berriz ere, Terracinarat. eta eginen tutzue komentua eta eliza, nik erakutsi tokian eta nik erran bezala».

Orduan ezagutu zuten etzela batere ametsa hek ikusi zutena; eta joan ziren komentu haren egiterat, berriz ere galdeturik benedizionea beren Aita maiteari.

Hamekagarren Kapituluia

*San Placidek eta San Maorek
egiten dituzten mirakuilu batzu*

Jainko Jaunak ezagutarazten hari zuelarik mundu guziari gure Aita loriosaren saindutasuna, aiphatu ditugun mirakuilu horien bidez, San Placidek ere egiten zituen hala-halako mirakui-luak.

Hargatik San Benoaten izenean egiten zituen denak, San Benoaten mandatari bezala. Eta orai hemen diodana hain da egia, non asko liburu-egilek ezarri nahi bailituzkete San Benoaten gain, San Placidek egin zituen mirakuilu hek.

San Placide, atheratu zenean Casingo komentutik, heldu zen arratseko bere bi lagunekin Capueko hirira.

Denbora hartan, hango Apezpikuak Jermein zuen izena. Hura zen gizon bat saindua, eta San Benoaten ezaguna eta adixkide maitea.

Hura beraz, jakin zueneko berria, benedikta-no batzu bazituela hirian, joan zitzaioten bidera,

eta bere etxerat joanarazi zituen atseginik handienarekin.

Bada, apezpiku saindu hark bazuen berekin muthil kontu edo muthil bezala, gizon dohakabe bat, Zofas deitzen zutena.

Gizon hura, buruko min tzar batez hartua zen aspaldi hartan; etzen harentzat lur onik, ez gabaz ez egunaz. Eta jadanik asma ahal guziak egina, etsitzen hasia zen, sendatzerik izaten ahal zela harentzat.

Hargatik bere Nagusi Jaunak erran zionean Benoat Sainduaren ikasle batzu zirela arrotz hek, joan zitzaioten. Eta Placideren aintzinean belhauniko ematen zelarik, erran zion:

«Oi zu, Jainko guziz botheretsuaren zerbitzaria, othoizten zaitut, Benoat zure Nagusi eta Aita Sainduaren izenean, ezar diezadatzun eskuak buruaren gainean, eta galde dezozun Jainko Jaunari khen dezadala oinhaze ikharagarri hau».

Solhas horiek entzutean, Placide harritu zen. Eta, zuri-zuria egina, erran zion Zofasi ikhara saindu batekin: «Zu, khen zaite hemendik. Ezen ni neroni, bekhatoros bat naiz, bertzen othoitzek naukatena xutik».

Ordean Jermein apezpikuak eta han ziren bertze apez batzuk erran zuten elkharren artean: bere burua hain ezdeustzat zadukanaz geroz, gizon hura izaten ahal zela Jainkoaren adixkide bat, eta bazukela agian, galdetzen zioten mirakuiluaren egiteko botherea.

Eman ziren beraz hek ere Zofasekin. Eta hainbertzekoak erran eta egin ziozkaten, non ikusi baitzuen etzitekela egon gehiago bere ez-ean, apezpiku baten manuari jazarriz baizik. Eta hartakotz, ezarri ziozkan eriarri eskuak buruaren gainean, erraten ziolarik:

«Ithotzera nindohalarik, ni uretik athera nauen Jesu-Kristo Gure Jaunaren izenean, eta San Benoat nere Nagusi eta Aitaren izenean, zure hitzek dioten bezein handi balin bada zure fedea, Jainko Jaunak eman dezautzula osasuna».

Han ziren guziek erran zuten: *Amen*. Eta ordu berean Zofasi joan zitzaion buruko mina; Zofas sendatua zen osoki.

Mirakuilu horren berria husu banatu zen hiri guzian, eta jendea oihuka hasi zen, bere bozkarioaren handiaren handiz.

Itsu batek ere egin zuen ederki: galdetu zion adixkide bati eman zezola eskua, behar zuela baitezpada mintzatu saindu gazte hura.

Eta gero, haren aintzina zenean, belhauniko jarririk, othoiztu zuen, Jainko guziz botheretsuaren izenean, argi zetzola begiak.

Itsuaren othoitzak bihotza hautsi zion San Placideri: hargatik nigarra jauzi zitzaion ikusiz, haren saindutasunaren gain joanen zirela eginarazten ziozkaten mirakuilu hek; asmatu ere gabe beren fede biziaren gatik zituztela.

Zer umilitatezko irakaspén maitea! Eta nola dituen goraki kondenatzen gure izpirituko hainbertze hankura eta gogoeta zoro!

Ezen zenbat aldiz ez dugu uste izan eta sinhetsi, balin bazen gure inguruan ongi zerbeit, edo norbeit ongia maite zuenik, baginuela guk ere gure parte ongi hartan.

Eta gero, gu zoroak, nola haritu garen erraten batzuei eta bertzei, zer egin ginuen grazia haren ardietsarazteko; zenbat othoitz egin ginuen, zenbat barur eta zenbat komunione!

Nola ginuken ahalkatzeko, ikusiz zein garen sainduak ez-bezalakoak!

San Placidek beraz, ikusi zuenean borxatua zela, egin zuen gurutzearen seinalea itsuaren begien gainean, erraten zituelarik hitz hauk:

«O Jesus, gure Salbatzaile Jauna, eta gure Bitarteko botheretsua Jainkoaren aintzinean; Zu, zerutik lurrerat jautsi zarena, bekhatuan direnei zeruko bidearen erakusteko; Zu, hain zare ona, non eman baitiozu San Benoat nere Aita guziz maiteari, erien sendarazteko ahala.

»Othoizten zaitut beraz, gaur nere Aita on haren izenean, egin dezozun itsu huni ere, bere nahiaren arabera.

»Bai, Jesus ona, emozu itsu huni bere begietako argia. Hunek ere ikus ahal dezan nolakoak diren zure indarrak, eta eskerrak eman dezaitzun ongiegin huntaz, eta orai arte egin diozkatzun bertze ongi guziez».

Othoitz hori egin zuenean, jarri itsuari beira, eta erran zion:

«Eguna eta gaua egin duen Jainko guziz botheretsuaren izenean, sortzez itsu zen gizonaren begiak argitu dituen Jesus Gure Salbatzaile Jau-naren izenean, eta gure Aita guziz sailduaren othoitzei esker, xuti zaite eta ikusazu».

Eta ordu berean, itsuaren begiak ideki edo zabaldu ziren, odol xorta batzu erortzen zitzaizkolarik.

Hala-hala, Donado eta Gordien, Placide Sainduaren bi lagunak, nigarrez zauden atseginez eta bozkarioz. Eta aldiz San Jermeinek eskerrak ematen ziozkan Jainkoari, zeren bazituen oraino lurrean bere gogarako gizonak.

San Placide etzen luzez egotu Capueko hirian, mirakuilu horiek eginez geroz. Ezen ikusi zuen populu guzia airean ezarri zuela, jendea etzela hartaz baizik mintzo. Eta eman zen berriz ere bideari.

Ordean iragan behar zuen, baitezpada, hiri handi batzuetarik. Eta nola Capueko hirian egin mirakuilu hekien omena hegaldaka baitzohan Sainduaren bidean eta, aldiz, Saindua bera oinez, hiri hetara zeneko, San Placidek aurkhitzen zuen asko jende haren beha zagonik.

Eta han gaindi ere, egin behar izatu zituen mirakuilu handiak.

Noizbeit hargatik, heldu zen Ciciliako islarat, eta Mesinako hirirat ere bai.

Mesinako hirirat heldu bezein laster, gaztiga-
tu zioten haren aita zena beren nagusitzat eza-
gutzen zuten guziei, egin zezatela agertze bat
haren aintzinerara. Eta etzen izatu nihor hari jazar-
tzerat menturatu zenik.

Jakinarazi zion beraz San Benoati egiteko
guziak antolatuak zirela, eta komentuarien eta
Elizaren hasterat zohala, batere denborarik
galdu gabe.

Bai, Mesinako hiriari hurbil, eta itsas bazte-
rrean, begistatu zuen toki edo gune bat behar
zen bezalako; eman zituen ere neurriak, zer
heinetako egin behar ziren; eta gero, ekharrara-
zirik Erromatik eta edozein bertze tokitarik,
behar ziren gauza baliosak eta langile hobere-
nak, egin zituen izan ditezken komenturik eta
elizarik ederrenak.

San Placide hari zelarik, aiphatu ditugun
mirakuilu horien bidez, munduari ezagutarazten
Jainkoaren botherea eta ontasuna, bazen oraino
San Benoaten bertze ikasle maite bat, hainitz
aiphatua zena, hala bere komentuan nola
komentutik kanpo. Hura zen Maore, fraide gazte
bat jadaneko ezagutzen hasiak garena.

San Benoatek bazakien, bertze nihork baino hobeki, Maore fraidea nor eta zer zen; bazakien ere, hainitz buru oneko gizonaren gaia zela. Eta hortakotz, goizik ezarri zuen komentu guziaren bigarren aintzindari. Edo, batera dohana, bere ondoko.

Behin, beraz, San Benoat kanpoan zelarik atheratua egiteko handi batzuen gatik, buraso dohakabe batzuk ekharri zuten komentura beren haurra, sortzez mutu zena, eta egundaino bermatu etzena bere zangoen gainean.

Buraso hekien xedea zen, San Benoati berari galdetzea, egin zezala ahal zuena hekien haurra-
ren onetan. Hargatik jakin zutenean etzezakete-
la ikus gure Aita loriosa, joan zitzaizkon Maore
Priorari buruz. Eta hari egin zioten San Benoati
egin gogo zuten galdea.

San Maorek ikusi zuenean, mirakuilu baten egitea galdetzen ziotela, oihuka hasi zitzaioten, erraten ziotelarik, mirakuilu egitea sailduen lana zela, eta ez, hura bezalako bekhatorosena. Zohazila beraz handik.

Bainan buraso hek etziren gibelerat abiatu berehala.

Aitzitik othoitz bera egin zioten berriz ere, eta hirugarren aldian ere bai, nigarrez zaudelarik.

Hala-hala, han ziren fraide batzu eman ziren, hek ere, buraso hekien alde. Eta guziek othoiztu zuten Maore Saindua, urrikal zakizkola buraso gaixo hek.

Fraide hekien othoitzak are gehiago harritu zuen Maore. Hargatik ikusi zuenean baxharrik zela mundu guziaren kontra, erori zen hekien erranera.

Eman zen beraz belhauniko. Eta ahuspeka zagolarik, erran zion Jainko Jaunari:

«Nere Jaun guziz botheretsua, nahiz zuri den, eta zuri baxharrik, dohazkitzun erien sendatzea, ez dakizula gaitzi hargatik, buraso on haukien alde mintzo banautzu. Aitzitik urrikal bekizkitzu. Eta egiozute beren fede handiaren arabera».

Othoitz horren ondotik, ezarririk bere estola-
ren bi buruak hurraren gainean, manatu zion
eriari Trinitate Sainduaren izenean eta San
Benoaten mandatari bezala, xuti zadiela.

Eta haurra xutitu zen osoki sendatua.

Han ziren guziak eta komentuko fraide guziak bozkario handian eman ziren mirakuilu horren gatik.

Bainan bertzek ez-bezalako atsegina hartu zuen oraino San Benoatek, etxerat ethorri zenean, ikusteaz Jesusen Izpiritua haren Ikasle maitearen baithan zela.

Hamabigarren Kapitulua

San Benoatek egin zituen

mirakuilu batzu gosete

denbora batean eta goseterik etzelarik

Bortz ehun eta berrogoigarren urthea zelarik, San Benoatek igorri zuen Espainiarat fraide saindu bat, Tubiria deitzen zutena, bertze hameka fraide lagunekin. Eta hari esker gure Ordre Saindua hedatu zen husu Espainia guzian.

Handik berehala, igorri zituen oraino bertze bi fraide andana, Tertuliok eman lurretan egin zituen bi komentu berrietarat.

Komentu hetarik bat, Maiolako komentua, hainitz urrun zen hiri eta herri guzietarik. Eta halarik ere, nola Maiolako mendi hura leze ttiki batzuz dena bethea baitzen, hango fraidek galdetu zioten leze ttiki hetarat joatea, eta han egotea, penitentzia gehiagoren egitea gatik.

San Benoatek bazakielakotz baxharrik bizitzea ez dela on fraide guzientzat, etzioten onhe-tsi beren galdea, batzuei baizik. Eta hek ere joan ziren komentutik, beren jakinarekin, komentuko

abadearen meneko izanen zirela komentutik kanpo izana gatik ere; eta komenturat beharko zirela ethorri Aita Abadeak erranen ziotenean.

Bortz ehun eta berrogoigarren urthe hartan zelarik oraino, San Placidek gaztigatu zion berri bat atsegin handia egin ziona: komentua eta eliza, biak eginak zituela. Eta gure Aita loriosak eskerrak eman ziozkan Jainkoari, bere komentuko haurride guziekin.

Handik ondoko urthea, hainitz urthe borthitza izatu zen Italia guziarentzat.

Hainitz aro tzarrak egin zituen, alabainan, eta uztak edo erreholtak osoki huts egin zuen. Gose-te lazgarri bat zuten beraz bazter guzietan.

Bainan Jainkoak etzituen utzi laguntzarik gabe denbora trixte hetako jendeak.

Xoriei berei ere bizia ematen dioten Aita onak, nola utz zetzazken sokhorritu gabe bere idurira eginak dituen haur maiteak!

Behinik-behin, Naple inguruko jendek aurkhitu zuten beren sokhorria Casingo mendi gainean.

Eta halaz Jainkoak ezagutarazi zion mundu guziari nolakoa zen gure Aita loriosaren karita-

tea lagunaren alderat, eta bertzalde, zein ziren handi haren bothereak.

Ezen goserik zauden guziak bazohazin San Benoaten ganat, lehenagoko denbora batzuetan Esiptoarrak Josepen gana zohazin bezala.

Hala-hala, egun-alde ondikozko hetan, Benokat Sainduak utzi zituen bertze egiteko guziak komentuko athean egoteko, goizetik arratseraino. Eta bazuen zer-egin, hainbertze jenderen etxean hartzeaz eta hekiei emateaz behar zutena.

Ezen jende erromes hetarik hainitzak eriziren. Eta eriei Sainduak ematen zioten ez bakarrik ogia, baina oraino osasuna.

Bihiaz bezenbatean, etziteken izan komentuan, nihola ezin akabatuzko bihiketarik. Ezen aintzineko urtheak etziren bertze urthe batzue baino hobeak izatu. Eta bertzalde, Jainkoak etzion nihori eman manurik selaru berrien egiteko, eta selaru hetarat biltzeko ahal zen bezenbat bihi.

Eta beraz, jateko guziak eman dituzkenean, zer beharko du egin San Benoatek? Zer beharko

diote erran, aintzina ere ethorriko zaizkon jende dohakabe hekiei?

Ez duela gehiago zer eman?

Ez! ez du holakorik erranen.

Bihirik, ez bertze jatekorik ezpada ere, Sainduak ez ditu hetsiko komentuko atheak; ez-eta-ere etxerat igorriko eskuak hutsik, goseak iharrarazten hari dituen erromes hek guziak.

Ordean bihiketa zabiltzan fraidek erraten ziotenean etzela gehiago deusere, berriz igortzen zituen ikustera, ian egiazki etzen gehiago bate-re.

Eta fraidek ikusten zuten oraino ere bazela.

Eta mirakuilu hori gerthatu zitzaioten, ez behin edo bietan, bainan askotan.

Erran nahi baita, Jainkoak eman ziola gure Aita benedikatuari mirakuilurik handienen egiteko botherea.

Eta bizkitartean, mirakuilu hek guziak ikusirik ere, behin, fraide batzu beldurtu ziren, berak jatekorik gabe izatera zohazila. Etzutelakotz othuruntzara bi oren aintzinetik, bazkariteko behar zutenaren laurdena ere.

Izatu ziren, beraz, fraide bakhar batzu erasian hasi zirenak beren buruarekin, ian bada, hekien Aitak etzuen ikusi behar bazituela, etxean berean ere, biziarazi behar zituenak? Eta zergatik etzuen kontu pixka bat egiten, kanporat eman-orde komentuko jateko guziak?

Benoat Sainduak etzuen bere beharriez entzun erasia horietarik deusere; ordean, Jainkoaren Izpirituz argitua zelakotz, ikusi zuen nola-koak ziren hekien gogoetak. Erran zioten beraz:

«Zergatik ez ditutzue khentzen izpiritutik gogoeta beltz horiek, konturik ere egin gabe? Bai, gaur jateko guti duzue, ordean bihar, izanen duzue nasaiki».

Eta beren Aita onak erran bezala gerthatu zitzaizoten.

Biharamunean, goizean-goizik, aurkhitu zuten komentuko athe aintzinean berrehun zakutara irin. Eta gehiago dena, ez du egundaino nihork jakin ahal izatu nori esker zuten amoina eder hura.

Bainan nor-nahi izan zadiela haren ekhartzailea, errexki ikusi zuten Jainko Jauna zela haren igorraztailea. Jainkoari eman ziozkaten beraz

eskerrak, eta othoitz egin zuten irin hura ekharri zuenarentzat.

* * *

Ixtorio hunen irakurtzen hari zarena, behar-bada laborari bat zare, edo langile bat, edo oraino ama familiako bat, zure egin-ahalean Jainkoaren nahiaren arabera bizi zarena, eta hargatik, ikharetan zaudena ez dakizulakotz nola haziko eta beztituko ahal ditzun Jainkoak eman darozkitzun haurrak.

Zuek beraz, laborari, langile eta ama giristinoak, khentzatzue zuen burutik gogoeta beltz horiek.

Bada zuen inguruetan norbeit, Jainkoak manatzen diona zuei ematea zuek eskas duzena.

Utzazue ahalkea bazterrerat eta galdezazue.

Ordean, hala ere, ez bazinute nahi zinuketen guzia, oraino ere ikusten bazinute asko gauzaren beharretan zaretela, atxikazue gogoan Jesus maitea bera ere, erromes edo pobre sorthu dela, erromes bizi eta erromes hil dela; Jesus maitea

errromesen adixkidea dela; eta bertzalde, hekie-
na dela zeruko erresuma.

* * *

Orai aiphatzen dugun gosete denbora hartan,
eliza-gizon bat ere joan zitzaion San Benoati,
othoi, eman zezola olio xorta bat. Eta Sainduak,
balin bazakien eta ez bazakien berentzat ere
etzutela aski, Sainduak beraz manatu zion jate-
koen kargua zuenari, eman zezola eliza-gizon
hari galdetzen zuena.

Fraideak etzuen oliorik, baizik ere xorta bat
boteila baten zolan. Eta hortakotz, etzen lehiatu
egiterat manatua izatu zitzaion bezala.

Ordean, San Benoaten begientzat ez bide zen
egotu gordea fraide haren lana. Ezen, aphur
baten buruan, galdetu zion ian eman zuen olio
hura.

Eta fraideak aithortu zion guzia, zena zen
bezala, etzuela eman etzitzaiolakotz iduritzen
ezarri behar zuela komentu guzia oliorik batere
gabe.

Eta orduan Benoat Sainduak etzuen gorde zer atsekabea ematen zion fraide haren eita-teak. Ezen ikusten zuen, manu baten eginarazi gabe uzteak ondoriorik txarrenak izaten ahal zituela bertze fraide guzientzat.

Erakusterat ematen zuelarik, beraz, samin-dura bizi bat bere mintzoan eta bere begitar-tean, erran zioten han, orduan, haren inguruan ziren bertze fraide batzuei:

«Har zazue olio botela hura, eta arthikazue komentu zolako harroketarat. Ez da gisa jan dezagun oliorik norbeiten desobedientziari esker».

Joan zen beraz botela harrokei behera. Eta halarik ere etzen hautsi, eta olioia ere etzen ixuri.

Mirakuilu hortaz ohartarazi zutenean San Benoat, ekharrarazi zuen botela hura, eta eman zion eliza-gizonari bere olio guziarekin.

Bilarazi zituen orduan elkharretara fraide guziak, eta han, guzien aintzinean, erran ziozkan gaizkiak fraide obeditu etzuen hari: jadanik hainbertze mirakuilu ikusia, hainbertze gisetara eza-gutua, Jainko Jaunak zer artha zaukan hetaz, zer-

tako etzuen sinheste gehiago hain maite gaituen Jainko on haren baithan.

Eta gero, gauza bat edo bertze manatzen daukutenean, ez ginukela gure gogoari eman behar badakigula zer den egiteko, manatzen daukutenek baino hobeki; hori urguilua delakotz.

Zerbeit holako erran ondoan fraide buruzkin hari, eta zohakon gaztigua hari eman ondoan, bera belhauniko jarri zen othoitz baten egiteko.

Bainan zer galdetzen othe dio Jainkoari othoitz hartan?

San Benoatek galdetzen dio Jainkoari, urrikal dakizkola fraide hek guziak, eta hazkarraraz dezala hekien fedea mirakuilu berri batez.

Eta huna zer gerthatu zen:

Orduan ziren barne hartan berean, bazen barrika baino handiagoko olio-untzi bat, han zagona bere estalkiarekin, bainan hutsik. Eta hargatik fraideak ohartu ziren zerbeithek higitzen eta altxatzen ziola estalkia. Ohartu ziren ere, untzi hura olio z bethea zela gain-gaineraino.

Handik berehala, eta oraino harrituak zaude-larik, nondik zuten olio hura, ikusi zuten gaindi

egiten zuela, ixurtzen hari zela ere bai; eta etzakiten zer egin.

Hargatik ezagutu zuten beren Aita Ioriosaren othoitzari esker ematen ziotela Jainkoak untzitarara olio hura.

Erran zioten, beraz, Sainduari, etzuela gehiago zeren othoitzik egin, untziak bazuela olio gaindika.

Bai, San Benoa xutitu zen, olio ere gaindika joaitetik baratu zen, baina etzituen lanerat igorri fraideak, erran gabe han ziren guziei, eta bereziki obeditu etzuen fraideari, gaizki zela Jainkoaren ontasunaren gainean ez osoki kondatzea.

Untzitarra handi bat olio ematen zuena botella-zola batean zen olio xortaren ordain, gai zela hekiei emateko hek behar zutena. Konda zezatela beraz haren gainean, eta sokhorri zetzatela erromesak, beldurrik gabe erromestuko zirela amoina egin zutelakotz.

* * *

Ez dezakegu utz aipatu gabe gure Aita onak egin zuena bertze aldi batez.

Aldi batez, bazen gizon gaizo bat, zor ziozkana norbeiti hamabi sos urrezko. Horrek erran nahi baitu, zor ziola berrehun eta berrogoita hamar liberaren heina.

Eta hamabi sos hek hartze ziozkanak hainitz tinkatzen zuen: paga zetzala edo preso altxarazten zuela.

Bere ezinbertzean, gogoak eman zion joan behar zela San Benoati erratera zer hersturetan zen. Eta hala-hala egin zuen.

Abade Sainduak egiten zioten ongi-ethorri ona ikustera joaiten zitzaizkon guziei. Aisean ezarri zuen beraz gizon gaizo hura ere.

Eta gero, bere atsekabea kondatu zionean, erran zion orduan etziola deusik ematen ahal, etzelakotz komentuan, ez-eta urre bakhar bat ere. Bainan ethor zadiela handik bi egunen buruan.

San Benoatek egin zuen bi egun hetan, bertze orduz baino ere, othoitz gehiago. Ezen gizon gaizo haren sokhorritzeko dirua Jainkoaren ganik esperantza zuen, eta ez bertze nihoren ganik. Eta haren esperantzaren arabera antolatu zen egitekoa.

Hirugarren egunean, beraz, Saindua oraino othoitzean hari zelarik, eta sos beharretan zena ethorria zelarik, fraide batek ekharri ziozkan, bozkariarik handienez, hamahirur sos urrezko: bihia zaukaten arkharen gainean aurkhitu zituela.

Gure Aita Ioriosak emanarazi ziozkan hamahiruak gizon hari. Eta erran zion bazituela hamabi sos zorraren pagatzeko, eta hamahirugarrena ematen ziola beretzat.

* * *

Egia da, Jainkoak eman ziozkanaz geroz hamahirur urre, hamabi baizen etziolarik galde-tzen, egia da, kasik ageri zela zer behar zuen egin.

Bainan, zenbatak etziren izanen, bertzela ere arrazoinatuko zutenak? Eta berentzat atxikiko zutenak galdetua ere etzen sos hura?

Bertze edozeini bezein ongi, gogoak erraten zion San Benoati sos urre haren beharra izaten ahal zela komentuan ere. Bainan nola Jainkoaren graziak erraten baitzion, bere aldetik, hobeki

zela haren ematea, igorri zuen, eginez bere buruarekin, aintzina ere Jainkoak emanen ziotela behar zuten guzia.

Jarraik gaiten, gu ere, Jainkoaren graziari, eta ez gare gaizki helduko.

Hamahirugarren Kapituluia

San Benoaten bertze mirakuilu batzu

Ez dugu zeren erran San Benoatek hainitz ongi handia egiten ziotela beren bizi beharrarekin joaiten zitzaizkon jende hekiei guziei.

Nor da, gutartean, oraino ohartua ez dena, hainitz ekharriagoak garela gogoeta onen egiterat, Jainkoaren eskuak ukitzen gaituenean pixka-pixka bat.

Hori hala da, eritasunak edo bertze atsekabe zerbeitek tinkatzen gaituenean, errexki ezagutzen eta aithortzen dugu Jainkoa dela gure nau-sia.

Gure Sainduak predikatzen zioten beraz jende hekiei, eta adiarazten ere bai, behar zutela Jainko Jauna maitatu; behar zirela beraz bekhaturtik urrundu. Eta guziek hartzen zuten, haren ganik urrundu gabe, saindukiago bizitzeko xedea.

Hala-hala, gure arimen etsaia han zuen, noiz-nahi, trebes bere bidean.

Behin, mendi gain-gaineko elizara zohalarik, aurkhitu zuen etsai hura. Alegia azienda edo abere barber bat izanki, bazuen buruan otharretara bat erremedio, eta aldiz, bizkarrean, arte edo zepho zama edo haxe handi bat.

Sainduak, ezaguturik norekin zuen bere egitekhoa, erran zion: norat oha? Eta Satanek iharde-tsi zion: behar ziotariat eman erremedio bat hire haurridei.

Halarik ere, San Benoatek egin zuen sarathera bat elizan. Eta gero, lehiatu zen bere haurridetarat joiterat. Beldur zelakotz etsaiak egin zezotela zerbeit gaixtakeria.

Etsai gaixto harrek kausitu zuen, ithurrian, fraide adinetako bat. Bainan zer gaizki eginarazten ahal dio, aspaldidanik Jainkoaren amodioan finkatua eta gogortua den gizon saindu hari? Ez! badaki entseiatzea bera ere alfer dela.

Eman zen beraz hura baithan, eta gero, fraidea ihauska edo ihalozka zabilan lurrean.

Hainbertzenarekin Saindua ethorri zen.

Eta ezaguturik etsai gaixtoak zabilkala gizon gaizo hura lurrean, erro baten pare, eman zion

behar-ondoko bat fraideari, ez fraidearen gazti-gatzeatik, bainan debruaren atxemateko.

Eta jo bide zuen ederki. Ezen, ordu berean, athera zen fraide hartarik, eta etzen egundaino geroz haren ganat hurbiltzerat menturatu.

* * *

Bertze aldi batez, ereman zioten San Benoati eliza-gizon bat oraino apez etzena, ordean apez-teko xedearekin zena.

Gizon hura ere etsaiez hartua zen.

Eta ordu hura bizkitarte, ibilia zuten elizaz-eliza, jo alde batera, jo bertzera, bere etsaietarik libratu nahiz. Eta bethi alferretan; Jainkoak San Benoati eman ziolakotz baxharrik, haren sendatzeko ahala.

Saindua bera ere harritu zen, ikusiz izpiritu gaixtoak zein gaizki zabilkan gizon ondikozko hura. Eta hortakotz, othoitz kharsu bat eginik berehala, bere baithan, erran ziozkan hitz hauk:

«Manatzen daiat, Jesu-Kristo Gure Jaunaren izenean, haizen bezalako madarikatua, athera hadin gizon hortarik».

Eta ordu berean, eliza-gizona bere buruaren jabe bilhakatu zen.

Hargatik San Benoatek erran zion:

«Orai, bazohazke etxerat. Bainan ez dezazula jan gehiago zure bizian haragirik; ez dezazula ere gehiago zure gogoari eman apeztu behar zarela. Edo, Ordena Saindua hartuko duzun egunean berean, eroriko zare berriz ere debruaren aztaparretan. Eta ez dukezu hobe».

Eliza-gizona joan zen beraz etxerat. Jarraiki zen ere luzez San Benoatek eman manuei.

Eta nola ikharagarriak izatu baitziren etsai gaixtoak jasanarazi ziozkanak ordu arteraino, gizon gaizo hura egotu zen luzez, haragirik jan gabe, eta apeztu behar zuelako ametsik gabe.

Bainan denborarekin, gogoa ganbiatu zitzaion.

Eta jakinik, hura baino gazteago ziren batzu apezterat prestatzen hari zirela, egin zuen hark ere bere buruarekin, behar zela hura ere apeztu.

Hargatik dohakabe hura, egin balin bazen, egin zen.

Apeztu zen egun hartan berean, izpiritu gaixtoak berriz ere sarthu ziren hura baithan. Eta

jasanarazi ziozkaten jasaiten ahal zituen guziak;
handik-eta azken hatsa eman etzuen arteraino.

* * *

Irakurtzailea, zure kobesorak erraten dautzunean eroriko zarela, nahi balin bazare holako edo halakoarekin ibili, nahi bazare holako edo halako tokietarat joan, beautzu zure buruarekin egitetik, ez duzula han San Benoatik, ez-eta geroan zer izanen den dakien gizonik; egin deza-zukela, beraz, dohatzun bezala. Xuhur balin baduzu, eginen duzu kobesoraren erranaren araber.

Salbamenduaz dohanean, egin ahal guzia eginik ere, ez dugu soberarik eginen.

* * *

Zenbeit aldiz, San Benoaten mirakuiluen ondorioa edo ekhoizpena hau zen: arimen atheratzea munduko bide zabaletarik eta ekharraraztea bere komentuetarat; edo oraino, fraide zenbeiten finkaraztea bere bokazione sainduan.

Behin, etxeko-jaun batek nahi izatu zion erakusterat eman etzaukala ahantzia bere predikuez egin zion ongia. Eta hortakotz, bidali ziozkan bi botoila arno, Etzilario deitzen zuten sehi batekin.

Etzilariok aho-mihiz egin beharra zuen bere mezua. Eman zuen beraz bere gogoari:

Harrek San Benoati eman botoila bat edo bia, San Benoatek ezagutza edo ikustate bera zioke-la haren nagusiarri, eta halaz, etzezakela nihork jakin, ian erdizka ala osoki eman zuen bere mandatua.

Gorde zuen beraz botoiletarik bat sasian, eta eman zion bertzea San Benoati.

Bainan huna zer gerthatu zitzaion:

Botoila bakhar hura eman zionean, Sainduak erran zion:

«Nere adixkidea, orai behar zare pausatu pixka bat; berantxago abiatu ere, oraino aski goiz duzu. Eta zure nagusiarri erranen diozu, haren orrhoitzapenak atsegin handia egin darotala eta, mila-mila esker.

»Hargatik, zeronek egizu kontu zer hari zaren. Eta zure ezpainera hurbildu baino

lehen, sasian ezarria duzun botoila hura, beirazu ongi zer duen barnean».

Etzilario joan zen beraz, dena gogoetatua, nola San Benoatek jakin zuen etziola eman, eman behar zionaren erdia baizik; eta gero berriz, ezin asmatuz zer ziteken bada, botoila hartan bertzean etzenik.

Heldu zenean bere botoila hartara, egin zuen gomendatua izatu zitzaion bezala:

Hartu bere bi eskuez, eta ezarri zuen bere begien aintzinean.

Eta zer ikusi zuen?

Ikusi zuen arno hura suntsitzen, eta botoila hartan, arnoaren orde, suge ikharagarri bat ihesi joan zena, botoila, eskuetarik erori-eta, hautsi zenean.

Etzilariok eman ziozkan orduan eskerrak Jainkoari, zeren beiratu zuen pozoinkeria haren edatetik. Eta eginez bere baithan, munduan aintzina egonez, gero ere gerthatzen ahal zitzaiola, bertze hainbertzeren eta gehiagoren ere egitea, utzi zituen munduko nagusiak eta jaunak, eta joan zitzaion San Benoati galdetzera, othoi har zezala bere komentuan.

Eta halaz fraide bilhakatu zen.

* * *

Huna oraino bertze ixtorio bat holatsukoa:

Bere komentuko fraide on eta kharsuen tartean, San Benoatek bazuen bat urrikitan zena, komenturat ethorririk.

Eta, nahiz botuak eginak zituen, etzion hala ere bakerik ematen San Benoati, eta etziteken ixil erratetik hura etzela komentukotzat egina, etzela hura komentuan lakhetzen ahal.

Bada, aldi batez, egin zuelakotz bere galdea, bertze aldietan baino mindura gehiagorekin, Sainduak erran zion, etzuenaz geroz egon nahi, zohala.

Eta joan zen.

Bainan komentutik athera zeneko, ikusi zuen bere aintzinean musker bat ikharagarria han zagola, bidearen erdian, zut-zuta, eta ahoa zabalik.

Laztua eta harritua, hasi zitzaioten oihuka komentuko haurridei: hel zakizkola, othoi, hel zakizkola; musker batek iretsi nahi zuela.

Fraideak joan ziren husu, haren oihuetara, hek ere harrituak, zer othe zuen.

Hek etzuten muskerrik ikusi, etzirelakotz komentuko bizi az unhatuak, eta munduko lanje-ren arterat joaiteko heinean.

Hartu zuten beraz, besoetarik, eta ereman komenturat, gizon hura ikhara latzetan zena, eta xutik ere, doidoia zagona.

Eta sarthuan-sarthu, harrek etzion gehiago galdetu San Benoati etxerat joaitekerik.

* * *

Irakurtzailea, etzautzu menturaz iduritzen ixtorio hunek irakasten ahal dautzula gauza handirik, eta hori, munduan egon beharra zarela-kotz.

Bainan ez da baitezpada komentuan izan behar, fraideak izater zuen kaltearen pareko kalte baten izateko.

Ezen, ez dezazula uste izan kalte ttikia egin larotzukela ifernuko izpiritu gaixtoak, utzarazi balaitzu, emeki-emeki, misione edo erretreta ondo batean hartu zinituzken xede onak: hala-

nola, othoitzen ongi egitea, okasionei ihes egitea, eta zure buruari bortxa pixka baten egitea.

Eta menturaz, horra zertarat ekharri zaituen, zu ere, ifernuko izpiritu gaixtoak.

Hemendik aintzina, egin dezagun kontu hobeki, zer hari garen. Eta har dezagun ongi buruan, atsekabe egiazko bat egiten diogula Jainkoari, behin hartu urrats onak hausten badi-tugu, funtsgabekeria eta ezdeuskeria baten gatik.

* * *

Huna oraino bi ixtorio guziz gaiak guri adiarazteko nolako argiak zituen San Benoatek, ikusteko zer iragaiten zen bertzen gogoan eta kontzientzietan.

Casingo mendiaren zolan, hango herri batean, bazen emazten komentu bat San Benoa-ten meneko. Erran nahi baitut, hek ere beren Aitatzat zadukatela San Benoat, eta San Benoat zutela beren gidaria zeruko bidean.

Hargatik nola bera ez baitzitzaioten joaiten ahal bethi, bertze fraide batzu ere bazabiltzan komentu hartan, hango lanaren egiten.

Behin bada, serora hek nahi izatu zioten eza-gutarazi beren ikustatea fraide hetarik bati, hekien gatik hartu zuen lana halakoa zelakotz. Eta eman ziozkaten mokanes batzu.

Fraidea orrhoitu zen, orduan berean, Errege-la Sainduak debekatzen ziola deusen ere bereztat hartzea. Ordean, ixilarazi zuen kontzientziaren mintzo hura, erranez bere buruari bekhatu balin bazen ere, etzela hainitz handia izaten ahal.

Eta ezarririk mokanesak golkhoan edo papoan, joan zen komenturat.

Komentura heldu bezein laster, joan zitzaion San Benoati bere benedizionearen galdetzerat.

Bainan Sainduak, benedizionea eman-orde, galdetu zion aire idor batekin, zergatik egin behar zuen gaizki hura.

Fraidea harritu zen solhas horren entzuteaz. Ezen osoki ahantzia zuen bere mokanesen ixto-ria. Hantxe zagolarik, beraz, ezin asmatuz zer-

gatik zituen gaizki hek, gure Aita onak erran zion berriz ere:

«Ez nintzen bada han, zure aldean? Etzaitut bada ikusi nik serora jainkotiar hek eman mokanesak hartzen eta gordetzen zintuelarik zure papoan?».

Giza-gaizoak bazuen aski entzunik. Hartu mokanesak eta arthiki zituen. Eta galdetu zion Abade Sainduari, bere zoramenduan egin zuen gaizkiaren barkhamendua.

* * *

Huna orai, bigarren ixtorioa:

Behin, ordukotz ilhuna zelarik, San Benoat bere othuruntzaren egiten hari zen.

Eta, han, argiaren atxikitzaile, bazen fraide gazte bat, ez, egia erratera, nor-nahi, bainan bere hiriko jaunik handienaren semea.

Han zagolarik beraz, argia eskuan eta xutik, bazituen bere baithan urguiluzko gogoeta batzu, ifernuko izpiritu gaixtoak ematen ziozkanak. Eta hari zen bere buruarekin:

«Hau da, beraz, jauna! Eta ni hunen argitzen hari naizena? Ah! ni, nork daki nongo esklaboaren semea. Gauza segura hori! Bai! ni, mundurat ethorria, bertzen esku-makhila izateko!».

Hainbertzenarekin, San Benoat, utzirik jana, eman zitzaion beira. Eta erran zion, bizi-bizia:

«Nere haurra, egizu gurutzearen seinalea bihotzaren gainean! Zer tutzu, zure barneko erasia horiek? Berriz ere erraten darotzut, egizu gurutzearen seinalea!».

Eta ekharrarazten zituelarik bertze haurride batzu, othoiztu zituen khen zezotela argia eskuetik, etzuela nahi halako fraide batek lanik ttikiena ere egin zezon. Eta fraide hobendunari manatu zion zohakola begien aintzinetik.

Biharamunean haurride lagunek galdetu zioten zer gogoeta utzi zuen bere bihotzean sartzerat.

Eta harrek erran zioten zena zen bezala. Eta nahiz etzuen kanporat agertzerat utzi deusik, hala ere Aita Abadeak ikusi ziozkala bere urguluzko gogoeta hek guziak.

Eta halaz ezagutu zuten, are hobeki, nolakoa zen haren saindutasuna, Jainkoak ematen ziozkanaz geroz hain argi handiak.

Handik goiti oraino, ematen zuten hobeki kontu beren gogoeta guzien gainean, beldurrez-eta, atxikitzen balin bazuten behar ez-bezalakorik, izan zetzaten gero gaizkiak beren Aitaren ganik.

* * *

Eta guk ere, zer ez ginezake egin?

Behinik-behin, zer kontua ez ginuke, gure izpirituan pausatzerat ez uzteko, behar ez-bezalako gogoetarik batere, balin baginaki gauza hau: badela, gure gogoaren berri jakinen duena, ez edozein jende, ez-eta-ere etsai bat, baina ezagun eta adixkide maite bat bera?

Bai, kontu egin ginezake, egiten dugun baino hobeki.

Zergatik ez bada orrhoit, jendeak ez-bezalako lekhuko batzuen aintzinean garela, gabaz eta egunaz! Zergatik ez orrhoit, gure aldean ditugula bethi, aingeru begiralea eta ifernuko izpiritu

gaixtoa? Eta lekhuko horietarik bat-ez-bertzea, ez dela ixilik egonen, Jui Nagusiak bere aintzina deithu gaituzkenean?

Zergatik ez gare orrhoituko, oraino, Jainkoaren begia gure gainera dagola bethi.

Ah! gauza horiek han baginitu maiz, gure izpirituan, zenbat bekhatu gutiago egin ginezaken egun buru batetik bertzera!

Hamalaugarren Kapitulu

San Placideren eta haren lagunen heriotzea

Aipatu ditugun mirakuilu horiek erakusten daukutena hau da: Jainko Jaunaren benedizio-neak gure Aita loriosaren gainerat jautsiak zirela.

Mirakuilu horiek adiarazten darokute oraino, sutan den lezeko erregeak etzuela indarrik aski San Benoati kalterik egiteko.

Bitartean, etsai errabiatu harrek etzuen oraino etsia hartua. Eta ikusi nahi izatu zuen, oraino bertze behin, ian ez othe zuen, bada, nolazpeit ukhituko eta eriaraziko haren bihotza.

Erran dugu goraxago, nolako berri onak izatu zituen San Benoatek Ciciliako islatik. Bai, jakin zuen egiteko guziak ongi zohazkola Placide haren haur maiteari. Eta ez dugu zeren erran, eskerrak eman ziozkala Jainkoari.

Berantxago, jakin zuen oraino, hogoita hamar fraide-gaiek egin zituztela botuak, eta hari zirela denak, zein kharsukiago, beren saindutasuneko lanean.

Eta berri horrek are atsegin handiagoa egin zion Abade Sainduari.

Bainan hurbildua zen ordukotz, bertzelako berri bat ere ekharri behar zioten eguna.

Bortz ehun eta berrogoita batean ethorri zitzaion, beraz, San Benoati berria, untzi-kapitain batek hil zituela Placide Saindua eta haren lagunak, eta komentua ere erre zuela.

Eta huna gauzak nola iragan ziren:

Gau batez, San Placide eta haren lagunak beren gabazko ofizioaren kantatzen hari zirelarik, pagano armada ikharagarri bat jautsi zen leihorrera, San Placiden komentuari hurbil.

Manuca deitzen ohi zuten pagano hek beren aintzindaria.

Hura zen gizon bat guziz oiesa eta itsasoz-itsaso zabilana, ehunbat untzitara gizonekin, non zer atzemanen zuen.

Egia da nekhaitzak edo denbora gaixtoak bortxatu zuela, aldi hartan, Ciciliako isla hartarat joaiterat; ordean, ikusi zituenean elizako argiak, eta aditu zituenean fraide hekien kantuak, igan zen berehala komentura bere gizon guziekin.

Etzuten ere denbora handirik eman, ezin hautsiz komentuko atheak.

Ez! hautsi zituzten laster, haizkora ukhaldika.

Hainbertzenarekin, Gordianok, Placide Sainduaren lagun joan ziren bi fraidetarik batek, kanpoa hartu zuen. Eta nola bertzeak, Donado deitzen zutenak, galdetu baitzioten zertako behar zituzten hautsi athe hek, hura han berean hil zuten.

Hortarik ezagutu zuten bertze fraidek galduak zirela.

Eta, ez balute ere beren fraide laguna hila ikusi, ezagutzeko izanen zuten galduak zirela, ohoin hekien oihu eta izkirituetarik.

Etzen ere ordu ihesari emateko, ezen elizako atheak etsaien eskuetan zituzten, ongi ohartu orduko zer gal-ordean ziren.

Eman ziren beraz Jainkoari buruz, hari beren arimen gomendatzeko, uste baitzuten beren azken orenerat helduak zirela.

Hargatik etziren oraino, orduan berean hil beharrak. Zeren-eta Jainkoak nahi baitzuen San Placidek eta haren lagunek izan zetzaten martir

egiakoen ohoreak; eta ez baitzituzten izanen, ohoin batzuz doidoia hilak izatu balire.

Orduan berean hil-orde beraz, ezarri zituzten guziak barne berex batean.

San Placidek ikusi zuenean berak zirela, egin zuen bere aintzindaritasunak manatzen ziona: eman zen bere lagun guziekin belhauniko, eta othoiztu zuen Jesus Jauna, guzien izenean, etzadiela urrunt hekien ganik.

Erran bide zioten ere bere lagun hekiei, pagano batzuen eskuetan zirenaz geroz, gerthatzen ahal zitzaiotela zer-nahi. Menturaz oinhazerik ikharagarrienen erdian hil beharko zutela, bainan etzutela zeren izit, Jainkoak emanen ziotela behar zuten indarra, eta zeruan ere bai, are handiagoko saria.

Solhas horrek, eta guzien gainetik beren Nagusi maiteari ikusten zioten bozkario sainduak, sutan ezarri zituen fraide hek guziak.

Hala-hala, beldurrik ez ikhararik gabe ikusi zuten egunaren argia, nahiz erraten zuketan batzuk bertzei hura zela hekien azken eguna.

Beira zaudelarik, beraz, zer ikusi behar zuten, pagano hek ethorri zitzaizkoten. Ez hargatik,

oraino aldi hartan gaizki zerbeiten egitera. Ordean, nahi zituztelakotz ezarri saindu hekiekin, bertze hirur kanpoko, fraide etzirenak.

Kanpoko hek ziren San Placideren hirur haurride: arreba bat eta bi anaia.

Bazuen jadanik zenbeit egun komentuan zirela, eta aintzina ere han zauden, bethi abian eta nihoiz ez joaiten. Xoratuak eta lorian zaudelakotz, beira, hango gauza guzien ordre onari, fraide hekien umilitateari eta bildura sainduari; eta, bereziki, beren anaia maiteak erraten ziozkaten solhas on eta jainkozkoei.

Eta horra nola, atzemanak izatu ziren pagano oies eta gogor hetaz.

Ez dakigu, ian erran othe zuten komentuko Aintzindariaren haurrideak zirela.

Bainan erran bazuten eta ez bazuten, deit-huak izatu ziren juiearen aintzina, bertze fraidekin batean.

Manuca erraten zioten gizon hura, etzen bak-harrik ohoin-nagusi bat, diru edo onthasunketa zabilana. Gizon hark bazakharren oraino, bere bihotzean higuintzarik handiena giristinoentzat.

Etzuken, alabainan, entzun nahi nihoren ganik, ohoinen tokia bertze munduan, ifernuan izain dela.

Erran zioten beraz martirei, bere aintzina ethorri zitzaizkonean:

«Ikusten duzuen bezala, zuen bizia nere eskuetan da; erradazuet beraz: zer zarete zuek?».

Eta bertze guziak ixilik zaudelarik, San Placidek ihardetsi zion:

«Gu! giristinoak! Eta nahi balin baduzu oraino bertze zerbeit xehetasun: Huna, hauk biak nere anaiak dire, Etikio eta Bitoriano. Eta huna hau, nere arreba, Andre Flabia. Ni aldiz, bekhatorea, Placide deitzen naute. Eta hauk guziak, nere haurride lagunak dire, komentu huntan nerekin bizi direnak».

Orduan erran zioten Manucak:

«Giristino zaretenaz geroz, behar duzue arbuiatu zuen erlisionea. Eta utziko darozkitzuet bizia eta zuen onthasunak, eta nahi duzuen eginen duzue. Ordean ezpaduzue egin nahi erraten darotzuetana, beharko duzue jasan zer-nahi tormenta».

Aldi hartan ere, San Placidek ihardetsi zion, erraten ziolarik:

«Gure onthasunez eta gutaz eginen duzu nahi duzuna. Ordean, guk ez dugu orai ez gero, arbuatuko gu ezdeusetarik egin gaituen Jainkoa».

«Hori, gero ikusiko», ihardetsi zion ohoinnagusiak. Eta ematen zelarik han ziren bertze fraide hekiei beira, erran zioten, mintzo zorrotz eta idor batekin:

«Entzun dugu zuen nagusiak erran darokuna. Ordean zuek, zer diozue? Zer duzue nahiago? zuen erlisionearen arbuatzea ala hiltzea, oinherik ikharagarrienen erdian? Mintza zaitetze».

Bai! saindu hek ere mintzatu ziren, eta ihardetsi zioten:

«Zuk, baitiozu entzun duzula Placide gure Aitak erran darotzuna, jakinazu beraz, gu guzien izenean mintzatu zaitzula. Komentuan garen guziek gogo bera dugu, xede bera eta bizitze bera.

»Giristino gare eta, bertzalde, Benoat Sainduaren Ordenako fraide.

»Eta orai, egizu gutaz nahi duzun guzia».

Solhas hori etzen Manucaren eztiarazteko gaitzen solhas bat.

Ez! solhas hori entzun-eta, Manucak eman zuen berehala manua, fundi eta xehaka zetzate-la guziak, azote eta zigor edo zaharo ukhaldika.

Gero, aski joak eta ahulduak zitezke iduritu zitzaionean, berriz ere galdetu zioten, ian etzuten bada egin nahi hark erraten ziotena.

Eta denek ihardetsi zioten:

«Giristino gare eta giristino izanen, azken hatseraino. Egizu gutaz nahi duzuna».

Ohoin-nagusiak, etzakielakotz bertzerik zer egin, hasarazi zituen berriz ere burregoa, azote eta zigor ukhaldika. Eta hariarazi zituen, hekien gorphutzak larrutu arteraino.

Ordean larrutu bazituen ere, etzituen oraino garhaituak.

Ez-ez! etziren garhaituak.

Beren tormenta hekien erdian, Jainkoa ganat altxatuak zaduzkaten beren izpirituak eta bihotzak. Eta Jainko Jaunak ematen zioten behar zuten indarra.

Manuca ere ohartu zen noizbeit, etzela deusik hari.

Orduan estekarazi ziozkaten zangoak eta besoak, eta hetsi zituen komentuko sala-nagusian, erraten ziotelarik egin zezatela kontu ongi zer hari ziren; bertzelakoak zitezkeela hekien tormentak biharamunean, non-eta etziren gogoz ganbiatzen.

Dixidu edo mehatxu horiek etzituzten durduzarazi martiren bihotzak. Ez! etziren oinhazen beldur. Izatekotz-ere, bazuten beren bihotzetan oraino gehiagoren pairatzeko gutizia saildu bat.

Hargatik Jainkoari eskerrak eman ondoan ordu arte eman ziozkaten graziez, galdetu ziozkaten biharamuneko behar zituztenak.

San Placide ere etzagon ixilik. Ordean, erraten zioten nolako atsegina egiten zioten Jesus Jaunari haren gatik pairatuz eta ixuriz beren odola; eta gero, berek zer saria, zer zoriona izain zuten zeruan, eternitate guzian.

Hala-hala, biharamunean, gizon gaixtagin harrek galdetu ziotenean zer egin gogo zuten, ihardetsi zioten guziek, goraki, giristino zirela, eta etzutela bertzerik deusere errateko.

Manucak ere etzioten bertze galderik egin.

Ordean manatu zioten bere gizonei, ezar zetzatela dilindan zangoetarik, eta gero, jo zetzatela berriz ere, lehen egunean bezala; xehaka zetzatela beraz eta fundiaraz.

Eta aski jo zituztenean, pizturik sua hekien azpian, egiten zioten khe tzar okhaztagarri edo nakhaizgarri bat, gauzarik zikhinenak su hartarat arthikiz.

Bainan martir saindu hek pairu bera zuten, hala khe hartan zirelarik, nola azote ukhaldika fundituak zirelarik. Denbora guzian, hau zen hekien othoitza:

«Jaun ona, lagunt gaitzatu zeronek, egin ahal dezagun hasi dugun lana, egin diteken hobekiena».

Entzuten zuten ere noizik-behinka, eta harra-botsa etzenean handiegi, hekien Nagusi Sainduak Jesus Jaunari egiten zion othoitz hau:

«Jesus Jauna, iguzu guziei behar dugun indarra, guziek iraun ahal dezagun bururaino guduka saindu huntan».

Eta nola luzez iduki edo atxiki baitzituzten khe tzar hartan, guzien mintzoak flakatu ziren

emeki-emeki. Eta azkenekotz, etzuen nihork ematen bizi zelako seinalerik.

Ohoïn hek ere egin zuten beren baïthan, hilak edo ithoak zirela, eta, martirak hala-hala utzirik, joan ziren handik.

Ordean etzuten oraino akhabo hekiekilako lana.

Eta biharamunean, etziren gutti harritu ikusteaz beren fraideak bizi-biziak zituztela; eta, gehiago dena, osoki sendo eta hazkar, deusik pairarazi ez baliote bezala, zauririk ttikiena ere izatu ez balute bezala.

Orduan ohoïn-nagusiak manatu zioten bere gizonei, ezar zetzatela preso, eta presondegian utz zetzatela jatekorik gabe, emanez egun guziz, jatekoaren ordain, jo aldi bat ona.

Hargatik, hain gaizki ekharriak zirelarik, izatu zuten gau batez ustegabeko atsegina. Ohoïneï espakatu zitzaïoten fraide hura ethorri zitzaïoten ikusterat.

Gordianok bazakien bada ongi, ohoïneï atzematzen bazuten harenak egin zuela. Ordean joan zen aintzina; eta heldu zen, sainduak zauzkatzen barnera, hekieïn zaintzaïleak atzarrarazi gabe.

Lagun eta haurride haren ikustek atsegin handia egin zioten martirei. Bainan hekiena ez-bezalakoa zen Gordianoren atsegina. Eta laster joan zitzaizkon gabak dituen oren guziak, batzuk eta bertzek ematen ziozkaten berri xehe maitei beha.

Azkenean ere, San Placidek erran zion, Jainkoaren nahia zenaz geroz bizirik egon zadin, joan behar zuela. Erran zezola beraz Benoat, hekien Aita on eta sainduari, hiltzen bazituzten, hek, han ziren guziak, hil eta ondoan ere, bethe-betheak egoin zirela haren amodioaz, eternitate guzian, eta othoitz eginen zutela Jainko Jaunaren benedizioneak jauts zitezen Casingo komentua-
ren gainerat.

Orduan Gordianok erran zioten guziei:

«Etzaitanaz geroz emana zuekin egotea eta zuekin hiltzea, bai! banoha. Eta zuek, orrhoit zaitetze bururaino Jainko Jaunaz eta haren amodioaz; orrhoit zaitetze haren ganat zohaztela. Eta gero, ez nazazuela ahantz Jainkoaren aintzinean».

Horren gainean, San Placidek ihardetsi zion:

«Egin ginion haste-hastetik Jainko Jaunari gure biziaren sakrifizioa. Orduz geroz, jasan dugu tormenta handirik, bainan jasan tugu guziak gogo onez, orrhoituz, geroago eta aberatsago eta ederrago bilhakarazten hari gintuztela zerukotz. Eta orai, gure bihotzak sutan daude, noiz emana izanen zaukun Jainkoaren ikustea eta harekin izatea behin-bethikotz».

Solhas hori entzun-eta, Gordiano belhaunika-tu zen San Placideren benedizionearen hartzeko, eta atheratu zen komentutik ohoinak ohartu gabe.

Bazuelarik jadaneko zazpi egun preso zaude-la, deusere jan gabe, eta, aldiz, azote ukhaldika joak egun guziz, Manucak ekharrarazi zuen bere aintzina San Placideren arreba, Andre Flabia, eta entsaiatu zen, agintzarik ederrenen bidez, hari bere erlisione sailduaren arnegarazterat.

Eta nola Flabia Sailduak irri egiten baitzioten haren agintza hekiei, orduan gaixtagin harrek eman zuen manua egin zetzotela andre gazte batek izan detzazken laidorik handienak.

Bai, berak nagusi izatera, eginen zioten zernahi laido.

Ordean, Jesus Jaunak berak zaindu zuen, asko mirakuiluren bidez, bere espos maitea. Eta halaz, haren garbitasun sailduak etzuen izatu notharik ttikiena ere.

Hala-hala, berriz ere fundiarazi zuen azote ukhaldika, eta gero, igorri zuen bere lagunetar.

Manucari etzitzaion eder garhaitua izatea. Eta hortakotz etzezaken har etsia. Ekharrazazi zuen beraz oraino aldi bat martir hekien guzien nagusia, San Placide, eta agindu ziozkan nahi zituen guziak, nahi balin bazuen adoratu Molok haren jainkoa.

Bainan martir saildu harrek, egin-orde galde-tua zitzaiona, erran zion ez dela zeruan ez lurrean Jainko bakhar bat baizik; harrek, eta haren lagunek ere, hura zuketela adoratu behar, eta ez debrua, egiten zuten bezala.

Hitz horiek errabia egiazko batean ezarri zuten ohoin-nagusi hura. Eta manatu zioten bere gizonei hauts zetzotela harri batez hortzak eta aho-matraila, eta khen mihia errotik.

Bai! Horiek guziak egin ziozkatzen San Placideri: hautsi ziozkatzen hortzak eta aho-matraila,

khendu zioten ere mihia; eta orduan Manucak eta haren lagunek ikusi zuten bertze mirakuilu handiago bat: San Benoaten haur eta ikasle maite hura mintzo zela mihia izatu balu bezala.

Eta halarik ere, Manuca etzen konbertitu! Zein den ikharagarri Jainkoaren graziez ez baliatzea ordu deino!

Jainkoaren graziez baliatu-orde, gizon dohakabe harrek nahi izatu zioten egin bertze gaixta-keria handi bat gure saildu maitei; nahi izatu ziozkaten hautsi eta lehertu zango-hezurak, harri peza ikharagarri batzuen azpian.

Bainan etzioten, ez-eta minik ere egin, aldi hartan.

Eta orduan, etzakielakotz bertzerik zer egin, eremamarazi guziak itsas hegira, eta han pikarazi zioten burua guziei.

Eta halaz joan ziren zerurat, San Benoaten Ordenako lehen martirak.

Hekien zerurat igortzailea, Manuca, hura ere joan zen, bere lagunekin komentuari su emanik, saildu hek hilarazi-eta biharamunean berean. Eta etzuen, egundaino geroz, nihork jakin hekien berririk.

Zeren eta denbora belztu eta gaiztu baitzen hek ongi abiatu zireneko, eta itsasoak iretsi baitzituen denak.

Gordiano ere ohartu zen ohoin hek joan zirela, eta gordea zagon tokitik atherarik, eman zen berehala bideari, jakiteko haren lagunak zer bilhakatu ziren.

Urrunetik ere ikusi zuen haren komentu ederra erre zutela, bainan eliza xutik zela.

Eta gero, eliza eta komentu inguruak alferretan kurritu ondoan, itsas bazterrera joan-eta, han aurkhitu zituen saindu hekien gorphutzak.

Gorphutz hekien aintzinean luzez egotu zen nigarrez, zeren etzitzaion emana izatu, hari ere, bere odolaren ixurtzea Jesus Jaunaren gatik.

Hargatik aski nigar egin zutenean haren begiek, ikusi zuen etzela hura martir hil Jainkoak etzuelakotz nahi. Eman zen beraz Jainko Jaunari buruz, eta erran zion bere bihotzaren zolatik: «Egina izan bekit, Jauna, zure borondatearen arabera».

Eta nola bazter guzietarik ethorri baitzitzaizkon girstinoak, hekien laguntzarekin batean, egin zuen lehen hobi bat San Placiderentzat eta

haren haurdientzat, eta gero oraino, bertze bat handiagoa bertze fraide guzientzat.

Eta azkenean, gaztigatu zion Aita San Benoati zer gerthatu zitzaizoten haren haur maitei, eta nola izatu zuten zoriona guziek, salbu harrek, beren odolaren Jesus maitearengatik ixurtzeko.

Berri handi hori heldu zenean Casingo komentura, San Benoatek bil-arazi zituen fraide guziak elkarretara, eta erran zioten:

«Aita baten bihotza bozkariotan ematen ohi da, jakiten duenean, etsaiarekin guduan hari zitzaien haurra garrhaitiar dela. Eta berri hori, berri handi bat izaten ohi da etxeko bertze jende guzientzat ere.

»Badakikezue beraz, Jainkoak bere ganat hartu duela, martiren soineko ederrez jauntzi ondoan, Placide gure haurride guziz on eta guziz maitea.

»Nere eskuetan ezarria izatu zitzaidan pontutik banakien hilkor zela. Eta aspaldi du, Jainko Jaunari eskainia niola bitima garbi eta balios hura. Nere bihotzak etzion emaitza handiagorik egiten ahal.

»Orai bada, Jainko Jaunak onhetsi balin bada-rot bitima balios hura, nere bihotzeko fruitu eder hura, zer errateko nahi duzue izan dezadan?

»Ez! ez dut deusik errateko! Ordean bai, eskerrak Jainkoari emateko.

»Ez dezazuela beraz erran galtze handi bat egin dudala, baina bai, lehenagorik ere, bozkariotan izateko dudala, zeren nere haur eta ikasle maiteak baduen Jesus onaren aldean eta haren besoetan eternitate guzia iraunen dion bizia.

»Oi, Placide, nere haur maitea, ez, oraiko aldi huntan, nere begiek ez dute nigarririk eginen!

»Munduan zineino, egiten ahal zinuen bekhatu, eta galtzen ahal zinuen Jainko Jauna. Baina orai, horra non zaren Jainkoaren galtzarrean, bethi-bethikotzat.

»Eta huna zerk darotan bethetzen bihotza atseginez eta kontsolazionez, ikusteaz nerekin ikasi ondoan Jesus Jaunaren maitatzen, zuk ere bertzei irakatsi diozutela gauza bera, eta ederki lagundua joan zarela zure lan eta pairamen guzien sariaren bilha».

San Benoat ixildu zenean, fraide guziek eman ziozkaten eskerrak Jainko Jaunari, gure Ordre

Sainduak izatu zuen ohorearen gatik, eta bertzalde oraino, bazakitelakotz, martir hekien odola izanen zela bertze hainitz eta hainitz fraideren hazia.

Hamabortzgarren Kapitulu

*San Benoatek nolako botherea zuen
hilen gainean*

Orai artio aiphatu ditugun mirakuiluek ezagutzerat ematen dutena hau da: San Benoat gure Aitaren bothereak guziz handiak zirela.

Huna hargatik oraino bertze mirakuilu batzu lehenbiziko horiek bezein handiak:

Behin baziren bi ahizpa, botuak eginak. Jainkoari kontsekratuak, beraz, eta elkharrekin zaudenak beren etxean, Casingo mendiaren zolan. Eta etxearen joanarazteko, eta etxeko lanentzat, bazuten berekin gizon giristino behar bezalako bat.

Serora hek botuak eginak bazituzten ere, eta serora arropa balin bazuten ere, etziren hargatik helduak oraino saindutasun gora batera.

Ez! etziren saindu! Ezen mintzo ziren nolana, batzuen eta bertzen gain. Eta hori, hainitz gaitzi zitzaion beren etxean zaukaten giristino hari.

Harrek erran zioten, behin, bietan eta hainitzetan ere bai, etzohakotela batere ongi, hek bezala botuak eginak zituzten andre batzuei, hala, gaizkika haritzea batzuen eta bertzen gain.

Ordean, hek etzuten kasurik egiten gizon jainkotiar haren erranari. Eta egun guziz, goize-tik arratsera, bethi sail bera zuten.

Giristino on hura unhatu zen beraz, halako jende batzuekin egoteaz.

Eta nola serora hek San Benoaten meneko baitziren, bederen hein baterainokoan, joan zen Sainduaren mintzatzera eta hari erraterat, nolako solhasak zituzten bethi eta bethi. Erran zion ere, etzela gehiago han egon nahi.

San Benoatek jakinarazi zioten serorei behar zutela baitezpada beren mihiari hobeki kontu eman, edo ezarriko zituela sainduen partaliertasunik kanpo.

Serora dohakabek etzuten egin behar zen kontua, beren Aita onaren dixidu edo mehatxu saindu hartaz. Hala-hala, biak hil ziren denbora laburrik barnean. Eta ehortzi zituzten elizan, orduan egiten ohi zen bezala.

Gauzak hortan baratu edo akhabatu balire ez bide zen nihor ohartuko, Jainkoaren gaztigurik ba othe zen ala ez hekien hain laster hiltzean.

Ordean huna zer gerthatu zen:

Denbora hartan, meza saildua entzuten zuten guziek komuniatzen ohi zuten. Hargatik, meza sailduaren entzutea etzitzaien mundu guziari emana.

Ezen legeak erraten zuen, bekhatu handi batzu egin balin baziren, egon behar zela, meza denboran, elizako athean, barnago sarthu gabe.

Eta aldiz bertze bekhatu batzu egin balin baziren, orduan bekhatoros hek sartzen ziren elizan, eta han ere egoten, baina baxharrik *Kredo*a kantatu arteraino.

*Kredo*a kantatu zenean eta mezako sakrifizioaren hastean, Diakreak oiho egiten zioten elizan ziren guziei: «Balin bada zuen artean norbeit komuniatu behar ez duenik, athera dadiela elizatik».

Hemen aiphatzen ditugun ahizpa hek hil zirenean, hekien amañok hartu zuen dolua. Eta egin zuen bere baithan, behar zuela entzun meza saildua egun guziz; eta oraino behar zuela egin

mezan ofrenda bat ona, haz-haur maite hekien hobeki sokhorritzeko.

Bai! sokhorritu nahi zituzken! Bainan nolakoa etzen izatu haren atsekabea, lehen egunean berean, ikusi zituenean bere haur hek jeikitzen beren hobitik, Diakreak bere oihua egin orduko; eta gero, ahalkez urthuak eta begitartea beltzik, joaiten kanporat komuniatu behar etzutenekin.

Serora hekien kanporat joaite ahalkegarria ikusi-eta, amaño dohakabea, hura ere ahalkatua zagon, eta begien altxatzerat ere ezin menturatuz.

Ordean, haren izpiritua haritu zen lanean, meza errate guzia: «Sarri, zer beharko zioateiat ihardetsi jendei, galdeginen darotedanean zergatik nere haur hek athera diren hobitik eta elizatik; eta zergatik zen hekien begitartea hain ilhun eta hain beltz».

Emakume gaizo hura atheratu zen, beraz, buru guzia nahasia.

Eta beira zagolarik, nola guziak alde guzieta-rik gainera erori behar zitzaizkon, ohartu zen etziola nihork bertze egunetan baino kontu gehiago egiten.

Hala-hala, egin zuen bere baithan, etzuenaz geroz nihork ikusi deusik, ametsaren pareko liluramendu bat zela, hari iduritu zitzaiona, eta ez bertzerik deusere.

Joan zen beraz biharamunean elizarat, gehiagoko beldurrik gabe.

Bai! joan-bai! Ordean, berriz ere, ikusi zituen serora dohakabeak jeikitzen eta elizatik atheratzen. Eta hirugarren egunean ere, gauza bera gerthatu zitzaion.

Orduan orrhoitu zen, nola San Benoatek dixidatu zituen, elizatik kanpo ezarriko zituela.

Emanik beraz bere gogoari, Saindu handi haren solhasaren gatik zohazila kanporat, meza denboran joan zen haren othoiztera, urrikal zakizkola haur gaixo hek, eta barkha zezotela.

San Benoatek eman zion orduan emakume hari zerbeit gauza elizan ofrendatzeko, eta igorri zuen, erraten ziolarik: «Zohazi, egiozu elizari emaitza hori, eta zure haurrak ez dire berexiak izanen gehiago, sainduen partaliertasunetik».

Eta hala gerthatu zen. Ezen, emaitza hura eginez geroz, egotu ziren beren hobian, handik athera gabe.

Lehen ixtorio horrek erakusterat ematen balin badu, nolako higuintza duen Jainkoak mediantziarentzat, orai erratera gohazinak irakastendu, gure burasoak behar balin baditugu maitatu, ordean behar dugula Jainkoa maitatu burasoak baino gehiago.

Behin beraz, San Benoatek bazuen bere komentuan fraide gazte bat bere burasoak hainitz maite zituen.

Buraso hek hain maite zituen, non hekien amodioak eginarazi baitzion behin huts bat handia Erregela Sainduaren gainean.

Ezen, egun batez, bertze egunetan baino gehiago tinkatua zelakotz bere buraso hekien ikusteko gutiziaz, athera zen komentutik, San Benoati ez bertze nihori deusik erran gabe, eta komentutik atheratzean hartzen dugun benediziona nihori galdetu gabe.

Ez bide zuen fraide harrek bekhatu mortalik egin, komentutik hala atheratuz, hargatik nola haren hutsak kalte handia egiten ahal baitzion

komentuko ordreari, ez balitz ongi gaztigatua izatu, Jainko Jaunak berak hartu zuen bere gain aldi hartako gaztiguaren ematea.

Eta Jainkoak hala nahi zuelakotz, fraide gazte hura hil zen, bere etxekoetara heldu zen egun hartan berean.

Eta etxekoek, harekin besta egin-orde, behar izatu zuten ereman elizarat, eta han ehortzi.

Horra zer ekharri zion komentutik ixilik athe-ratzeak. Eta oraino ere, behar zuen gehiago:

Ehortzi zutenetik biharamun goizean, elizan lehen sarthu ziren giristinoek aurkhitu zuten haren gorphutza hobitik kanpo.

Ez dugu zeren erran jende hek eta elizako aintzindari guziak harritu zirela. Etzitzaion har-gatik nihori gogoratzen oraino, hobiaz beraz izatu zela kanporat arthikia, bere hutsaren gazti-gutan.

Jendeak egin zuen beraz erasia puska bat, eta berriz ere ehortzi zuten.

Bai, ehortzi, bainan handik ondoko gauean ere, hobiak goiti arthiki zuen.

Eta orduan fraidearen burasoak joan zitzaiz-kon San Benoati. Eta, nigarrez zaudelarik, galde-

tu zioten, othoi barkha zezola bere gaizkia
hekien haur gaixoari.

San Benoaten bihotza onegia zen, egin zezak-
enaren ez egiteko, hala bere fraide haren gatik,
nola buraso triste hekien gatik.

Hartu zuen beraz tabernakletik Ostia kontse-
kratu bat. Eta eman zioten jende hekiei, erraten
ziotelarik ezar zezatela beren haurraren bihotza-
ren gainean, eta izanen zuela bakea.

Buraso hek egin zuten Sainduak erran zio-
te-na, eta hobiak etzioten gehiago arthiki gorphutz
maite hura.

* * *

Berri zoragarri horietarik zerbeiten entzuteak
eman zion gogora, orai aiphatzera gohazin gizo-
nari, behar ziola galdetu San Benoati mirakuilu
bat oraino handiagoa.

Behin batez, beraz, ondo hetako gizon nek-
hatzaile bati hil zitzaion bere semea. Eta haur
haren galtzeak eman zion atsekabe bat burutik
joanaraztekoa.

Bizkitartean, luzez gogoeta egonik, burua bi eskuen barnean, xutitu zen betbetan, hartu zuen soinean bere haren gorphutza, eta joan zen, joan-ahala-joan, Casingo mendiari gora, San Benoaten komenturaino.

Harat heldu zenean, galdetu zuen Aita Benoat behar zuela mintzatu; behar zuela kuxean mintzatu.

Eta, nola erran baitzioten, kanpoan hari zela lanean bere haurridekin, aita harrek han utzi zuen bere semea lurrean, athe aintzinean berean, eta eman zuen berriz ere lasterrari, Aita San Benoat zela erran zioten alderat buruz.

San Benoat ere, etxerat doidoia abiatua zen, nekhatzaile hura hasi zitzaionean oihuka, oraino urrunsko zelarik:

«Benoat, indaazut nere semea, ez naiteke bizi hura gabe, Benoat, othoizten zaitut, indaazut nere semea».

Hitz horiek entzutean, San Benoatek egin zuen bere baithan, erro zenbeit izain zela gizon hura. Eta galdetu zion, ian bazakien zer zarasan, ian hark zuen bada haren semea.

«Ez, nere Aita, erran zion berriz ere nekhatzaileak, belhauniko ematen zelarik; ez duzu zuk. Hila da! Ordean zato! Behar darotazu pitzarazi! Urrikal zakizkit, zuri nago!».

San Benoat, dena ahalkatua solhas horien entzuteaz, eman zen bere haurridei buruz, eta erran zioten:

«Zuek, haurride maiteak, zohazte etxerat. Hilen pitzaraztea, hori apostoluen lana da, eta ez ni bezalako bekhatrosena. Bai, zuek, zohazte etxerat! Zergatik nahi darotet eremana, jasan ahal baino karga gehiago?».

Ordean, nekhatzaileak, konturik egin gabe, ian Saindua ahalkatua zen, bai-ala-ez, erran zion oraino, eta zin egiten ziolarik, halere, hura etzela joanen handik, ez-eta jeikiko ere, non etzion pizten bere semea.

Gure Aita loriosak ikusi zuen orduan, etzuela hoberik, bere ezean egonez, halako buru gogorreko gizonarekin. Eta galdetu zion non zuen beraz seme hura.

Nekhatzaileak ihardetsi zion, komentuko athe aintzinean utzia zuela haren gorputza.

Eta joan ziren guziak harat.

Han, gorphutz ttiki hartara zirenean, San Benoat ukurtu zen haren gainera; hala-hala zagolarik, egin zuen othoitz pixka bat ahopetik; eta gero, xutiturik, begiak eta eskuak zerurat altxatuak, erran zuen goratik:

«Orai beraz, nere Jaun maitea, othoizten zaitut ikus dezazun, ez nolako bekhatorosa den zuri mintzo zaitzuna, bainan nolakoa den aita dohakabe hunen fedea. Eta hunen fedearen gatik, igorrazu berriz ere, gorphutz ttiki huntarat, hortik khendu duzun arima».

Eta han ziren guziak ohartu ziren haurraren gorphutza, guzia higitu zela, San Benoatek azken hitz horiek erratearekin.

Bai! haurra piztua zen!

Sainduak eman zion eskua jeikitzen laguntzeko. Eta ezarri zuen bere aita maitearen besoe-tan.

* * *

Zerbeit gatik iskribatua da liburu sainduetan, aphaltzen eta umiliatzen denaren othoitz zeruetan gora joanen dela.

San Benoatek bekhatorosik handienarentzat dauka bere burua. Ezagutzen eta aithortzen du, beraz, Jainkoak ez diola zor hari bertzerik deus, baizik ere bere bekhaturen gaztigua.

Bitartean, badakielakotz Jainkoaren ontasunak ez duela nihon bazterrik, mintzo zaio lañoki. Galdetzen diozka ere mirakuilu handi batzu, eta mirakuilu hek ardiesten ditu galdetu bezein laster.

Guk aldiz, hainitz galde dezagula ala gutti, guk ez dukegu deusik ardiesten.

Zergatik bada hori?

Huna: lehen-lehenik, urguiluz hantuak garelakotz. Eta gero, gure othoitz eta galde hek egi ten ditugulakotz halako beldur batekin, eta entzunak izanen garelako esperantza erdizkako batekin bakharrik.

Egin nahi diogunean Jainkoari galde zerbeit, bai, behar dugu ikusi eta aithortu, ez ginukela merezi entzunak izatea.

Bainan gero, hala aphaldu eta umiliatu garen ondoan, egin detzagun gure galdeak, orrhoituz mintzo garela guziz maite gaituen Aita on bati, gure ona baizik nahi ez duen Aita maite bati.

Horrek erran nahi baitu, beldurrik gabe eta entzunak izanen garelako segurantza saildu batekin.

Hamaseigarren Kapitulu

San Benoatek izatu zituen egitekoak Totila erregearekin eta haren kapitain batekin; nola zakien ere geroan zer izanen zen

Gure Aita Abadea bere biziko azken urthetan zelarik, Agotak sarthu ziren Italian. Eta garhaitu ondoan Erromako armadak, ezarri zituzten bazter guziak sutan eta odoletan.

Hekien aintzindaria eta erregea, deitzen zuten Totila. Hura zen gizon bat basa, harekilako jendealdea bezala; ordean izpiritu puska bat ere bazuena.

Gizon harrek bazuen aspaldian, guduka handi bat bere buruarekin. Ezen, Italian sarthuz geroz, ikusten zuen jendea mintzo zela bazter guzietan San Benoatez eta San Benoaten egin-tza ederrez.

Eta bitartean, hari gogoak etzion onhesten, gizonak izaten ahal zuela halako podorerik.

Hurbildu zenean beraz Casingo mendi alde-rat, Erroman sartzea geroxagorat utzirik, egin zuen bere baithan, behar zuela jakin ongi zer zen

mundu guzia mintzarazten zuen gizon hura, eta nolakoak ziren haren jakitatea eta bothereak.

Hortakotz igorri zion lehenik soldadu bat, erratera, Totila erregeak nahi zuela ikusi, ian joan ziteken.

Berri horrek etzuen izitu gure Saindua. Eta aintzina ere bere lanari hari zelarik, ihardetsi zion soldaduari erran zezola bere nagusiari ethortzen ahal zela.

Ordukotz Totilak jauntzaraziak ziozkan bere soinekorik ederrenak, bere heineko kapitain bati. Eta jakin zuenean, San Benoatek bera igurikitzen zuela, erran zioten bethi bere aldean zituen aintzindari batzuei, zohazila hek ere kapitain harekin, alegia erregeren lagun.

Eta manatu zioten bertzalde, ez dakit zenbat zaldizko gizoni, joan zitezela hek ere, aintzindari hekiekin.

Bera aldiz, egotu zen han berean, ederki irri egiten zuelarik bere baithan, bere amarruaz, eta Sainduaren atxemateko hedarazten zuen arteaz.

Errege-ordea heldu zenean komentura, athearen zain zagon fraideak egin zion erregeari berari zohakon ongi-ethorria, eta ezarri zioz-

kan kanpoko athe handiak zabal-zabala, joan ahal zadin komentu barneko atheraino zalditik jautsi gabe.

Sarthu ziren beraz komentuko barrigoan, karraskarik handiengan.

Eta jakinik San Benoat bera, komentuko athearen ondoan irakurtzen hari zela, bazohazin aintzina burua gorarik.

Joan gogo zuten ere haren ondoraino beren zaldien gainean.

Bainan San Benoatek oihu egin zion errege zelako gizon hari, erraten ziolarik: «Khen zatzu, nere semea, khien zatzu soineko horiek. Berdin ez duzu hor, deusere zererik».

Solhas horiek harritu zuten kapitain hura. Eta, jausten zelarik zalditik, eman zen lurrean ahuspeka, dena ikharetan, nola menturatu zen halako burla edo trufaren egiterat hain gizon sainduari.

Haren lagun guziak ere umiliatu ziren, buruaz lurra ukhitzerainokoan, eta gero, joan ziren lehiarik handiengan erregearen ganat. Eta, aintzina ere ikharetan zaudelarik, erran zioten zer

gerthatu zitzaizoten, eta nola izatu ziren ezagutuak.

Orduan Totila bera igan zen Casingo mendira, ez kopeta gorarik eta irriz, bainan hura ere dena ikharatua. Eta ikusi zuenean urrunera Aita San Benoat, jautsi zalditik, eta eman zen lurrean etzanik, luze-luzea.

San Benoatek eginen zuen ez ikusiarena, ez balitz saindu bat izatu.

Bainan ez! Gure Aitaren bihotza onegia zen holako lanik egiteko. Ikusi zueneko beraz, zer eginarazten zion bere urrikiak, berehala oihu egin zion, xuti zadiela. Eta, ez baxharrik behin; bainan bietan eta hiruetan ere bai, egin zion oihu bera: xuti zadiela.

Eta nola Agoten errege lazgarri hura ez baitzen xutitzen, orduan gure Aita ona bera joan zitzaion, eta xutiarazi zuen.

Gero, nahiz bazakien Italia guzia ikharetan zaukan gizonari mintzo zitzaiola, erran zion bere meneko zuken fraide bati bezein lañoki: ordu arteraino eginikako gaizkiak, eta egun guziz egiten zituenak, handiak zirela; eta menturaz gaizki handiagoen egiteko xedearekin zela; hargatik

orrhoitzeko zuela, zer kontua behar zuen eman, harrek ere, Jainkoari, bere gogoeta, solhas eta egintza guziez.

Orduan Totilak othoiztu bide zuen, erran zezola, zer behar zitzaion gerthatu handik aintzina.

Ezen Sainduak erran ziozkan oraino bertze solhas hauk:

«Garhaituko duzu Erromako armada, eta Erromako hirian ere sarthuko zare.

»Gero berriz, iraganen zare Afrikarat zure armadarekin. Bainan Afrikarat iraganez geroz, etzare luzez biziko.

»Ez! denetara, ez duzu bederatzi urtheren bizia baizik».

Totila ikharetan zagon San Benoaten aintzina gabe, eta ez dugu zeren erran, solhas horiek hainitz ikhara handiagoa eman ziotela.

Eman zen beraz belhauniko gure Aita loriosaren aintzinean, galdetu zion harentzat othoitz egin zezala, eta joan zen Casingo komentutik, ordu arteraino ez-bezalako bizitzeaz bizitzeko xedea harturik. Agintzen ziolarik beraz Jainkoari,

garhaitiar zitekenean ere, etziola eginen nihori behargabeko gaixtakeriarik.

Eta atxiki zuen bere hitza.

Ezen, nahiz Erromako hirian sarthu zen, hiri hura setiratua iduki ondoan, nahiz Afrikako hiri aberats batzu ere beretu zituen, etzion hargatik nihori gaixtakeriarik egin, Casingo mendian izanez geroz; eta aldiz bai, hainitz ongi batzuei eta bertzei.

Han zuen alabainan, begien aintzinean, San Benoaten solhasa, hil beharra zela hamargarren urthean.

* * *

Guk ere zenbat gaizki ez ginezake utz egin gabe, eta aldiz, zenbat ongi gehiago ez ginezake egin, orrhoitzen bagine maizxago, hil beharrak garela laster!

* * *

Baditugu oraino bertze ixtorio batzu, erakusten darokutenak gure Aita loriosak zein ongi eza-

gutzen zuen ethorkizuna. Bainan hobe dugu, hemen bidenabar ikustea, zer egiteko izatu zuen, bertze agota gaixtagin batekin.

Zala deitzen zuten kapitain bat bazabilan soldadu andana on batekin, herriz-herri, eta ebas-teko zerbeit bazela uste zuen tokietan gaindi.

Gizon hura etzen ohoina baxharrik. Ordean bera heretiko zelakotz, bazaxharren bihotzean higuintzarik handiena apez eta fraide guzientzat. Haren eskuetarat erori apezak edo fraideak segur zuen bere kontua.

Behin batez, ohoin-kapitain harrek bere eskuetan zaukana, etzen apezak, ez fraidea, bainan baxharrik lur-lanetarik bizi zen gizon gaizo bat. Eta soldaduak hari zitzaizkon jo-eta-jo, non gorde zuen bere dirua. Diru hura eman zezala, nahi balin bazen bizirik gelditu!

Dohakabe harrek ikusi zuenean, aintzina ere hari zitzaizkola, eta etziotela sinhetsarazten ahal, etzuela hark dirurik, erran zioten gezurra: Benoat Sainduari emana ziola altxatzera.

Orduan gelditu ziren haren joitetik. Bainan Zalak ongi estekarazi ziozkan lau zango-besoak, lasterrik etzezan egin. Eta gero, erran zion zoha-

la haren aintzinean, eta ereman zezala aiphatu zuen Benoat haren gana.

Eta hala, langilea aintzinean, kapitaina zaldiz gibeletik, heldu ziren Casingo komentura.

Hek komentura heltzean, San Benoat athearen ondoan zagon, jarria eta irakurtzen hari.

Kapitainak jakin zuenean hura zela San Benoat, hasi zitzaion oihuka, erraten ziolarik: «Jeiki hadi laster! Jeiki hadi! eta ohakit, gizon hunek atxikitzerat eman darokan diruaren bilha!».

Eta hitz horiek erratearekin, zalditik jautsi zen.

Sainduak, zagon tokitik higitu gabe, egin zion nardatzen ere zelako, halako begiratze bat; eta aldiz gizon gaizo hari, amodiozko begiratze ezti bat.

Egina izatu zitzaion begiratze harrek laztura bat eman zion Zalari.

Ez bide zuen aurkhitu ordu arteraino bere aintzinean, halako begirik ez begitarterik.

Han zagon beraz harritua, ohartu zenean betetan, bere aintzinean ekharri zuen gizon haren lokharri guziak laxatu edo hautsi zirela, nihork ukhitu gabe.

Eta orduan, Jainkoaren graziaz argitua, eman zen belhauniko eta ahuspeka Sainduaren aintzinean, othoizten zuelarik lagunt zezala bere bekhaturen barkhamenduaren merezitzen.

Gure Aita loriosak etzion gaizki handirik erraten ahal, halako urriki sainduaz hartua zen gizonari. Ez, etzion gaizkirik erran. Ordean komenturat sarrarazirik, adiarazi ziozkan hobeki, nolako eginbideak zituen Jainkoaren alderat.

Eta azkenean, Zala athera zen komentutik, osoki ganbiatua, eta sainduki bizitzeko xede egiazko batekin.

* * *

Holakoak izatu dire gure Erlisone Sainduak eginarazi dituen ganbioak, hasirik Apostoluen denboratik eta orai arteraino.

Gure Erlisone Sainduak irakatsi diote denbora guzietan, hala erregei eta manatu behar duten guziei, nola bertzen meneko diren guziei, nolakoak diren hekien eginbideak.

Erregeari edo manatzaileari irakatsi dio, duen bothere hura, Jainkoaren ganik duela. Eta egun

batez, beharko duela eman kontu xehea, berak eginarazi, edo bere faltaz egiterat utzi dituzken hutsez, bai-eta eginarazi gabe utzi duen ongiaz.

Gure Erlisione Sainduak irakasten dio halaber, bertzen meneko denari, Jesus Jaunak ere obeditu duela, gurutzearen gainean eman duen azken hatseraino, ez baxharrik bere Aita eternalari, bainan Maria bere Amari eta Josepi; eta ez baxharrik hekiei, bainan oraino Juduei, Pilatusi eta burregoei berei. Ez dela beraz sobera, harrek ere egin dezan Gure Erostaile Jaunak egin duena, hogoita hamahirur urthez.

Bertzen meneko denak, ez dezala beraz ahantz Jesusen irakaspén hori, eta eginen du manatua zaiona, erasiarik gabe, eta Jainkoari berari obeditzen diola orrhoituz.

Manatu behar dutenek ere gogoan idukiko dute, beren meneko dituzten jende hek, ez direla berak baino txarragoko mota batetik, ordean guziak haurrideak garela, eta guziak zeruko loriarat deithuak.

Eta hortaz orrhoitzera, izanen dute errexki, beren azpiko dituzten guzientzat, behar duten ikustatea eta eztitasuna.

Totilaren ixtoria bera aski liteke erakusteko, gure Aita loriosak bazuela profeten botherea eta jakitatea.

Huna hargatik oraino bertze ixtorio batzu, ezagutarazten daukutenak ezin hobeki, bazakie-la ethorkizunean zer izanen zen:

«Egun batez, mintzo zelarik hainitz adiskide zuen apezpiku saindu batekin, Totilaz goiti beheiti, apezpikuak erran zion bazter guzietan jendea harritua zagola, errege hura Erromarat zohalakotz, hiriaren errearazteko eta fundiarazteko gogoarekin.

»Ez, erran zuen orduan San Benoatek, ez dute jendek fundiaraziko Erromako hiria. Erroma bera erori eta funditu beharra da, aski miseria jasan dukenean, eta lur-ikharek aski iharrosi duketenean».

Gure Aita loriosak solhas horiek erranez geroz, joan dire hamahirur ehun urthe. Hamahirur ehun urthe horiek joan bizkitarte, Erroma izatu da askotan etsaiez setiratua, eta hartua

ere bai; ordean orai arteraino, etsai guziek xutik utzi dute.

Egia da hargatik Totilaren soldaduek hartu zutela asko gauza, hiri hartan sarthu zirenean; ordean, joan ziren handik, hiria osorik uzten zutelarik.

* * *

Huna orai, bigarren ixtorio bat:

Bazen Casingo mendiaren inguru hetan zagon giristino behar bezalako bat, ibiltzen zena maiz komentuan, Abade Sainduaren ikustea gatik, eta hari zenbeit solhas onen erranaraztea gatik.

Teoprobe deitzen zuten giristino hura.

San Benoatek ere hain zuen maite eta hain begi onez ikusten zuen, non joaiten ahal baitzen Aita Abadearen gelarat, komentura heldu bezein laster; batere iguriki gabe, beraz, eta etxeko bat izatu balitz bezala.

Behin batez bada, hola joan zelarik, aurkhitu zuen hasperenetan eta auhenetan zagola, eta nigarra zohakola bi begietarik.

Ordu hura baino lehen ere, giristino on harrek ikusiak zituen nigarrak San Benoaten begietan, Jainkoaz dena hartua, othoitzean hari zelarik. Bainan halako aldi hetan, begitarteko bozkarioak berak erakusterat ematen zuen, zorionaren handiaren-handiz zagola nigarrez.

Errexki ezagutu zuen beraz Teoprobek, orai aiphatzen dugun egun hartan, Sainduak bazuela zerbeit tristezia eta atsekabe handi.

Egotu zen ere beira aphur on bat, ian ez othe zen jeikiko, utzirik bere othoitza. Eta nola aintzina ere hala-hala baitzagon, joan zitzaion aldera, eta ohartarazi zuen han zela, haren ikusterat ethorria.

Gero, lehenbiziko solhasak egin zituztenean, Teoprobek galdetu zion zergatik zituen nigarrak; zer zuen, hain trixte izateko.

Eta Sainduak ihardetsi zion: «Badakizu, nere adixkide maitea, ez dautzudala deusik gordetzen ahal. Huna beraz, zergatik den nere bihotza den bezein beltz:

«Nere komentu hau egina nuen, nere ustez, Jainkoaren loriakotz, eta hainitz arimen salbamenduarentzat. Nerorrek dakit, zer lanak ibilia

naizen, ikusten duzun heinera ekharri ez dudan arte.

»Eta bada orai, huna zer darotan Jainko Jau-nak adiarazi: komentu hau, den bezalakoa izana gatik ere, erori beharra dela pagano batzuen eskuetarar.

»Ez dut Jainkoaren ganik bertzerik ardietsi ahal izatu, baizik ere, orduan hemen izanen diren fraideak bizirik athera ahal ditezela pagano hekien aztaparretarik».

Berantxago ikusiko dugu, Jainkoaren izpirituaz argitua zela egiazki gure Aita loriosa, solhas horiek erratean.

* * *

Bazen oraino Casingo inguru hetan bertze Abade bat, maiz ibiltzen zena, hura ere, San Benoaten ikusten.

Cerbandi zen Abade haren izena.

Behin beraz, luzez mintzatu ondoan Jainkoaz eta jainkozko gauzez, gure Aita loriosak ereman zuen Abade arrotza prestatua zioten gelarat. Eta nola bere gela, arrotzari eman ziotenaren gai-

nean baitzuen, Saindua ere igan zen bere hartarat.

Bere gela hartan egin zuen lo pixka zerbeit. Bainan gero, berriz ere jeikia gauerdi irikotz, eta fraide guziak oraino lo zaudelarik, gure Saindua leihoan zen othoitzean hari, ikusi zuenean betbetan, argi handi bat zerutik lurrera jausten.

Argidura hura hain zen handia, non bazter guziak argitu baitzituen egunaren argiak baino hobeki.

Ordu berean oraino, ikusi zuen zerutik lurre-rainoko leinhuru edo arraio eder bat, eta ximix-tak bezala distiratzen zuen leinhuru hartan, ikusi zituen zeruko eta lurreko gauza guziak, eta zenbat komentu eta fraide benediktano izanen zen ere bai, munduaren akhabantzaraino.

Ikusgarri xoragarri hari beira zagolarik, oraino ere, ikusi zuen suzko bola bat, zerurat zohana, eta bola haren barnean, aingeruek zaramatela, airez-aire, Capueko apezpiku sainduaren arima.

Jadanik mintzatuak gare apezpiku hartaz. Hura zen San Jermein, San Placideri eta haren

lagunei dakigun ongi-ethorria egin zioten apezpiku hura.

Bazuen beraz gure Aita loriosak xoratua egoteko behar zen baino gehiago.

Halarik ere, egin zuen bere baithan, behar zuela bederen lekhuko bat, jakinen zuena, zer grazia handia egin zion Jainko Jaunak. Eta oihu egin zion Cerbandi Abadeari, deitzen zuelarik bere izenaz hirur alditaraino.

Cerbandi igan zen lehiarik handiengan eta harrিতua, zer zuen San Benoatek, halako oihuen egiteko, tenore hartan.

Gainera zenean, Sainduak erran zion, beira zezala kanporat. Beira jarri zen hura ere, bainan ordukotz erdi-histua zen gure Aita onak ikusi zuen argidura. Eta handik berehala osoki galdu zen.

Hargatik kondatu zion zer ikusi zuen. Eta gero, manatu zion bidal zezala mandatari bat Capueko hirira, Jermein Sainduaren berrien galdetzera.

Bainan mandatariak jakin zuena hau zen: Jermein apezpikua hila zela. Eta galdeturik xehe-xehea, noiz hila zen, jakin zuen, azken hatsa

eman zuela, San Benoatek haren arima zerurat
igaten ikusi zuen ordu hartan berean.

* * *

Jainkoaren xedea, hoin dohain eta jakitate
handiak ematean bere zerbitzariari, etzen ber-
tzerik baizen ere, jende guziei adiaraztea, guziz
gogarakoak zituela haren solhas, lan eta egintza
guziak.

Bazohazkela beraz, lañoki eta beldurrik gabe
haren ganat, beren behar-ordu guzietan. Eta
bereziki, nahi baziren jarri haren Erregela Sain-
duaren azpian, bazituzketela, berthutearen pra-
tikatzeko eta merezimendurik handienen irabaz-
teko, behar zituzketen grazia guziak.

Hamazazpigarren Kapitulu

San Maoreren Frantziarat joaitea

Zenbatenaz ere sainduak hurbiltzen hari baitire bere azken egunerat, eta hainbertzenaz ere, Jainkoak galdetzen diozkate sakrifizio handiagok.

Benoat Sainduarentzat ere, gauzak hola joan ziren.

Halako sakrifizioak eginaraziz, Jainkoak nahi zuen irabaz zetzan geroago eta merezimendu handiagok; eta bertzalde, geroago eta hobeki garbi zadiela haren bihotza.

Bazuen jadanik zenbeit urthe, Placide bere haurride guziz maitearen sakrifizioa egina zuela; bere komentu ederraren sakrifizioa ere egina zuen, bere lehenbiziko hamabi komentu hekien uztea egin zuen bezala.

Eta, nola ohartua baitzen, indarrak ttikitzen hari zitzaizkola, etzuen bertze ametsik, baizik ere, heriotze on baten egiterat prestatzea, Jainko Jaunak galdegin zionean bertze sakrifizio berri bat.

Manz-eko apezpikuak bazuen bere diosesan hainitz komentu. Bainan hala ere, iragan zuen bere baithan, ongi handia eginen ziotela arimei, San Benoaten ordreko komentu bat altxatzen ahal bazuen.

Eta bidali ziozkan bi mandatari gure Aita loriosari, othoizten zuelarik, igor zezola zenbeit fraide.

San Benoatek egin zioten behar bezalako ongi-ethorria, hain urrundik joaiten zitzaizkon gizon hekiei. Eman zioten ere atseginekin, beren bide luzearen buruan, behar zutena. Bainan gero, etzen gutti harritu jakin zuenean nolako mezuaren egiterat ethorriak zituen.

Ezen gogoak eman zion ordu berean, nihor igortzekotz, behar zuela igorri Maore. Eta etzeza-ken nihola ere onhets ikasle maite haren gal-tzea.

Eman zen beraz Jainkoari buruz, ian hala othe zen bada haren nahia.

Eta Jainkoak ezagutzerat eman zion, Maore Sainduak zer ongi handia egin behar zuen Fran-tzia guziari; eta zenbat mila-eta-mila arima sain-

dutu beharrak ziren, hari eta haren ondotik izanen ziren benediktanoei esker.

San Benoaten ametsa, ordu arteraino, hauen: Maoreri uztea osoki Casingo komentuaeren joanarazteko lana. Eta fraidek ere uste zuten, hura zela hekien aintzindari gaia.

Bainan Gure Aita Ioriosa jarri zen Jainkoaren eskuetan, ezagutu zuen bezein laster, Jainkoak bere loriakotzat galdetzen ziola bere haur eta ikasle maitea.

Etzitzaion ere nekhe izatu Maoreri adiaraztea, joan behar zuela Frantziarat, komentu berri baten egiterat.

San Maorek ihardetsi zion bere Aita onari, eginen zuela harrek, errana izanen zitzaion bezala.

Bazakien, alabainan, arras ongi, bere Aitari obeditzean, Jainkoari berari obeditzen ziola.

Eta nola orduan Trufaniako bestaren inguruan baitziren, iragan zuten elkharren artean, abiatuko zela Frantziarat handik ondoko larunbatean. Hura baitzen, urthe hartan, urtharilaren hameka.

San Benoat eta San Maore, biak bi saindu handi zirelako, hek egin zuten erdi errexi, Jainkoak galdegiten zioten sakrifizioa. Ordean guk egin ez dezakegun lana da adiaraztea, nola ilhundu eta belztu ziren fraide guziak, jakin zutenean galdu behar zutela Maore, beren Aita eta lagun ona. Huru joan zitzaizkoten beraz aste hartako egunak.

Bizkitartean San Benoatek hautatu zituen bertze lau fraide, Maoreren lagun igortzeko.

Eta gero, larunbat goizean, fraide guziak elkarrekin bilduak zirelarik, eman zion Maore Sainduari Erregelaren Liburua.

Liburu hura bere eskuz iskribatua zuen San Benoatek. Eta harrek egin zela seinale, iskribatu zituen zolan hitz hauk: *Benoat bekhatorearen liburua*.

Erregela Sainduarekin batean, eman zion oraino fraide baxotzak, egun guziz, behar zuen ogiaren eta arnoaren neurria. Eta gero, halako orduetan egiten diren othoitzak eginik, athera ziren guziak, kanpoko athe handietaraino.

Bainan orduko, fraide guziak ezinbertzeratuak ziren. Hasperenez eta nigarrez zauden

beraz komentutik atheratu behar zirenak, eta han berean zaudenak, eta etzen nihondik entzuten nigarrik eta nigarrik baizen.

Hala-hala, San Maore eta haren lagunak jadanik belhauniko zirelarik, beren Aita guziz maitearen azken benedizionearen hartzeko, San Benotek erran zioten:

«Nere haurride eta haur maiteak: hemen, norbeitik egin behar balu gogoeta beltzik, eta, ordu berean, nigar khiretsik, nik nuke egin behar, galdu behar ditudalakotz, dakizkatzuen kontsolazioneak eta laguntzak.

»Bainan Apostoluak erraten daroku, karitatea ongiegile dela, *caritas benigna est*. Eta horra zergatik behar dugun ikusi, ez gure onak zer galdetzen larokuen, bainan zer galdetzen darokun bertzen onak.

»Sinhets nazazue, beraz, eta utz zazue nigar egitea. Jainko Jauna gai da komentu huni emateko orai dohatzinen ordainak. Bai-eta nere ordaina ere, emanen dautzue, sarri, gorphutz herbail hau erori zukikedanean. Eta nere ordain harrek emanen darozkitzue, ni bekhatorosak ematen ahal ez narozkitzuen irakaspenak.

»Gure arimen etsaiak, orai gurekin egin nahi luken irabazia hau da: gure tristaraztea, eta halaz, guri galaraztea Jainko Jaunak galdetzen darozkigun sakrifizioen merezimentua.

»Ez bedi izan holakorik!

»Aitzitik, maite ditugun lagun batzuetarik berezte hau izan bedi guretzat, hegal berri batzuen hartzea, errexkiago eta arinago kurritzeko zeruko bidean.

»Bertzalde, zenbat-nahi urrun izana gatik gorphutzez, gogoz eta bihotzez bethi elkharrekin izanen gare».

Solhas horiek guziei erran zituenean, San Benoatek aphaldu zituen begiak belhauniko zauden bortz hekien gainera eta erran zioten:

«Zuetaz denaz bezenbatean, nere haurride maiteak, urrun duzue Jainko Jaunak eman nahi darotzuen lantegia; ordean, zohazte gogo onez eta beldurrik gabe. Zuen lanaren ongi joanarazteko indarrak galde zotzue lanera deithu zaituztenari berari.

»Orrhoit zaitetze oraino, zenbatenaz ere gehiago jasanen baituzue Jainko Jaunaren loria-

kotzat, eta hainbertzenaz ere zuen zoriona handiago izanen dela zeruko lorian.

»Eta gero, ez zatzuela utz zuen bihotzak sobera ilhuntzerat, jakinen duzuenean, hautsi tudala lurrari estekatzen nauten lokharri hauk.

»Gorphutz hilkor huntarik athera naitekeenean, zuen artean izanen nauzue, orai baino hobeki. Bai! Jainko maiteak hala nahi duelarik, lagunduko zaituztet zuen lan eta urrats guzietan».

Agintza saindu horrekin batean eman zioten bere benedizioea. Eta ordu berean, bortz benediketanoak eman ziren Frantziarat buruz, hekien bilha ethorriak ziren bi mandatariekin batean.

San Benoatek errana zioten noraino joan behar zuten lehen egunean; eta gero, non behar zuten iragan lehen gaba.

Bertzalde, bederen lehen gau hartan, izan zezaten pausatzeko eta indar hartzeko behar zuten guzia, baziren bi fraide, aintzinetik joanak, piaiantek behar zuten guziaren prestatzera.

Arratsalde aphala zuten etxe hartarat heldu zireneko. Han ziren beraz guziak, eta jadaneko beren othuruntza egina, othoitzean hari ziren

elkharrekin, Casingo bi fraide maite agertu zitzaizkotenean athe-harriaren gainean.

San Benoatek igortzen ziozkaten fraide hek. Ezen nahi zuen jakin baitezpada, nola hartu zituen bideak, lehen egun hartan.

Bazituzten ere Maore Sainduarentzat, kaxa ttiki bat eta letra bat. Kaxa hartan, baziren Gurutze Sainduaren bi zathi xume eta bertze erlaki saindu batzu.

Eta huna zer gaztigatzen zion letra hartan:

«Nere haurride maitea, kaxa hori da zure haurtasunetik hasirik orai arte, zeruko bidean gidatu zaituenak bidaltzen darotzun azken dohaina. Har zazu, etzaitzue gutti baliatuko zuen bide luzean.

»Bertzalde behar dautzut erran, Jainkoak zer jakinarazi darotan, zu joanez geroz.

»Zure fraidegoako hirur-hogoigarren urthera heldu zaitezkenean, izanen da zuretzat, zeruko lorian sartzea. Baitutzu beraz oraino berrogoi urthe lurrean egoteko. Eta asko atsekabe bada-go zuretzat, berrogoi urthe horietan.

»Lanak izanen tutzu ere, gure ordrearen xutik ezartzen Frantziako lurrean; gure arimen

etsaia trebes jarriko zaitzulakotz zure bide guzietan.

»Bainan zohazi beldurrik gabe. Jainko onari esker, garhaituko duzu Satan, eta eginen duzu komentua, zure ustez egin behar zinuena baino toki hobean.

»Eta orai, nere haurra, othoizten dut Jainko Jauna, eman dezaitzun benedizionerik nasaie-nak, hala munduan iragan behar duzun denbora guziarentzat, nola zure azken oreneko».

Letra hori irakurtu-eta, San Maore eman zen Jainkoari buruz, erraten ziolarik bere bihotzaren zolatik:

«Emadazkidatzu, Jauna, nahi ditutzun atsekabe eta lan guziak. Egina izan bekit zuk nahi duzun bezala».

Biharamun goizean, egin ziozkaten gomendio batzu Casingo komenturat itzuli behar ziren lau fraide hekiei, eta, hek guziak ongi besarkaturik azken aldikotz, abiatu zen bere bidean bertze lau lagunekin.

Hamalau egunen buruko, helduak ziren Verceileko hirira.

Hiri hartan ziren oraino, pausa pixka baten hartzen egonki, Jainko Jaunak adiarazi nahi izatu ziotenean hekiekin zela.

Manz-eko Jaun Apezpikuaren mandatarietarik bat, joan-ethorri zabilalarik selaru batean, erori zen selaru hartarik. Eta halako mina hartu zuen beso batean, non, zenbeit egunen buruan, miri-kuek erran baitzuten usuak edo suharrak gaina hartzen hari ziola, bortxatuak zirela besoaren pikatzerat.

Ordean Frantziatik ethorrikako bigarren mandatariak othoiztu zuen San Maore, egin zezala zerbeit haren lagunaren onetan: Beso baten galtzeak bere bizi guziko zorigaitza emanen ziola, nahi-eta-ez.

San Maorek onhetsi zituen solhas horiek.

Joan zen beraz eriaren gana, Gurutze Sainduaren zathi bat berekin harturik; egin zituen hirur gurutzearen seinale eriarri buruz, Gurutze Sainduaren erlaki hura eskuan zadukalarik, eta, ordu berean, pikatzerat kondenatua zen besoa sendatua zen, egundaino minik izatu ez balu bezala.

Mirakuilu horrek ezarri zuen airean jende guzia. Hala-hala, San Maore etzen gehiago egon nahi izatu Verceileko hiri hartan; eta joan zen handik lehen-bai-lehen, jendeak eman nahi ziozkan ohoriei ihesi egitea gatik.

Bainan mirakuilu hura etzen harrek egin behar zituenetarik azkena.

Italiako mendiei behera hari zirelarik, gizon bat beren lagun hartua zutena bide gaixto batzuetarik iragan arte, hura ere erori zen. Eta halako erorikoa egin zuen, non zangoa hautsi baitzuen hirur tokitarik.

Bainan nola Maoreri ez baitzohakon ongi bidean gelditzea giza-gaizo haren zangoaren art-hatzen, egin zuen zango hautsi haren gainera gurutzearen seinale bakhar bat, eta hura ere osoki sendo zen.

Jadanik Frantziako lurretarat helduak zirelarik, ikusi zuen apiiko-azpi batean, gizon bat sortzez itsua zena. Itsu hari ere egin zion, Jondoni Petrik Jerusalemeko itsu hari egin ziona, amoina-orde eman zion, Jesus Jaunaren izenean, begietako argia.

Urruntxago, bertze herri batera heldu zirenean, han, ikusi zuen emakume bat dena nigarretan, eta bihotzeko ilhuntasunik handiengan. Eta erran zioten hura zela emakume alhargun bat, bere seme eta haur bakharra agonian zuena.

Jadanik ilhuna zelarik, San Maore joan zen eriaren etxera. Eriaren gelan ere sarthu zen, haren ama ohartu gabe. Eta gero, othoitz batzu eginik eriaren ondoan, athera zen ixil-ixila.

Ordean gizon gazte hura ere sendatua zen. Ezen berehala oihu egin zion amari ager zadiela, behar ziola eman harrek etzakien berri bat: Jainkoaren bi adixkide izatu zitzaizkola ikustera; egin zutela othoitz bat haren ohe aintzinean, eta, hekiei esker, osoki sendo zela. Erran zion oraino amari harrek bazuela Saindu hekiei esker mundu huntako eta bertzeko bizia.

Ez liteke errex erratea, nolakoa zen ama haren zoriona. Eta nola beren artean egin baitzuten, Jainkoaren adixkide hek orduan heldu ziren fraidetarik zirela, ama-semeak joan ziren biharamunean hekien gana.

Gizon gazteak ezagutu zituen berehala ikusten izatu zitzaizkonak; ezagutu zuen ere, Maoreri ziola baxharrik zor bizia. Eta haren aintzinean belhauniko ematen zelarik, galdetu zion othoitz egin zezala harentzat.

Eta San Maorek egin bide zuen othoitz.

Ezen berantxago, gizon gaztea fraide bilhakatzen zen. Eta bizi izatu ondoan luzez eta sailduki, sarthu zen komentu hartan berean, egin zuen bizitze saildu bati dohakon heriotze on eta ezta.

Horrelako asko mirakuilu egiten zuelarik, eta ordukotz Aste-Sainduko egunak zirelarik, Maore Saindua eta haren lagunak heldu ziren Auzerreko hirira, edo hobeki errateko, Auzerreko hiri haren ondoan, San Erromano zagon komentura.

San Erromanoz jadanik mintzatuak gare.

San Erromano, orduan Auzerreko hiriaren ondoan zagona, hura zen fraidea hirur urtez hazi zuena gure Aita loriosa, Subiakeko harpean.

Asmatzeko da, ian atseginik izatu othe zuen, San Benoaten haur batzuen ikusteaz.

Hemezortzigarren Kapituluia

*Santa Escolazticaren azken aldikotz ikustea
eta Sainda haren heriotzea*

San Maorek egiten zituelarik aiphatu ditugun mirakuiluak, eta horrela ezagutarazten hari zuelarik, Frantziako hirietan eta herrietan gaindi, bere Aita Abade Sainduaren izena, San Benoat bera hari zen heriotze on baten egiterat ahalik hobekiena preparatzen.

Eta nola Jainko Jauna bera baita, ematen darozkiguna merezimenduen irabazteko bideak eta graziak, Jainko Jaunak galdetzen ziozkan, batzu bertzen ondotik, haren bihotzak egin zetzazken sakrifizio guziak.

Jadanik heldua zelarik beraz, hil behar zen urthera, otsailaren seian athera zen komentutik, fraide lagun batzuekin, eta jautsi zen mendi mazelan zuten etxe ttikira. Hura zelakotz Santa Escolazticarekin mintzatzeko hitzartua zuten eguna.

Ez dugu zeren erran, Santa Escolaztica etzuela huts egin, harat joatea, eta han izatea Anaia baino lehen.

Bertzalde, hala San Benoatek, nola haren arreba sainduak, biek bazakiten etzutela gehiagoko elkar ikusiko mundu huntan.

Hala-hala, egun hartan guzian, etzuten bertze solhasik izatu, baizik ere zeruaz eta sainduak zeruan duketen zorionaz.

Arratsalde aphalean, ordukotz egina zutelarik halako orduetan egiten ohi zuten othuruntza ttikia, San Benoat xutitu zen, bazohala komenturatu.

Eta nola Santa Escolaztica eta haren lagunak aintzina ere jarririk baitzauden, gure Aita loriosa hari zen bere gogoarekin, zergatik etziren hek ere abiatzen, arrebak erran zionean, zerutiar izpiritu baten mintzo ezti eta maitearekin:

«Beira, nere Anaia ona, etzaitzu, othoi, gaitzitu behar, zuk nahi etzinuken galde bat egiten badautzut. Badakizu ez dautzudala bertzerik eginen. Othoi beraz, sinhets nazazu:

»Nahi nuke baitezpada, gau hau guzia, egoten bagine elkarrekin. Behar gare mintzatu,

bihar goiz-arteraino, zeruko atseginez eta zorionaz».

Ustegabeko galde horrek harritu zuen Benokat Saindua. Ezen ikusten zuen, gabaz komentutik kanpo egotea, eta hori, arrebari atsegini egitea gatik, Erregelaren haustea zela; eta, ordu berean, irakaspén txar baten ematea fraide guzietan. Ihardetsi zion, beraz, bizi-bizia:

«Zer tutzu solhas horiek? Zer iragan zaitzu burutik, holako galde baten niri egiteko? Zergatik galdegin, onhets ez dezakedana?».

Escolazticak bazuen aski entzunik. Bazakien arras ongi, haren anaiari gauza baten galdetzea behin edo hamarretan, batera zohala; etzela hura gizona, egiteko bertze baten atseginarengatik, kontzientziak onhartzen etzion gauza.

Eta bizkitartean, nahi zuen, oraino ere, mintzarazi Jainko Jaunaz, zeruaz eta zeruko gauzez. Zeren eta, ordu arteraino erran ziozkanek ez baitzioten bertzerik egin, baizik ere, hazi eta hazkartu Jainkoaren amodioa, eta su handiago batez sutan ezarri bihotz guzia.

Sainduak bere eza erran zioneko beraz, pausatatu bere bi eskuak mahainaren gainean, eta

gorde zuen begitartearen hegien barnean, hobeki othoitz egiteko.

Harrek burua aphaltzean, zerua dena izarrez bethea zen, eta etzen nihon hedoiak xumerena ere ageri. Eta halarik ere, othoitz labur bat egin-eta, burua altxatu zuenean, edo hobeki errateko, harrek burua altxatzearekin batean, jadaneko denbora belztua zen, ximixta ikharagarri batzuk joan nahi zuten begietako argia, ihurtzuriak hari ziren karraskarik handiengan, eta uria ere hari zen jauts ahala-jauts.

San Gregoriok dio, emakume saindu harrek mahainaren gainera egin zituen nigarrak zirela hedoi eta uri bilhakatu.

Jainkoaren Zerbitzari handiak ikusi zuen halako ihurtzuri eta ximixtekin, eta halako uri ikharagarriarekin, etzitekela etxe hartarik athera. Baina eman zion aditzerat arrebari, etziola atseginik egin, hitz hauk erraten ziozkalarik:

«Jainko Jaunak barkha dezautzula zure lana! Baina errazu, zer haritu zaizkit?».

Eta Santa Escolazticak ihardetsi zion, irri ezti bat egiten ziolarik:

«Ni, zer haritu naizen? Huna: othoiztu zaitudanean, eman zinezadan gauza bat, atseginik handiena egin behar zarotana, badakizu nola hartu nauzun. Orduan hersatu edo adrezatu naiz Jesus Jaunari, eta horra, nola Jesus Jaunak ihardetsi duen nere galdeari.

»Orai beraz, athera zaite, ahal baduzu! Utz nazazu ni hemen, eta zu, zohazi zure komenturat».

Nahi-eta-ez, San Benoatek ezagutu zuen Jesus Jaunak maite zuela handizki haren arreba saildua, hain laster onhetsi zuenaz geroz haren othoitza. Eta egin zuen bere baithan, Jainkoaren nahia zela gau hura han berean iragan zezan.

Santa Escolazticak erran zion hargatik bertze behin: «Hain ona zarenaz geroz, komentutik kanpo egoterainokoan gau bat osoa neregatik, egiazki eskerrak darozkitzut».

Sainduak aithortu zion, etzagola haren gatik, edo hari atsegin egin beharrez, bainan bakharririk Jainkoaren nahia hala zelakotz. Eta hasi ziren, berriz ere, zeruaz eta zeruko gauzez mintzatzen. Eta oraino ere, hala-hala mintzo ziren, ohartu

zirenean gaba iragana zela, eta jadaneko argia hasia.

Orduan jeiki ziren mahainetik, eta joan ziren beren komentuetarat, ziotelarik, berriz ere elkhar ikusiko zutela, denbora handirik gabe, ez lurrean, bainan zeruan, eta etzirela gehiago elkharretarik urrunduko.

San Gregoriok kondatu daroku ixtorio hau guzia. Harrek errana dugu oraino, anai-arreben arteko gora-behera hau, eta nola, Jainko Jaunak erakusterat eman zuen arrebaren alde zela.

Eta ixtorioa kondatu ondoan, erraten daroku, ez dugula sobera miretsi behar arrebak irabazi balin bazuen ere hauzia, harrek zuela, alabainan, gehienik maite Jainkoa; eta hortakotz harrek zuela bothererik handiena Jainkoaren aintzinean.

Escolazticaren arima zen, lehenik joan beharra zena zerurat. Eta hori gerthatu zitzaion, bere anaia sainduarekin gaba iragan zuenetik, hirur egunen buruko.

Hargatik etzen eri, San Benoaten ikusten izatu zenean. Bainan Jesus Jaunaren amodioaz errea zagon aspaldion. Amodio haren suak hau-

tsi ziozkan beraz, lurrari estekatua zadukaten lokharriak. Eta arin eta eder, hegaldakatu zen zeruko loriarat.

Birjina sainda hura azken hatsetan zelarik, San Benoat leiho ondoan zen, othoitzean hari, ikusi zuenean betbetan uso eder bat zerurat zohana airez-aire.

Eta mintzo batek erran zion Escolazticaren arima zela, zerurat zohana, uso haren itxuran.

Berri horrek halako bozkarioa eman zion gure Aita benedikatuari, non, berehala hasi baitzen Jainkoaren laudorioen kantatzen eta Jainkoari eskerren ematen.

Gero, igorri zituen fraide batzu gorphutz saindu haren bilha, nahi zuelakotz ehortzi beretzat egina zuen hobian berean.

Bitartean liburu-egilek diote, gorphutz hura etzela eremana izatu Casingo komenturat, hirur egunen buruan baizik; San Benoatek utzi zuelakotz bere komentuan, serorei atsegina egitea gatik eta hekien kontsolatzea gatik.

Hirur egun hekien ondoan, ereman ziotenean bere arreba maitearen gorphutza, haren hilik ikusteak hautsi zion, nahi-eta-ez, bihotza; eta

nigarra jauzi zitzaion. Etzuen ere gorde nahi izatu haren galtzeak ematen zion bihotz-mina.

Hargatik, gogoz ematen zelarik Jesus onaren gurutzearen oinetan, egin zuen azken sakrifizio hura ere. Eta gero, ehortzi zuten zohakon ohore guziarekin, San Benoatek beretzat egina zuen hobian.

San Benoatek ezarraraziz bere hobian gorphutz saildu hura, nahi zuen harenaren aldean izan zadiela, azken juiamenduko eguneraino; sortzeak eta graziak elkharrekin ezarri eta elkharri josi zituenak hain hertsiki, etzitezten berexiak izan elkharretarik, ez-eta herioaz beraz ere.

* * *

San Benoatek egin zuena bere arreba sailduaren gorphutza ikusi zuenean, horra, guk ere, egiteko ginukena, ahide edo adixkide maite zenbeit hiltzen zaikunean.

Orrhoit gaiten beraz, halako orduetan, etzai-kula galdegina, hotz-hotza eta sentimendurik gabe izatea. Ez, etzaio gaitzi Jainkoari ikustea gure begiak bustitzen direla nigarrez.

Berthutearen izatea ez da bihotzik gabe izatea.

Jainkoak galdetzen darokuna da, har detzagun haren eskutik eta haren ohoretan, horrelako gurutzeak. Eta horra, zertan erakusterat emanen diogun maite dugula.

Eta beraz, atsekabe handi zerbeit dugunean, edo galtze handi zerbeiten egitea gerthatu zai-kunean, ez detzagun begien aintzinean iduk, bethi eta bethi, atsekabe hek eta galtze hek. Ezen hori liteke gure bihotzaren geroago eta gehiago belzteko eta eriarazteko biderik hobere-na.

Guk egin behar duguna hau da: orrhoitzea Jesus Jaunak, gure salbatzea gatik, hartu dituen atsekabez; othoitz gehiagoren egitea, edo bederen gure othoitzen egitea, bertze denboretan baino hobeki; eta gero oraino, komunione on batzuen egitea.

Gohazen bide hortarik, eta eremain tugu gure gurutzeak, uste baino errexkiago.

Hemeretzigarren Kapitulua

San Benoaten heriotzea

Santa Escolazticaren hiltzea izatu zen gure Saindu handiarentzat, bera ere, eternitateko besta ederretarat heltzen hari zelako azken seinalea edo deia bezala.

Bertzalde, Escolazticaren zerurat igate lorios harrek hazkartu zion, ezin gehiago, zeruaren nahia.

Eta nahiz bazakien arras ongi, etzuela lurrean egoteko, arreba galduz geroz, berrogoi egun baizik, halarik ere, berantetsia zagon, noiz ikusiko zuen mundu huntako denboraren akhabantza.

Hala-hala, ezin gehiago jasanez bere Jainko maitearen ganik urrun egotea, othoitzik khar-tsuenak egiten ziozkan, egun guziz. Eta hitz hauk ere entzuten ziozkaten zenbeit aldiz: «Nere Jaun ona, zergatik ez darozkidatzu hausten, lehen-bai-lehen, zureganik berexia naukaten lokharriak! Hauts dazkidatzu, Jauna, lokharri hauk, eta eginen darotzut laudoriozko sakrifizio bat».

Eta nola irrits eta gutizia saindu horiek xuk-
hutua eta errea baitzaukaten haren bihotza,
indarrak ere ttikituz zohazkon geroago eta
gehiago.

Bainan indarrak ttikitzen haritua gatik ere,
etzuen ekhartzen bere gorphutza, ordu arte
baino hobeki.

Santa Escolaztica hil zenean, garizumaren
hastea zen. Eta bada, garizuma hartan ere, San
Benoatek egin zuen aintzineko garizuma guzie-
tan bezala.

Erran nahi baita, barur egin zuela, ez egu-
nean behin janez, bainan astean bietan janez
bakharrik. Eta orduan ere, etzuen bertze deusik
hartzen, baizik ere, ogia jakirik gabe, eta haren
gainera, ur hutsa.

Eta hortakotz, etzezaken nihork sinhets
azken egunetan zela, eta beldurrik gabe zauden
fraideak, noiz-eta-ere manatu baitzioten Aste-
Sainduko astelehen goizean, haren hobia ideki-
rik eta zabalik ezar zezatela.

Ez dugu zeren erran, komentu guzia ilhundu
eta belztu zela lan hura manatu zuenean, nahiz

etzuen iduri gantzirik batere bazela hura bait-
han.

Bainan, hainbertze aldiz erakutsi zioten,
bazakiela harrek ethorkizunean ere zer izanen
zen, non guziek sinhetsi baitzuten azken egune-
rat hurbildua zela.

Bertzalde, egun hartan berean, sukhar handi
bat lothu zitzaion, eta, denbora berean, egartsu
bat barne guzia erretzen ziona.

Sukhar hura zen, gure Aita loriosa merezi-
mendu handiagoez aberastu, eta mundu hunta-
rik bertzerat ereman behar zuen eritasuna. Ezen
oinhaze handiak izatu zituen jasaiteko, astelehe-
netik hasirik eta larunbat goizeraino.

Ordean, San Benoati eritasunak etzion ahan-
tzarazten Aste-Saindua zela. Eta ageri zen,
haren gogo hainitz gehiago hartua zela, Jesus
Jaunak gure salbatzea gatik jasan dituen paira-
menez eta heriotzeaz, ezen-ez bere oinhaze
handiez.

Larunbat goizean, ordukotz indarrik gabe
zelakotz, othoiztu zituen haurride batzu lagunt
zezatela elizarat joaiten, aldaren oinetan nahi
zuela eman azken hatsa.

Haurride hek nahiago zuketen han berean egotu balitz, zeren-eta hainitz ahuldua baitzen. Ordean, ongi ikusi ondoan bere ezagutza osoarekin zela oraino, eta hala zela egiazki haren nahia, lagundu zuten elizarat.

Elizan, hartu zituen sakramenduak, amodiozko sentimendurik bizienekin. Eta, sakramenduak hartu ondoan, egin ziozkaten azken gomendioak, bere ingurura bilduak zituen haurridei.

Gero, ezaguturik komunione sailduak eman ziozkala indar berriak, eman zen xutik, haurride batzuen besoen gainera, eta eskuak zerurat altxatuak zauzkalarik, othoitz egin zuen aintzina, bederatzi orenak iriraino.

Gure Saindu handiak etzuen urrunago joaite-rik. Bederatzi orenetako irian, eman zuen azken hatsa ezti-eztia. Eta haren arima igan zen zerue-
tarat, martxoaren hogoita batean, hirur-hogoi-eta-hirur urthe zituelarik.

* * *

Oi! San Benoat, gure Aita ona, urrikal dakizki-
tzula zero gorenetik, ez baxharrik zure izena eta

arropa ekhartzen dutenak, edo ekharri nahi luke-
tenak, bainan oraino, zure izenean Jainkoari
eskerrak eman-eta, zerbeiten galdetzerat etho-
rriko zaizkitzun guziak!

Bainan, guzien gainetik galdetzen dautzugu-
na da, ardiets dezaukuzun gure bihotz haukien
laxorik eta kreaturentzat amodio handiegirik
gabe idukitzeko grazia; eta, denbora berean,
Jainko Jaunaren egiazki maitatzeko grazia; gu
ere, ikhara handiegirik gabe, izan ahal gaiten
gure azken orenean; eta gero, izan ahal deza-
gun, guk ere, Jainkoaren laudorioen kantatzeko
zoriona.

* * *

Irakurtzaileak ez bide du ahantzia, nola
utziak ditugun Erromano sainduaren komentuan
San Maore eta haren lagunak, eta nolako atsegi-
na egin zion gizon saindu hari, San Benoaten
haur batzuen ikusteak.

Ondikotz haren zorionak etzuen luzez iraun
behar.

Ortzirale Sainduz, Jainkoak adiarazi zion Maore Sainduari, biharamunean berean, galdu beharra zutela Benoat, beren Aita guziz saindu eta guziz maitea.

Berri horrek ahantzarazi ziozkaten guziei bertze atsegin eta atsekabe guziak. Zeren-eta ez baitzen berri txarragorik izaten ahal hekientzat.

Hala-hala, bortz benediketanoak eman ziren othoitzean, elkharrekin, hek ere behar ziotela egin, egiten ahal zioten laguntza. Eta ez bazuten ere deusik egiten ahal haren gorphutzarentzat, Jainkoak emanen ziola menturaz, hekien othoitzaren gatik, merezimendu berri zenbeiten irabazteko grazia.

Ortziraleko eguna eta larunbat goizerako gaba othoitzean ereman ondoan, larunbata ere hala zaramaten, noiz-eta-ere bederatzi orenak irian, Jainkoaren Izpirituak erakutsi baitzion Maore Sainduari, zer iragaiten zen Casingo mendian.

Saindu gazte harrek ikusi zuen beraz Casingo mendia, eta komentua ere bai, gorphutz eta arima, han izatu balitz bezala. Eta bertzalde, ikusi zuen komentutik eta zerurainoko bide edo

karrika eder bat zolatua, bururen-buru, hain kolore ederreko oihalez, non ahalkarazten baitzuten jendearen begia.

Baziren ere bide haren bi aldetan, izarrik ederrenek baino hobeki argitzen zuten bi argi herronka.

San Maore beira zagolarik ikusgarri xoragarri hari, izpiritu dohatsu bat agertu zitzaion betetan. Eta harrek galdetu zion:

«Zer diozu bide hortaz? Eta zer uste duzu dela hori?». Eta fraide sainduak ihardetsi zion: «Nik, nola nahi duzu jakin dezadan bide hori zer den? Zuri nago, othoi mintza zaite, zer da bide hori hoin ederra?».

Eta orduan izpiritu zerutiarrak erran zion: «Hori da San Benoat Jainkoaren zerbitzari maitea zerurat igan den bidea».

Solhas horiek eman zioten atseginik handiena. Eta, aintzina ere, egon ziteken beira gogo onez; ordean suntsitu ziren, hala izpiritu zerutiar hura, nola bide guziz eder hura. Eta hainbertzenarekin, Maore Saindua ohartu zen bere haurriden artean zela.

Kondatu zioten, beraz, bozkarioak handienarekin, zer gerthatu zitzaion eta zer ikusi zuten. Eta denak eman ziren Jainkoaren laudorioen kantatzen, eta hari eskerren ematen.

Casingo komentuko fraide batek ere izatu zuten, San Maorek izatu zuten zorion bera.

Harrek ere ikusi zituen gure Aita benedikatuarentzat egin izatu zen bide ederra, eta bide hartako oihaleriak eta argi distirantak.

Eta oraino ere, beren besoetan zadukatelarik gorputz maite hura, etzakitelakotz bizia ala hila zuten, harrek erran zioten guziei zer ikusi eta jakin zuten.

Egia da, berri horrek eztitu ziotela, hein bate-rainokoa, beren bihotz-mina; ordean, etzioten ahantzarazten ahal, aitarik gabe zirela.

Atxiki zuten ageria, egun hartan eta biharamunean ere bai. Biharamun hura Bazko eguna zuten. Eta gero, astelehenean, ezarri zuten hobian bere arreba Santa Escolazticaren aldean.

San Benoat hil zen pontuan, asko mirakuilu egin ziren Subiakeko lezean.

Maorek ere, eta haren lagunek, ikusi zuten laster, harrek erran bezala zohazkotela gauza guziak.

San Erromanoren komentutik atheratu-eta, Orleango hirira heldu zirenean, jakin zuten berria, hek Manz-erat deitzen zituen Apezpiku Saindua hila zela, zenbeit egun hetan, eta jadaneko bazela bertze bat, haren ordain ezarria.

Apezpiku berriari galdetu zioten, ian hartuko zituen, ala bertze norapeit joan behar zuten.

Eta apezpiku harrek ihardetsi zioten, etzuela nahi, ez ongi ez gaizki, joan zitezen haren herrietarat.

Orduan hasten zitzaizkoten, San Benoatek bere letran adiarazi nahi izatu ziozkaten lanak.

Bainan etziren lotsatu; bazakitelakotz, Jainko Jaunak lagunduko zituela, eta izanen zutela, Manz-eko apezpiku zenak eman gogo zioten tokia baino hobea, eta komentuaren egiteko ere bai behar zuten guzia.

Komentu berriaren egiteko lurra eta dirua, Erregeren gorteko jaun batek behar ziozkaten eman.

Flores zuen izena jaun harrek.

Eta berantxago, ez bide zitzaion iduritu bazuela aski eginik, lurra eta komentuaren egiteko dirua emanaz, ezen ezarri zuen San Maoreren eskuetan Bertulfe bere seme baxharra, orduan oraino zortzi urthe zituen.

Ez dugu hemen erraten ahal, San Maorek zer lanak eta zer gudukak izatu zituen bere lehen komentu hura egin bizkitarte.

Ez ditugu ere hemen kondatzen ahal, nolako mirakuiluak egiten zituen, eta nola, haren etsaiak berak bortxatuak ziren, hari berari galdezera, senda zetzala Jainkoak eman zioten gaitzetik, hartaz gaizki mintzatu zirelaketz, edo zerbeit eitate txar egin ziotelaketz.

Erran dezakegun guzia hau da: Jainko Jaunak hain ongi lagundu zuela saildu hau bere egiteko guzietan, non hil behar zuen urthean, baitzituena bere meneko seietan hogoi komentu, fraide onez ederki betheak.

San Maore bizi izatu zen, Frantziarat ethorritz geroz, San Benoatek erran bezala, berrogoi urthe. Eta gero, hil zen hirur-hogoi-eta-hamabi urthetan.

Hogoigarren Kapitulu

San Benoaten eta Santa

Escolazticaren gorphutzak

nola ekharriak izatu ziren Frantziarat

Ikusi dugu goragoko kapitulu batean, nola Jainko Jaunak ezagutarazi zion San Benoati, pagano batzuk funditu behar zutela haren komentu ederra; eta nola ardietsi zuen, fraide guziak bizirik espaka zitezen.

Ez dugu zeren erran, solhas horiek altxatuak izatu zirela fraidez; eta handik goiti bethi ikharetan zaudela, iduritzen balin bazitzaioten, bazutela zerbeit lanjer.

Hargatik gau batez, lo zauden ederki guziak, nahiz bazakiten Lonbartak deitzen zituzten pagano batzu helduak zirela Erromaraino, gaizki eta gaixtakeria handiak egiten zituztelarik bazterretan.

Lo zauden beraz, noiz-eta-ere ohartu baitziren, han zituztela pagano hek, eta athen haus-ten hari zitzaizkotela haizkora ukhaldika.

Ordean etzuten denborarik galdu, atzarriz geroz.

Eta nahiz paganoek egin zituzten beren egin-ahalak, athen laster hausteko, hala ere eman zuten sobra denbora. Ezen fraide guziak espakatu zitzaizkoten, berek zakiten athe gordeari esker.

Eta orduan, paganoek egin zuten Jainkoak San Benoati adiarazi zionaren arabera.

Erran nahi baita, hartu eta khendu zutela lehenik hekientzat on zen guzia; eta gero, su eman ziotela komentuari.

San Benoaten hiltzeak etzuen oraino berrogoi urthe baizik, komentua erre zutenean. Eta hala-hala egon beharra zen berrehun urtheren inguru.

Hargatik diodanean, hala-hala egon beharra zela, ez naiz osoki xuxen mintzo; ezen suak xutik utzi zituen paretak erori ziren denborarekin batean. Eta azkenekotz, komentu guzia lurrean zen zabal-zabala.

Ordean etzuen nahi Jainko Jaunak, komentu haren egilea ohorerik gabe egon zadiela, hura

berriz egin arteraino. Ez! etzen hori, Jainkoaren nahia.

Bazuelarik beraz, ehun eta berrogoita hamar urthe, komentua errea zela; eta ordukotz, basa ihizien gordagia eta ihes-leku bilhakatuak zirelarik, lehenagoko fraiden baratzea, etxea, eta eliza ere bai, Jainkoak adiarazi zion San Momoleri, behar zituela bere komenturat bildu San Benoa-ten eta Santa Escolazticaren gorphutz saildu eta baliosak.

San Momole zen Frantzia Floriko komentuko Abadea.

San Momolek hautatu zuen, lan hortako, Aigulfe erraten zioten fraide saildu bat. Eta kondaturik hari, zer manu eman zion Jainkoak, bidali zuen Italiarat, bertze lagun batzuekin.

Noizbeit heldu ziren Erromara. Eta Erroman barna, heldu ziren azkenekotz Casingo mendira.

Mendi hartan, atxeman zuten errexki non zen komentua. Baina nola ez baitzen harririk eta harririk baizik, etzezaketen nihola ere ezagut non ziteken eliza eta hek bilhatzen zuten hobia.

Eman ziren beraz Jainkoari buruz, galdetzen ziotelarik, ordu arteraino hain ongi gidatu zituen

ondoan, etzetzala utz laguntzarik gabe, beren behar-ordurik handienez.

Eta Jainkoaren ganik grazia haren ardiesteko, eman ziren othoitzean eta barurean.

Bazuelarik jadaneko hirur egun hala-hala zaudela, agertu zitzaioten gizon adinetako bat, hainitz itxura saindua zuena. Eta harrek erran zioten:

«Heldu den gauean, zaudezte atzarriak. Eta emazue ongi kontu, Jainko Jaunak eman nahi darotzuen seinaleari».

Eta huna nola, Jainko maiteak ezagutarazi zioten non zen hek bilhatzen zuten hobi saindua.

Gauerdi gainean, ikusi zuten, zerutik lurrera jausten, argi bat hainitz distiranta. Eta gero, harri meta baten gainera zenean, argi hartarik athera ziren bertze hainitz argi. Eta guziak eman ziren harri meta haren inguruan, lanpa batzu izatu balire bezala.

San Aigulfek eta haren lagunak bazakiten beraz, jakin nahi zuten guzia. Eta berriz ere othoitz egin zuten Jainkoari eskerren emateko.

Argitu zuenean, hasi ziren harrien eta bertze puska tzar guzien baztertzen; eta aski lan egin

zutenean, agertu zitzaioten oso-oso, San Benotenen hobia.

Ez dugu zeren erran, ikhara saildu batek hartu zituela, hobi maite haren idekitzen hasi zirenean; ez-eta-ere, hekien ikhara handitu zela oraino, ikusi zituztenean han ziren bi Saildu loriosen hezurak.

Hala-hala, egotu ziren luzez, belhauniko hekien aintzinean, eta hekien ukhitzerat menturatu ere gabe.

Bainan azkenean, emanek ongi beren gogoari, hezur saildu hekien bilha igorriak izatu zirela, bildu zituzten guziak oihal garbi baterat. Eta beren karga baliosa otharre edo zare batean ezarririk, eman ziren bidean, Frantziarat buruz.

Italiarakoan etzuten nihon aurkhitu trabarik ez gibeltzapenik ttikiena, nahiz nahaskeria franko bazen bazterretan. Etxerakoan etzitezken gaizkiago ibil, berekin zaramazkaten Erlaki Sailduen gatik.

Heldu ziren beraz, ordu-onean, Frantzia Sanzeko hiriraino.

Hiri hartako fraidek eta jendeak bazakiten nola mandatariak joanak ziren bi gorphutz saildu

hekien bilha, eta jadanik ezagutarazia zuten, Santa Escolazticaren gorphutzaren nahia.

Horra, zergatik hiri hartako asko fraide eta jende jarraiki ziren Erlaki Saindu hekiei; egiten zutelarik beren baithan, San Momolek etzituela beretzat iduki nahiko bien gorphutzak.

Bizkitartean Floriko komentuan jakin zuten, noizko heltzen zitzaizkoten beren Saindu maiten Erlakiak. Eta berri hori husu banatu zen komentutik kanpo ere.

Eta nola, Floriko komentuaaren inguruan, jendeak baitzuen amodio egiazkoa San Benoaten-tzat eta haren Arreba Sainduarentzat, jendeketa handia bildu zen komentura, Erlaki Saindu hek heldu behar ziren egun hartako.

Jende hek guziak, eta hek bezala fraideak ere bai, egotu ziren beira luzez, begiak landatuak bidearen gainera.

Eta azkenekotz, ikusi zuten proasione eder bat ethortzen zitzaiotela.

Proasione haren ikusteak airean ezarri zuen komentu guzia. Gero jarririk bi lerrotan, San Momole bere fraidekin aintzinean, eta kanpoko

jendea gibeletik, athera ziren denak Erlaki Sainduen bidera.

Eta bi proasioneak elkharrataratu zirenean, eman ziren guziak belhauniko, Erlaki Saindu hekiei emateko zohakoten ohorea.

Jainko Jaunak ere aditzerat eman zioten, haren nahia zela ohora zetzaten, bere egin-ahal guzian, San Benoat eta Santa Escolaztica. Ezen han berean bi mirakuilu handi egin ziren.

Bazituzten han, jendek harat ekharriak, bi hil. Lehena, gizon bat, eta bertzea, neskatxa gazte bat.

San Momolek hartu zituen beraz hezurrik handienak, eta ezarri zituen gizon hil haren gainean. Eta ordu berean, jendeak egin zuen bozkariozko oihu bat; hila piztu zitzaiotelakotz.

Bai eta neskatxa hura ere piztu zen, ezarri ziozkatenean gainean, han ziren bertze hezurrak. Eta orduan berriz ere hasi ziren jendearen bozkariozko oihuak. Jendeak zoratua iduri zuen. Etzakiten non ziren, atseginarean atseginez. Eta egotu ziren luzez hil piztu hekiei beira, baten eta bertzearen mintzarazten.

Hala-hala, San Momolek eskerrak eman ziozkan Jainko Jaunari, guzien izenean; eman zioten ere Sanz-eko fraidei, Santa Escolazticaren gorp-hutza; eta gero, joan zen komenturat, San Benoa-ten Erlakiekin, jende guzia, aintzina ere xoratua zagolarik, eta denek Jainkoaren laudorioak kantatzen zituztelarik.

* * *

Hemen behar ginituzke kondatu San Benoa-ten Erlakiek egin dituzten bertze mirakuiluak. Bainan hori, lan handiegia ginuke.

Ezen edozeinek dakiena hau da: beila batera, jendearen bilarazteko, behar direla baitezpada mirakuiluak, edo bederen ardietsi grazia handiak. Eta zenbatenaz ere mirakuilu gehiago izanen baita, eta hainbertzenaz ere, jende gehiago izanen dela.

Orai bada, adiarazteko, zenbat eta nolako mirakuiluak eginak izatu diren, San Benoati esker, Floriko komentuan, aski dugu erratea, hango fraidek egin behar izatu dutela Frantzian

den Eliza handienetarik bat. Halakoa zelakotz, egun batzuez, hara biltzen ohi zen jende ostea.

Egin izatu diren mirakuilu guzien kondatzea, ez, ez dezakegu beraz egin! Eta hortakotz, zenbeit bakhar aipatu, eta utziko tugu bertzeak.

Etzuelarik oraino hainitz denbora San Benoat hila zela, bazen Italian emakume dohakabe bat, burutik joana osoki. Emakume haren gaitza zen, bethi bidez-bide ibiltzea.

Bazabilan beraz kurri, mendietan eta haranetan barna, konturik egin gabe, ian larrean, oiha-nean ala lur ibilian zen.

Eta hola zabilan gabaz eta egunaz, non etzen unhatua, xutik ezin egon ahal izaterainokoan. Eta orduan, etziten zen, edozein tokitan.

Behin bada, orai erran dugun heinean zelarik, unhatua ezin gehiago, sarthu zen, berak etzakielarik nola, gure Aita loriosak bere penitentziak hasi zituen harpe hartan berean, eta han lohar-katu zen.

Bainan gero, atzarri zenean etzen gehiago erro, bainan bai sendo, egundaino fritsik izatu ez balu bezala. Eta haren burua etzen gehiago nahasi.

Huna orai, Frantzian berean, egin izatu diren mirakuilu batzu:

Gau batez, Floriko komentuan, lehen-aldikotz zutelarik oraino San Benoaten Erlakien besta, fraideak atheraiak ziren elizatik, ofizio guziak kantatu ondoan. Eta etzen bertzerik nihor-ere elizan, baizik ere, Erlaki Saindu hekien zaintzaila.

Fraide hura bada, Erlaki hekien aintzinean zagon, ahuspez emana eta othoitzik kharsuene-tan, noiz-eta-ere ohartu baitzen, bazuela aldean norbeit.

Beira jarri, eta ikusi zuen begitarterik eztienea zuen gizon adinetako bat. Eta, nahi-eta-ez, izitua zagolarik, gizon harrek erran ziozkan hitz hauk:

«Ez duzu zeren beldurrik izan, ni naiz Benoat, Etxe Saindu huntako Nagusia eta hunen Geriza.

»Emozute zure lagunei egun ona, nere ize-nean.

»Atzo eta herenegun, Bretaniako komentuan nintzen, Aimeri zuen haurride ona agonian zela-

kotz. Lagundu dut haren arima zerurat, hala nola lagundu baititut komentu huntan hil direnak, nere hezurak hunat ekharriz geroz.

»Bainan egun, zuekin naiz, egun guzia. Eta zuekin naizela ikusiko duzue, meza nagusia erratean».

Egun hartan beraz, fraideak beira zauden, zer ikusi behar othe zuten. Eta meza nagusiaren orena etzitzaioten ethorri nahi baino lehen.

Fraideak bezala, bazen bertzerik ere, meza berantetsia zagonik. Ezen eliza guzia jendez bethea zen. Eta jendek bazuten asko galde egiteko Jainko Jaunari, San Benoaten arartekotasunaz.

Azkenekotz hasi zen meza hura. Eta Ebanjelioa kantatu zenean, hirur-hogoi eri sendatu ziren betbetan.

Erratea baino errexago da asmatzea, mirakuilu handi harrek nolako bozkarioan ezarri zuen eliza guzia, eta zer sinhestea hartu zuen jendeak gure Aita loriosa baithan.

* * *

Huna oraino, bertze mirakuilu bat, lehen hori iduritsua:

Bazuelarik jadaneko, hirur ehun urtheren heina, San Benoaten Erlakiak Floriko komentuan zirela, Cluniko komentuko Abadeak, San Odonek, hainitz ohore emanarazten zion San Benoati berari, eta benediktanoen Ordena guziari.

Halakoa zelakotz harrek zaraman bizitzea.

San Odonek bazuen ere mirakuilurik handien egiteko botherea. Eta egiten zituen mirakuilu hekien bidez, konbertiarazten zuen bekhatoros hainitz, eta giristino ephelak ere bai, ernarazten zituen.

Egin zuen ere lan bat, bertze guziak baino oraino baliosagoa.

Haren denboran, gure Ordenako asko komentu lazatuak ziren. Eta gure Erregela Saindua etzen beiratua erdizka baizik. Horrek erran nahi baitu, orduko fraide hek ematen ziotela Jainkoari atsegin bezen atsekabe.

Ordean San Odonen mintzoak ernarazi zituen halako lo tristean zauden komentuek. Floriko komentua ere lazakeria hartan baitzen, hark ere utzi zuen ordu arteraino zaraman bizitze errexa;

eta eman zen, hura ere, Erregela Sainduaren araberrako biziaz bizitzen.

Khar saindu batez sustatuak zirelarik beraz fraide guziak, San Benoat agertu zitzaion hetarik bati. Eta erran zion, bazituela egunak eta egunak, bere komentu hartarik kanpo baitzagon, Erregela Saindua etzelakotz beiratua; bainan berriz ere, ethortzen zitzaioletela, ikusten zuelakotz atseginekin, egin gogo zituztela beren eginahalak sainduki bizitzeko. Eta ezagutaraziko ziotela hekiekin zela, bere besta egunean.

Fraideak kondatu zioten bere lagunei zer erran zion gure Aita loriosak. Komentutik kanpo ere hedatu zen berri hori.

Hala-hala, San Benoaten besta egunean, Martxoaren hogoita batean, bildu zen Floriko elizara, eliza handi harrek atxik ahal baino hainitz jende gehiago.

Jende hek guziak othoitzean haritu ziren, meza hasi arte, galdetzen ziotelarik Jainko Jaunari, ezagutaraz zezala bazter guziei, zein zen handia San Benoaten botherea.

Bai! Jainko Jaunaren nahia zen ezagutaraztea egun hartan, zer laguntza handia ematen ahal

darokun San Benoatek gure behar-ordu guzietan.

Meza hasi-eta, heldu zirenean *Gloria in excelsis*-era, elizako atheak eman ziren zabal-zabala, beren baitharik; hilak zauden argiak ere piztu ziren; eta ordu berean, ezagutu zuten sendatuak zirela, meza hartarat ethorriak ziren nihonereko itsu, maingu eta bertze eri guziek.

* * *

Bertze behin, buraso batzu ethorri zitzaizkoten Floriko fraidei, beren haur maite baten gorp-hutza besoetan; haur hura urerat erori-eta, itho zitzaioleta; ordean barneko mintzo batek erraten ziotela, San Benoat aski botheretsu zela haren pitzarazteko.

Jende hekien fedea ikusirik, Aita Abadeak eremanarazi zituen San Benoaten Erlakien aintzinera. Han, lehen-lehenik, Aita Abadeak othoitz egin zuen bere fraide guziekin; gero ezarri zuten haurra Erlakien gainean, eta piztu zen ordu berean.

Bertze aldi batez, baziren bi gizon eri, biak paralesian eroriak, eta alferretan ibiliak ordu arte, ezagutzen zituzten miriku eta azti guzietan.

Norbeit mintzatu zitzaieten hekiei ere, San Benoaten Erlakiek egiten zituzten mirakuiluez. Eta nahiz bide luzea zuten egiteko Floriko komentura joaitako, hala ere joan ziren.

Komentuko aintzindariak ezagutu zuten laster, bi gizon hekien arimak, gorphutzak baino ere eriago zirela. Eta hartakotz prestarazi zituzten kobesio on baten egiterat, erretreta labur baten bidez.

Orduan egin zuten othoitz San Benoati, hekien osasunarentzat. Eta osoki sendatuak joan ziren etxerat, Jainkoari eskerrak ematen ziozkaitelarik.

* * *

Oraiko egunetan ere, egiten dire mirakuiluak San Benoaten arartekotasunaz baliatu nahi direnen onetan.

Hargatik nahi balin badugu hel dakigun bethi eta behar-ordu guzietan, gure bizia izan bedi garbia eta saindua.

Bizi gaiten, berak bere Erregela Sainduan erraten darokun bezala, orrhoituz Jainkoaren begia gure gainera dagola gau eta egun; eta emanen darokula bertze munduan bethiereko zoriona edo bethiereko gaztigua, gure egintzen arabera.

Hogoita batgarren Kapituluia

*San Benoatek mundu guziari
egin diozkan ongiak*

Orai errana dugu San Benoatez ginakiena. Ikusi dugu zer bothere handiak eman ziozkan Jainkoak, oraino lurraren gainean zabilalarik; ikusi dugu halaber, nolako botherea duen oraiko egunean ere, Jainkoaren aintzinean; eta hartatik, ez gare gelditzen ahal, bertze zenbeit lerro iskribatu gabe.

Edozeinek ikus eta ezagut dezaken gauza bat da, gure denborak hitsak direla; eta, bederen lur lanetan hari den jendeak baduela zer egin, bere ezin-biziarekin.

Eta bizkitartean, oraiko denborak baino hitsagoak eta beltzagoak ere ziren, lehenbiziko mendetako giristinoen egunak. Ez dugu, beraz, eman behar gure gogoari San Benoaten denboran, egiteko guziak orai bezalatsu zohazila.

Denbora hetan, jende-alde handi batzu atheratzen ziren, noizetik-noizera, Rusiako eta Alemaniako eskualdetarik, edo orobat Afrikako zok-

hoetarik, eta sartzen ziren, beren azienda guziekin, Frantziako, Espainiako eta Italiako lur erabiltetan, orgetan zakharzkatelarik beren haurrak eta emazteak.

Hekien lehen lana, herri edo hiri baterat helzen zirenean, hau zen: hekiei jazarri nahi zen jende guziaren hilaraztea. Eta, aintzina kurritu gogo balin bazuten, erretzea eta funditzea hekientzat on etzen guzia.

Horrela ethorri ziren orai Frantzia deitzen dugun herri huntarat frantsesak, bretoinak, normanak eta burgonak.

Espainiako lurretan sarthu ziren vandalak, agotak, alemanak eta arabesak; eta Italiako lurretan, vandalak, abarak, lonbartak, turkoak eta bertzerik asko.

Jende hek guziak basa hutsak ziren. Eta hortakotz, etzuten bilhatzen beren ona baizik. Bertzalde, guziak pagano ziren edo heretiko. Horrek erran nahi baitu, bazutela gure Erlisione Sainduarentzat higuintzarik handiena.

Hala-hala, iragaiten ziren tokietan hiltzen zituzten atxeman zetzazketen apez eta fraide guziak; erretzen zituzten elizak eta komentuak;

ebasten zituzten atxeman zetzazketen aziendak, abereak eta jatekoak. Eta, gorago erran dugun bezala, funditzen zuten eta ezartzen nihorentzat on etzen bezala, berekin ereman etzezaketena.

Hargatik jende-aldeak ethorri zirelaketz luzez, batzu bertzen ondotik, azkeneketz arrotzak nagusitu ziren Frantziako, Espainiako eta Italiako lur guziez. Eta herri horietako jende zaharra galdu zen edo urthu, emeki-emeki, arrotz hekien artean.

Ordean urrunegi noha, erratean Eropako jende zahar guzia galdu eta urthu zela arrotz hekien artean.

Ezen eskualdunak ere Eropan ziren. Baina eskualdunak etziren galdu ez urthu. Egia da, ezin atxiki ahal izatu zituztela jende-alde basa hek guziak, beren herrietarik kanpo. Ordean sarthu zaizkotenak, etzituzten lakhetzerat utzi.

Ez! denak kasatu zituzten emeki-emeki.

Horra zergatik eskualduna, eskualdun gelditu den, eta nola duen bere odola garbi, jende basa hekien odoletik.

Zerbeit dakiten guziek diotena da, eskualduna dela, Eropako jende guzien artean, lehen-lehena.

Aipatu ditugun jende arrotz eta basa hekien lanik maitena, artzaingoa zen, eta gero gerla, eskas zutenaren ebasteko batzuei eta bertzei.

Zer izanen zen beraz gure Erlisione Sainduaz, eta Eropako jendearen goiti-beheitiaz, Jainko Jauna ez balitzaiote urrikaldu?

Nork daki?

Ordean bazter guziak fundituak zirelarik, eta lurrik gizenenak berak, oihan bilhakatzen hari zirelarik, Jainkoak ematen ziozkan bere benedizione guziak San Benoati. Eta manatzen zion, zohala jende basa hekiei irakastera zer behar zuten egin mundu huntako biziaren irabazteko eta zeruko loriarat heltzeko.

San Benoat etzen lan hortan hasi, bera saindu handi bilhakatu zenean baizik.

Bainan orduan, hain ongi hasi zen, non gaixtaginik handienak ikharetan baitzauden, haren aintzina zireneko.

Erran nahi baita, San Benoatek gogoetarazten zituela jenderik oiesenak, bere mirakuiluez, eta zaraman bizitze sainduaz.

Eta gero, irakatsi ondoan, ez ginela lur huntarat ethorriak, baizik ere zeruko loriaren irabazteko, adiarazten zioten zer eternitate ikharagarria dagon gaixtaginarentzat, zerukotzat on izanen ez den arima dohakabearentzat.

San Benoatek ez balu ere bertze lanik egin, baizik ere orai aiphatzen dugun lan hau, bazuken aski eginik, gora izateko Jainkoaren lorian.

Bainan berak egin duen ongia gauza guttia da, bere Erregela Sainduaren bidez egin duenaren aldean. Nork erranen daroku, zer ongiak-eta ongiak egin dituen bere fraiden bidez, edo batera dohana, haren Erregelari jarraiki behar zuten gizonen bidez!

Gure Aita loriosak egin zuen bere Erregela guziz aiphatua, hainbertze ongi egin behar zuen Erregela hura, Jainkoaren manuz, eta haren argiekin batean.

Horra nolaz lurraren gainera agertu diren gizonik jakintsuenek eta aiphatuenek, Aita-Sain-

duek eta Konzilioek miretsi, miretsarazi eta gomendatu duten.

Egia da hargatik, ez direla bakharrak Erregela horren itzalak berak ere lotsarazten dituenak, beren gogoak ematen lioketelarik, behin baino gehiagotan, ongi baino hobeki egin lezaketela Erregela horren azpian jartzea.

Eta zuk, irakurtzailea, ez dezazun eman, zuk ere, zure gogoari, hertsiegia dela edo xutegia komentutik zerura dohan bidea, eta ez dezazun utz, horrela, lurrerat erortzerat Jainkoak ematen ahal darotzun graziarik baliosena, ikusazu zergatik Jesus Jaunak ereman duen, lurrean egotu den denbora guzian, komentuetan sartzen denak baizik ereman ez dezaken bizitzea.

Ezen, badakigu, Jesus Jauna sorthu dela heia batean, eta bizi izatu dela lanetik, eta oraino hain pobre, non erraten ahal baitzuen, etzuela bererik, ez-eta harri bat ere, bere buruaren azpian ezartzeko.

Badakigu halaber, Nagusi Jainko hark ereman duela bere bizi guzia, atsegirik batere gabe eta bethiereko martirio batean.

Badakigu oraino, bizi izatu dela hastetik eta akhabantzarraino, bere bizi guzia, bethiereko obedientzia batean; hogoita hamar urthez, obeditzen ziotelarik Maria bere Amari eta San Josepi, eta bere biziko azken egunetan, obeditzen zuelarik Judasi eta burregoei berei.

Berriz ere galdetzen dut, zergatik egin du Jesusek horrela?

Guri irakasteko, zer egin dezaken gizonak, Jainkoaren graziarekin batean.

Eta non dire kontseilu horiek, manutzat hartuak eta ponturen-pontu atxikiak? Non da jendea bizi pobrezia osoan, garbitasun osoan eta obedientzia bethierekoan; hitz batez, Ebanjelioko kontseiluen arabera?

Komentuetan. Eta han bakharririk.

Horrek erran nahi baitu, komentuetako bizia Jesus Jaunaren nahitik dela, eta komentura dohanak Jesus Jaunari atsegina egiten diola; non-eta ez luken munduan egoteko, burasoen sokhorritzea gatik.

Eta hortakotz, dohala komenturat, gogoz sendo edo hazkar den girstinoa. Ezen arima kharsu batek zer irabaziak ez ditu egingen, obe-

dientzia sainduari esker! Eta gero, zenbatez ez dire haren zeruko loria eta zoriona, munduan egon balitz baino, handiagoak izanen, menderen-mende, eternitate guzian!

Dohala oraino, komenturat, eta batere beldu-rrik gabe, halere, munduan eror-eta-xuti dabilan giristino flakoa. Ezen komentuko bizitzeak hazkarraraziko du hura ere. Eta harrek ere egingen du errexki bere salbamendua, komentuko parenten gerizan.

Zeren-eta San Benoaten Erregela (eta bertze komentuetako Erregela ere bai), arima kharsuei dohakoten bezalakoa baita, eta ordu berean, eri eta ahul edo flako direnen indarrek galdetzen duten bezalakoa; eta-ez, batere borthitzegia.

Eta huna, zertarik ezagut dezaken batbederak, egiaz mintzo naizela, hemen erran dudan guzia egia dela, eta gure komentuetako bizitza ez dela borthitzegia nihorentzat:

Izatu dire ehun enperadore, errege eta erregina, beren jauregi eta jargia edo tronu ederrak utzi-eta, gure komentuetan fraide edo serora bilhakatu direnak.

Denbora batez, bazen munduan gure Orde-
nako berrogoi mila komentu baino gehiago. Eta,
oraino, ez duelarik berrehun urthe, baziren
hogoita hamazazpi mila.

Hogoita bortz fraide athera dire gure komen-
tu horietarik, Aita-Saindu izateko; berrehun, kar-
dinale izateko, eta sei mila baino gehiago, apez-
piku edo arxapezpiku izateko.

Bertzalde, gure komentu horietan hil direne-
tarik Elizak ezagutzen eta ekhartzen ditu saindu-
tzat, berrogoita hamabortz mila eta zazpi ehun
fraide eta serora. (*Aita Texier jesuistak dio hau
guzia*).

Eta erran dezakeguna oraino, tronpatzen
garelako beldur handi bat gabe, hau da:

Gure komentu horietan, hamalau ehun urt-
hez hil diren bertze hainbertze ehun mila fraide
eta serorek ere badutela, egungo egunean, Jain-
ko Jaunaren ikusteko zoriona; edo, bederen,
zorian hartarat heltzeko bidean direla.

Orai bada, irakurtzailea, eman dezagun hala
ez dena, bainan eman dezagun, fraide eta sero-
ra hek ereman dutela beren bizia, komentuan
egotu diren denbora guzian, atseginik batere

gabe eta bethiereko atsekabetan. Ordean, hara non diren orai dohatsu, eta dohatsu sekulakotz.

Ba othe dute urrikirik?

Eta zuk, iduritzen bazaitzu Jainkoak bere ganat deitzen zaituela, edo nekhe izanen dela zuretzat munduan salbatzea, zergatik ez duzu eginen egin-ahal bat ikusteko, ian horrelako bizia zure indarrez goragokoa den, bai-ala-ez?

* * *

Baditeke, norbeitek eginen duela bere bait-han azken lerro hauk irakurtu-eta, komentuan ere, fraideak azken hitza bere duela.

Ordean, fraideak maite izan dezala fraidegoa, zer da hortan behar-ez-denik?

Eta nori gaitzitzen ahal zaio, nik nere Ordrea-ren maite izatea!

Ez, hori etzaio gaitzituko eskualdun irakurtzaileari.

Eta bertzalde, lerro hauk irakurtu-eta, norbeitek utz dezala mundua, eta haina-harrek bereztat duke irabazi guzia.

Huna beraz, gure Erregelaren kapitulu premiatsuenetarik zenbeit; eta lehenik, San Benoa-tek bere Erregelaren hastean ezarri duen aintzin-solhasa.

Hogoita bigarren Kapitulu

*San Benoaten aintzin-solhasa
bere Erregelaren hastean*

Adi zatzu, nere Semea, eta har ongi zure gogoan, nagusien Nagusiak eman nahi darozkitzun manuak. Har zatzu amodioz, zure Aita onak eman nahi darozkitzun irakaspenak; obedienciari darraion lanak ereman zaitzan, zure nahitara eta lazakerian bizitzeak urruntarazi zaituzten Jainkoaren ganat.

Zu beraz, zure borondateari ukho egitera zohazina, eta soldadu sarthu nahi zarena Jesusen armada lorios eta botheretsuan, Jesus Jaunari baxharrik obeditzea gatik, bai, zu, nor-nahiz izan zaitezela, zuri nago.

Eta hasteko, behar diozu galdegin Jainkoari, othoitzik kharsuenez, lagunt zaitzan, bere graziaz harrarazten darotzun xede sainduaren betetzen. Ez dezan egun batez urrikirik izan, zeren hartu zaituen bere soldadutzat, edo bere haurrik maitenen kontuan.

Ezen behar ditugu haren maniak egin, bethi eta denbora guzietan; ez dadin bortxatua izan gurekin egitera, ez doidoia aitak bere seme eskergabearekin egiten duena, erran nahi baitut, gure ezartzera etxetik kanpo, eskuak hutsik; bainan oraino, nagusiak bere zerbitzari gaixtoarekin egiten ohi duena, gure kondentzera behiereko suaz sutan diren lezetarat, zeruko lorian nahiago gintuelarik.

Sinhets dezagun beraz, jeiki behar garelara.

Eskritura Sainduak erraten daroku gure ernazteko; edo, hobeki mintza nadin, Jainkoak berak erraten daroku Liburu Sainduetan: «Huna orai, lotarik ernatzeko eta jeikitzeke ordua. *Hora est jam nos de somno surgere*».

Begiak ongi zabalik beraz, eta beharriak erne, gauden beira, eta eman dezagun kontu Jainkoaren mintzoari, entzun dezagun nola hari zaikun oihuka, diolarik:

«Gaur entzuten balin baduzue Jaunaren mintzoa, beartzue, ez dezazuen ezaxolatuarena egin, mintzo hari jazartzeko edo kontra egiteko. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra*».

Jainkoak erraten daroku oraino, bertze toki batean:

«Egizue zuen piaia edo bidea, biziaren argia erre gabe: hil ondoko gabak etzaitzaten atxeman zuen etxera heldu baino lehen. *Currite dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant*».

Jainko Jaunak egiten du oraino gehiago gure biltzea gatik bere ganat. Langileketa liteken etxeko jaun baten pare, Jainko Jauna oihuka hari zaiku, erraten darokularik: «Nork nahi du egiazko bizia? Nork nahi du mundu huntako eta bertzeko zoriona? *Quis est homo, qui vult vitam, et cupit videre dies bonos?*».

Eta zuk, irakurtzailea, zuk nahi balin badiozu ihardetsi, zuk nahi duzula, berriz ere erraten darotzu: «Nahi baduzu bizia, ez dezala zure mihiak erran gauza gaixtorik, eta zure ezpainez ere ez bezate erran gezurrik. Utzazu gaizkia bazterrerat eta egizu ongia; bilha zazu bakea, eta egizu bakean bizitzeko behar den guzia. *Diverte a malo et fac bonum, inquire pacem et sequere eam*».

«Eta hori egiten baduzu, nere begia beira egonen zaitzu amodiorekin. Kasu eginen dut ongi zure othoitzari; niri buruz eman zareneko, eta zuk ez dukezularik oraino deusik galdetu, nik erranen dautzut: Huna non naizen. Zer nahi zinuen?».

Haurride maiteak, zer nahi duzue solhas eta gonbidu horiek baino eztiagorik eta maiteagorik? Jainko Jauna hain da ona, non berak irakatsi nahi baitaroku bizitze eternalerako bidea.

Tinka dezagun beraz gure gerrikoa. Eta bertze hitzez mintzatzeraz, ikus dezagun, fedea zer darokun irakasten, zer darokun galdetzen. Eta gohazen gure aintzinean den bideari gora, merezi dezagun bere erresuman ikustea, gu bere ganat deithu gaituen Jainkoa.

Bainan erresuma hartarat heltzeko, ez da aski joaitea nolazpeit, joan behar gare lasterka.

Bertzalde, ez gare hartuak izaten ahal erresuma hartan, non ez garen osoki saildu eta not-harik batere gabe.

Ezen zeruko lorian sarthuko da bakharririk, ifernuko etsaiaren tentazionei eta amarru tzarrei

jazarri ditekena, Jainkoaren beldurrean eta umilitatezko sentimendu egiazkoetan bizi ditekena.

Horra zer galdetzen darokun Jainkoak, eta zer behar dugun egin.

Jainko on harrek, bizirik balin bagauzka, ez du bertze xederik, baizik ere guri ephe labur baten uztea, nigar egin ahal dezagun gure bekhatuez.

Eta nola erran baitugu gorago, zeruko loria emanen darokula, ikusten badu, guri kontuak hartuko darozkigun egunean, bizi izatu garela haren nahiaren arabera, eman gaiten, lehen-bai-lehen, galdetua zaikun lanari, eta eskainia zaikun uztarri sainduaren azpian.

Eta aurkhitzen badugu gure bidean zerbeit traba handi, galdegin dezagun Jainko Jaunari, lagunt gaitzan bere grazia sainduaz, traba hekien guzien hausten.

Azkenean, nahi dugunaz geroz, ez dadin izan guretzat ifernurik, aitzitik bai, zeruko loria, balia gaiten, ordu deino eta gorphutz hilkor huntan gareno, mundu huntako biziiaz, bertze mundukor-
rat preparatzeko. Egin dezagun, orai beretik, geroan baliatuko zaikuna.

Behar dugu beraz erran, nola behar den Jainkoa zerbitzatu.

Irakaspen berri horietan ez da izanen gure ustez, deusere borthitzegirik ez pisuegirik.

Hargatik, nola behar baintuen leheneko aztura edo kostuma txarrak galarazi, eta haurriden artean ere bakea iduki, horrek egingen du, idurituko baitzautzu menturaz, Erregela hunek baduela han-hemenka garratasun pixka bat.

Bainan etzaitezela izit hortakotz, eta etzaitezela athera zeruko bidetik. Bide hori hertsia izaten ohi da bethi, hastean.

Gero hargatik, jarraiki denean zenbeit denboraz Erregelari, fedea eta indarrak handitzen dire.

Orduan halakoa izanen da zure barneko zoriona, non ohartuko baitzare lasterka zohazila; edo hobeki erratera, Jainkoaren amodioak airean zaramatzala.

Eta etzare ekharria izanen gehiago, zure Nagusi Jainkoaren eskolatik atheratzerat. Aitzitik, iraunen duzu bururaino, behin hartu urratsean, eta jasanen ditutzu pazientziarekin, eta zuretzat pairatu duen Jesus Jaunaren amodioz, komentuko bizitzeari darraizkon atsekabeak; eta

merazituko duzu haren erresuman hartua izatea eta haren loriaz gozatzea.

Hogoita hirugarren Kapitulu

San Benoaten Erregelako kapitulurik premiatsuenak

Erran ondoan mundu guziari, aintzineko kapituluak irakurtu edo aditu ditugun solhas horiek, San Benoatek ematen daroku bere Erregela.

Erregela horrek baditu hirur-hogoi eta hamahirur kapitulu. Eta San Benoatek erraten dio fraideari, xehetasunik handienarekin, zer behar duen egin, goizetik arratsera, bere egunaren eta biziaren sainduki iragaiteko.

Mintzo da beraz, gabazko eta egunazko ofizioaz, lanaz, jan-edanez, loaz, beztiaz, hitz batez, fraidearen goiti-beheiti guziaz.

Hemen ez ditut ezarriko kapitulu horiek guziak. Ez-eta kapituluetan dena ere, ez dut erranen hitzez-hitz, bainan hargatik, ez dut erranen gure Erregela Sainduak ekhartzen ez duenik deusere.

Eta irakurtzaileak ikusiko du errexki, hemen erranen ditudanetarik, zer zuhurtzia handiarekin iskribatua izatu den Erregela hau; garratzasun

handiegirik gabe dela beraz, eta gizonaren indarrek galdetzen duten bezalakoa.

* * *

2ren Kapitulua

Abadeak nolako izan behar duen.

San Benoatek nahi du Abadea izan dadin bere fraiden alderat, aita bat bere haurren alderat den bezala.

Aita batek maite ditu bere haurrak bere bihotz guziaz; bilhatzen du haur hekien ona bethi eta gauza guzietan; makhur abiatzen balin badire, egiten du bere egin-ahala hekien xuxentzeko; gaizki zerbeit egin badute, gaztigatzen ditu, eta aldiz kuraieztatzen, ongi hari balin badire.

Hori bera da aita Abadeak edo komentuko lehen aintzindariak egin behar duena.

Abadeak izan behar du bethi on, ordean nihoiz onegi edo flako; behar ditu ekharri fraide batzu eztiki, eta bertze batzu garrazki; behar diote adiarazi fraidei, zer eta nolakoak diren

hekien egitekoak, ez xoilki hitzez, bainan bere bizitzeaz beraz.

Abadeak behar du bilhatu bere fraiden arimako ona, hekien mundu huntako ona baino hobeki. Zeren-eta fraideak uzten baitu mundua, bere salbamenduaren egitea gatik, eta ez, bizitze gozo eta naturalezaren gogorako batez bizitzea gatik.

Abadeak ez du ere ahortzi behar, konturik xeherena eta hertsiena izanen duela emateko egun batez, gomendatuak izatu zaizkon arima guziez.

* * *

5ren Kapitulu

Fraideak nola behar duen obeditu.

Jesu-Kristo Gure Jaunak erran diote Apostoluei, eta ordu berean aintzindari guziei: «Zuei obeditzen darotzuenak, niri obeditzen darot, eta zuek mesprezatzen zaituenak, ni mesprezatzen nau. *Qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit*» (San Lukas 10, 16). Jondoni Paulok ere erran daroku: «Jainkoak maite du, gogo onez

ematen diona, bere eman behar duen hura. *Hilarem enim datorem diligit Deus*» (Korint. 9, 7).

Fraideak bitez orrhoit beraz, obedientziak zerurat daramazkala, eta, aldiz, desobedientziak ifernurat; eta bertzalde, zenbatenaz ere gogo hobez eginen baitute manatua zaiotena, eta hainbertzenaz ere, izanen direla gehiago Jainkoaren gogorako.

Egin dezatela beraz Erregela Sainduak edo aintzindariak manatzen diotena gogo onez eta alegerarik, erasiarik batere gabe, batere luzatu gabe; egin dezatela galdetua edo manatua zaiotena lana berehala, eta manua izatu orduko.

Zer begi onez begiratu dion Jainkoak, horrela egina diteken lanari!

* * *

19 eta 20ren Kapituluak

Othoitzaz.

Nola Jainkoaren begia gizonaren gainera baitago bethi, bainan bereziki, othoitzean hari denean, fraideak egin behar du bere othoitzaz, eman ez ongi bere gogoari, Jainkoaren aintzinean

dela, eta Jainkoari mintzo zaiola. Behar du beraz fraidearen izpirituak kontu eman, zer daasaten haren ezpaineak.

Fraide guziek elkharrekin egiten dituzten othoitzak izan ditezela labur. Zeren-eta Jainko Jaunari hainitz atsegin gehiago egiten baitio othoitz labur eta kharsuki eginak, ezen-ez othoitz luze eta lazoki eginak.

* * *

23, 24, 25 eta 28ren Kapituluak
Nola behar diren gaztigatu fraiden hutsak.

Gaztigu xumea emana izanen zaio huts xumeari.

Bainan fraidea, huts handi batez hobendun bilhakatzen balin bada, hala-nola egiten balu desobedientzia handi bat, edo urguilutan sartzen balitz, edo oraino erasia zenbeit entzuten balio-te, huna zer gaztigu behar duen:

Haur edo gazte balin bada, eta ez badu aski zentzu gure gaztigu handien beldur izateko, orduan, izain du harrek senti dezaken bezalako

bertze zerbeit gaztigu. Eskritura Sainduko solhas hunen arabera, zigorra urrikari duen aitak ez du maite bere haurra.

Fraide hobendun denak balin badu zentzu osoa, berexia izanen da bertze fraide lagunetarik othoitzeko denboran, lanean hari delarik eta jateko tokian. Eta hola berexia egonen den denbora hartan, ez dio nihork emanen benediziorik, ez agurrik eginen.

Gaztigu hori ez balin bada aski, eta fraidea, umiliatu-orde gaztigu horren gatik, ematen balin bada urguilu handiagoan; iduriarazi ere nahi balu, ez duela hobenik harrek; eta hortakotz, ez balauka konturik ematen diozkaten kontseiluez eta egiten diozkaten othoitzez eta dixiduez, orduan Aita Abadeak eta bertze fraide guziek othoitz eginen dute harentzat; galdetzen diotelarik Jainko Jaunari, ahalik kharsukiena, berak senda dezala haurride eri hura.

Eta komentuko othoitz guzien gatik ere, fraide hobenduna thematzen bada bere urguiluan, orduan, Aita Abadeak behar du pikatu eta komentutik kanpo arthiki membro ihartu hura.

Bai, khen dezala bertzen artetik ardi eri hura, arthalde guzia ez dadien khutsa haren eritasunaz.

* * *

26ren Kapitulu

Behin komentutik kanpo ezarriak izatu direnez.

Norbeit khendua izatu balin bada komentutik, bere hutsen gatik, edo bera athera bada bere nahitara, eta gero, Jainkoaren graziaz argitua eta ukhitua, galdetzen badu berriz ere komentuan sartzea, hartua izanen da berriz ere. Ordean, ezarria izanen da bertze guzien ondotik.

Eta gero ere atheratzen balitz, bigarren eta hirugarren aldikotz, oraino ere, hartua izan dadiela. Bainan, handik goiti, jakiten ahal du, komentuko athea etzaiola gehiago idekia izanen.

27ren Kapitulu

Abadeak zer artha behar duen gaizki zerbeitez hobendun bilhakatzen diren fraidez.

Ebanjelio Sainduak erraten daroku, sendo direnek ez dutela miriku beharrik, bainan bai eriek.

Hortakotz, Aita Abadeak izanen du gaizki zerbeitez hobendun bilhakatu diren fraidez, eriez izaten ohi den artha.

Igorriko diozkate beraz, noizik-behinka, komentuko lehen fraidetarik zenbeit, hekien kontsolatzera, trixteziak ez dezoten gaina har, bainan umilia ditezen, urrikizko sentimenduetan ematen direlarik.

Eginaraz dezala ere othoitz hekientzat, Jainkoaren amodioa finka eta gogor ahal dadin geroago eta gehiago, hekien bihotzetan. *Confirmetur in eo charitas, et oretur pro eo ab omnibus* (2. Kor. 2, 8).

Abadeak berak ere, behar ditu ekharri, gaizki zerbeitez hobendun bilhakatu diren fraideak, eriak ekhartzen diren bezala, erientzat izaten den bezenbat eztitasunekin.

Ezen Abade da, edo Aita, arima eriez artha hartzeko, eta ez, jende multzu baten nagusi izateko.

Bertzela egiten balu, beldur izateko luke, ez ditezen iskribatuak izan harentzat Profetaren solhas hauk: «hartzen zinuten zuentzat ardi on eta gizona, eta khentzen bazterrerat ardi flakoa. *Quod crassum videbatis, assumebatis, et quod debile erat projiciebatis*» (Ezek. 31, 3).

Abadeak egin beza, lehenagorik ere, artzain onak bezala. Artzain onak atxeman zuenean galdu zuen ardi hura, bere espalden edo sorbalden gainean ezarri, eta ereman zuen bere art-halderat.

Irakaspen hortaz orrhoit bitez Abadeak edo aintzindari direnak.

33, 34 eta 54ren Kapituluak

Ian fraidek izan dezaketen deus-ere berenik.

Fraidei etzaiote zilhegi frits baten izatea, ez-eta nihori deusen ematea, ez nihoren ganik deusen errezebitzea berentzat.

Fraideak ez dire beren buruaren jabe izaten ahal, ez-eta bertze gauza deusen ere jabe.

Hargatik, igurikitzeo dute, izanen dutela Abadearen ganik behar dutena, dela josteko, dela iskribatzeko, dela bertze edozer behar-ordutako.

Erregelak dio oraino, fraide bakhotxari emana izanen zaiola bere beharraren arabera.

Gutti baten beharra dutenak ez bitez trista; aitzitik, eskerrak eman betzote Jainkoari, zeren ez duten gehiagoko beharrik.

Eta gauza hainitzen beharretan direnak umilia bitez, zeren ez diren gai bertzek bezala egiteko.

36ren Kapituluua

Fraide eriez.

Abadeak behar du artharik handiena fraide eriez. Kontu handia egin dezala, beraz, erizainek ez detzaten ekhar eri hek lazokiegi.

Jesu-Kristo Gure Jaunak erranen diote egun batez, zerukotzat hautatuak ditezken guziei: «Eri izatu naiz, eta, ethorri zaizkitet ikustera, ezen nere haurriderik xumenari egin diozuen, ni-neroniri egin darotazue. *Infirmus fui et visitastis me. Quod enim uni de his minimis fecistis, mihi fecistis*». (Mateo 25, 40).

Abadeak ez detzala ahantz solhas horiek, eta etzaio nekhe izanen erien ekhartzea eta arthartzea, galdetua zaion bezala.

Eriek ere orrhoitzeko dute, Jainkoaren ohoretan dituztela, emanak zaizkoten sokhorri eta artha guziak; eta ez detzatela unharaz beren haurrideak, behar gabeko gauzak galdetuz, eta aintzina ere galdetuz.

Eri eta flako direnei zilhegi izaten ahal zaiote gizen jatea, hazkartu arte. Bainan sendatu diren bezein laster, eginen dute bertze guziek bezala, mehe.

* * *

37ren Kapitulu

*Hurrez eta adinean aintzintatuak
diren fraidez.*

Edozeinek badu urrikalmendu frango, hala jende zaharrentzat, nola haurrentzat. Hargatik ez da sobera, Erregela ere mintza dadin bi adin horietan diren fraidez.

Adinean aintzintatuak diren fraideak beraz, eta oraino adinik aski ez dutenak, ekharriak izan diren bertze fraideak baino hobeki. Eta hortakotz, horien jana izaten ahal da bertze fraidena baino hobea. Eta hala behar balin badute, egin dezatela ere beren othuruntza, bertze fraidek baino lehen.

* * *

48ren Kapitulu

Lanaz.

Fraideak hariko diren lanean zazpi orenez. San Benoatek erran du, bertze kapitulu batean, frai-

dek behar dutela othoitz egin elkharrekin, egunean zazpi aldiz. Eta nahi du lanean ere hari ditezela, egunean zazpi oren.

Gainerako denbora emanen dute, irakurtze on egiten. Fraidea ez dadiela izan sekulan lanik gabe. Alferkeria arimaren etsai nagusia delakotz.

Igandetan, ez da bertze lanik izanen, baizik ere, irakurtze onen egitea. Eta hargatik, balitz zenbeit fraide, irakurtzen haritzeko aski zentzu edo jakitate ez lukenik, hari emana izan bekio lan zerbeit, hura ere ez dadin izan egitekorik batere gabe.

* * *

49ren Kapitulu

Garizumaz.

Fraidearen egitekoa garizuman, hau izanen da: Ahalik saindukiena bizitzea, eta bertze denboretako lazakeriez penitentzia egitea.

Behar da beraz garizuman, urrundu bekhatutik eta lehenagoko bekhatu eginez urrikitan sartu, bertze denboretan baino ere hobeki; behar

du egin bertze denboretan baino meditazioe, irakurtze eta penitentzia gehiago.

Eskain dezola beraz Jainkoari egun saindu hetan, zenbeit sakrifizio xume, edo jan gabe utziz jaten ahal luken pixka zenbeit, edo loari ez emanaz nahi liteken denbora guzia, edo bertze zerbeit holako gauza eginez.

Ordean fraideak ez du gauza horietarik deusere egin behar, bere burutara eta Abadearen baia gabe.

* * *

58ren Kapitulu

Nola behar diren errezebitu komenturat ethortzen direnak fraidetzeko gogoarekin.

Arrotz bat ethortzen denean komentura, fraidetzeko nahikundearekin, athea etzaio berehala ideki behar, arrotz hura balin bada ere apez.

Ordean, behar zaio adiarazi zer lanak dituen komentuko bizitzean eta Erregela Sainduaren azpian jarri nahi denak. Ikus ahal dezan, sarthu

baino lehen, ian bihotzak onhesten dion halako bizitze hertsian bizitzea.

Eta gero hargatik, aintzina ere nahi balin bada fraide bilhakatu, orduan ezarria izanen da, urthe batentzat, fraidegoa zer den irakasteaz kargatua den fraidearen eskuetan.

Eta urthe haren buruan, berari iduritzen bazaio on dela; eta komentuko fraidek ere onhesten badute, eginen ditu botuak; eta, egun hartarik goiti, Jainkoarena izanen da gorphutz eta arima.

* * *

64ren Kapitulu

Nola behar den hautatu Abadea.

Komentu bateko Abadea izendatu edo hautatu behar denean, fraidek othoitz egiten dute lehenik, Izpiritu Sainduaren argien izateko, eta gero, ematen dituzte bozak.

Eta nork ere baititu hiruetarik biak, eta hura hautatua da Abadetzat, bere bizi guzikotz.

San Benoatek erraten du oraino kapitulu huntan, nolako berthuteak behar dituen Abadeak. Erraten dio beraz:

Behar duela on izan, ordean flakeziarik gabe; behar duela ikusi, nori zer behar dion eginarazi, egiterat utzi eta egin-gabe utzarazi.

Horrek erran nahi baitu behar duela, Izpiritu Sainduak baxharrik ematen ahal duen zuhurtzia.

Hortakotz, behar ditu gogoan iduki Jakobe patriarkaren hitz hauk: «Ez ditut lasterregi kurriarazi nahi nere aziendak; zeren-eta sopra unharazten banitu, leherraraz bainetzazke guziak egun batez. *Si greges meos in ambulando plus fecero laborare, morientur cuncti una die*».

Nork-berak ikus dezaken bezala, San Benoatek erakusterat ematen ditu bere Erregelak, Abadearen ganik galdetzen dituen ontasuna eta amodioa.

Eta hemen erran dezadan bidenabar, San Benoaten nahia da, aintzindari guziek izan detzaten, beren meneko dituzten guzien alderat, amodio eta eztitasun bera.

Eta halaz, Erregela Saindu hunen azpian jartzeko aski bihotz izatu dutenek, ikusten balin badute ere, noiz-edo-noiz, nagusiaren borthiztasuna, hutsen korreitzeaz dohanean, ordean ikusiko dute errexki Aitaren amodioa.

Eta Aitaren mintzo ezti eta gozoaz hazkartuak eta sustatuak, maitatuko dute geroago eta gehiago Erregela Saindu hunen azpian bizitzea.

* * *

72ren Kapitulu

Nolako kharra behar duen fraideak bere bihotzean.

Bi khar suerte izaten ahal dire gizonaren bihotzean.

Norbeit ekharria izaten ahal da bertzen hutsen agertzerat, eta bertzen korreiarazterat, ez Jainkoaren amodioz, eta lagun hekien ona bilhatzen duelakotz; ordean bekhaizgoz edo jelo-siaz, edo hotztasun pixka baten gatik.

Eta hori khar gaixtoaren izatea da.

Ordean bada oraino bertzelako khar bat.
Huna:

Norbeiti egiazki gaitzi bazaizko bertzen hutsak, Jainko Jauna damustatzen edo laidostatzen dutelakotz, edo arimak ifernuko bidean ezartzen dituztelakotz.

Eta hori da khar onaren izatea.

Lehen khar hura duena, Jainkoaren ganik urrunduz doha, eta heltzen ahal da ifernuko bideraino.

Bigarren kharra duena zeruko bidearen erdian da.

Fraiden bihotzak sustatuak izan bitez bigarren khar hortaz. Eta hortakotz, izan bezate elkharentzat ahal bezenbat ikustate; jasan detzatela, khexatu gabe eta pazientziarekin, batzuk bertzen itzalak eta hutsak; egin dezatela batzuk bertzen nahia.

Fraidek bilha dezatela bertzen ona, eta ez berena.

Eta hortakotz, izan bezate elkharentzat amodio bat garbia eta saindua; maita dezatela oraino beren Abadea, orrhoituz Jainkoaren ganik duela bere bothere guzia.

Eta azkenean, izan bitez Jainkoaren beldur, eta ez dezatela nihor, ez deusere maita Jesus

Jauna baino gehiago, Jaun on harrek gida gaitzan guziak, bere odolaren gostuz, merezitu darokun bizitze eternalerat.

* * *

Erregela hau iskribatu ondoan, San Benoatek erraten diote bere fraidei, azken kapitulu batean:

«Haurride onak, bizi gaiten Erregela hunek dion bezala; erakuts ahal dezagun, badugula, ez bada ere saindutasuna, bederen saindutasunaren zerbeit hastapen.

»Eta gero, saindutasun egiazkora heldu nahi direnek, irakurt betzate Elizako Aiten liburuak, eta gure Aita San Bazilioren Erregela. Han ikusiko dute zer behar duten egin, saindu bilhakatze-ko.

»Guk, lazakerian eta nagikerian bizi garenek, ez dugu bertzerik merezi, baizik ere ahalkea.

»Zuek beraz, nor-nahi izan zaitezten, munda utzi duzuenak zeruaren irabaztea gatik, emazue kontu, Jesus Jaunaren laguntzarekin iskribatu dudan Erregela huni.

»Eta Jainkoaren graziarekin batean, joanen zarete Erregela hunek erraten duen baino urrunago ere, berthute goragoko batzuk ere pratikatuko ditutzue. Hala-biz».

Huntan akhabatzen da San Benoaten Erregela Saindua.

San Benoaten ordreak dituen agintza batzu

Ez dezakegu utz San Benoaten ixtorioa, eza-gutarazi gabe nolako agintzak egin ziozkan Jainkoak gure Aita Ioriosari.

Lehenagoko denboretan, hainitz aiphatuak ziren jenden artean, orai mintzo naizen agintza hauk.

Eta aiphatuak ziren, ez baxharrik jakitaterik gabeko jendeaz, bainan oraino liburu-egilez berez.

Badire bereziki lau liburu-egile handi, agintza hautaz mintzo direnak, nahiz berak ez diren gure ordrekoak.

Ezen hetarik bat franzizkanoa da, bertze bat dominikanoa, eta gero bertze biak, jesuistak. Jesuista hetarik baten izena, jakin nahi duenarentzat, da Cornelio-Alapide.

Huna beraz agintza horiek, liburu-egilek ematen dituzten bezala.

1na. Zure ordreak iraunen du munduaren akhabantzaraino.

2na. Munduaren azken denboretan, zure ordrea Elizarekin eta Elizaren alde izanen da, eta finkaraziko ditu hainitzak Erlisioe Sainduan.

3na. Zure ordrean hilen diren fraide guziak salbatuko dire.

Eta balitz norbeit, zure ordrean izanki, eta bekhatua maite lukenik, harrek baduke ahalkea, edo izanen baita komentutik kanpo ezarria, edo bera joanen baita, unhatu-eta, ezin gehiago ego-
nez.

4na. Zure ordreari gerla eginen dioten guziak hilen dire goizik, edo heriotze gaixtoa eginen dute; non-eta ez duten, urrikitan sarthu-eta, egi-
ten beren egin-ahala, beren gaizkien xuxentze-
ko.

5na. Zure ordreari ongi eginen diotenek, badukete heriotze on baten egiteko zoriona.

Liburuaren akhabantza

Eraskina

Eskuara

Eskualdun ezten jendea, erdaldun bat izan dadiela errengurarik eta axolarik gabe gure mintzaira maitez, eluke horrek gauza handirik erran nahi. Zer dohakigu guri ere erdaldunak mintza ditezela gisa batera edo bertzera? Erdaldun batzuk begietan hartua izan dezatela eskuara; banoha urrunago, egin detzatela zazpi eginalak gal dadien lehen-bai-lehen, hori ere adi liteke hein baterainokoan.

Bainan nihola ere adi eztezakedana da nola Eskual-Herrian sorthuak diren eskualdun-semesteren batzuk eztuketen gehiagoko atxikimendua beren amaren altzoan ikhasi mintzairarentzat; nola izan ditezken ekharriak hain errexki eskuararen bazterrerat uztera.

Eskual-zale egiazko bat dohakotela halako hekiei erraitera eluketela eskuara galtzerat utzi behar; bainan, ihardesten ezpadute ere eskuararik zer atherako duten? Eskuarak zer emanen dioten? Hek, aitzina ere, berdin ezaxol izanen

baitire, eta amodiorik gabe beren haurreko mintzairarentzat.

Eta bizkitartean bertzelako ikustaterik zorginioke bai, gure eskuara ederrari.

Eskuarari esker dakiguna

Eskuaraz mintzo garenek badakigu gure arbasoak nor eta zer ziren. Liburuek erraten darokute, gerlaraz geroz, eskualdunak gizon gaitzak zirela zenbat-nahi borthitzak balin baziren ere Erromako armadak; eta garhaitu bazituzten ere bazter guzietako jende-aldeak, ezin garhaitu ahal izatu zituztela eskualdunak, egundaino ezin landatu ahal izatu dituztela beren banderak Bizkaiko mendietan.

Liburuetarik badakigu oraino gure arbasoek askotan buru emateko izatu dutela, batean Erromako armadei, bertzean moroei, edo oraino frantsesei, eta buru eman dutela nihoiz amorrik eman gabe, eta amor eman orde jo eta zafratu dituztela behin baino gehiagotan erromanoak, moroak, frantsesak, eta bertzerik ere bai.

Hainitz liburutan irakurt ditekena oraino hau da: lazgarri zela ikustea eskualdunak nolako kopetarekin jartzen ziren etsaiari buruz, ez baka-

rrik beren herrian zirelarik, bainan, herritik athe-
raiak, bertze armada batzuetan ere.

Hitz batez badakigu eskuaraz mintzo gare-
nek, urean ez leihorrean, nihoren beldur etziren
gizon batzuen semeak garella.

Eta horrelako gauzaren jakiteak eztikela deus
baliorik?

Deusik ez balio jakiteak gure arbasoak eta
aitak nolako gizonak ziren? Deusik ez balio nola-
ko aitoren semen haurrak garen errateko aha-
lak?

Ezta bada hori niri iduritzen zaitana.

Eskuarari zor diogun ona

Bada nork daki zenbat mende eskualdunak
gure oraiko herri hautan direla. Non dire aldiz
lehenago, erromanoen denboran, Frantzian,
Espainian eta Italian ziren bertze jende-aldeak?
Hek guziak ithoak edo urthuak nonbeitik ethorri-
rikako jende basa batzuen artean.

Eskualdunak aldiz, aitzina ere eskualdun
egotu. Bazakiten eta jende alde hetarik batzu
edo bertze beren arterat hartuz, beharko zutela
galdu, lurra bezein ongi, beren mintzaira ere, eta
hortakotz etzituzten Eskual-Herrian kokatzerat

utzi, Eskual-Herrian berak izanen dire aintzina ere zein bere etxeko nagusi eta jaun.

Eskatima biderik izan dezatela beren artean, eta han dute Lege-Zaharra jakiteko zeinek duen hobena, eta aldiz kanpoko etsai zenbeitek nahi balin badiote egin bidegaberik, orduan denak elkarretara bil, eta zainduko dituzte ederki beren herriak.

Non zitezken hobeki eskualdun egoteko eta ere puliki bizitzeko? Nihorat joan gabe, bazituzten hemen berean haran eta zelhai ederrak bihiarentzat, mendi gizenak azienda xehe eta larri guzientzat, itsas zabala ere arrantzako.

Oraiko egunetan ere nongo gizon gazteak dire eskualdunak baino hobeki ikusiak, dela armadetan, dela untzietan? Eskuarak iduki baikaitu bertze jende mota guzietarik berex, eta lehenagoko eskualdun aiphatuen odola baita oraino gure zainetan.

Eskuarari zor diogun bertze on bat

Eskuara da oraino begiratu gaituena bertze hainbertze eskualdetako jendeak bezein zar eta lazo bilhakatzetik. Zeren-eta gaixtaginek eta halaber erlisionearen etsaiek ez jakin gure min-

tzaira, eta gure herrietarik kanpo egon behar izatu dute, harro-arazi gabe, nahi zuketen bezala, gure arbaso eta aiten buruak, khendu gabe hekien bihotzetarik lehen-lehen denboretarik hunat hartua zuten erlisione sainduarentzateko amodioa.

Ongi eztena

Egia da oraiko egunetan bertzelako airerik eta haizerik ere badela bazterretan. Frantziako eta Espainiako aintzindarien meneko bilhakatua, ezpalin bagare ere jadanik eginak zein gure aldeko erdarari, bederen ederki egiten hari gare.

Lana frango hemendik hamar-bat urtheren buruko, ikusten bada, gure hiri ttikietan, beren artean eskuaraz hitz egiten duken haurrik.

Eztut erran nahi gaizki dela erdararen ikhas-tea; bainan ongi eztena da eskuararen uztea frantsesez edo españolez mintzatzeko.

Eskuararen etsaiek zer atsegina ikusten ahal baginituzte denak erdarari lothuak, denak erdal-dun bilhakatua!

Bainan ez, eztute holako irrik eginen, bertzelako ikustaterik zor diogu eskuara gure Ama onari.

Eskuararen ederra

Aithortzen dugu iphar aldetik eta hegoagotik hartuak eta hestutuak gauzkatzen mintzairak, biak latinaren umeak, ederki iresiak direla, aphainduak eta aberastuak ere bai, mintzaira arrotzei harturikako hitzei esker; eta halarik ere eskuara, zenbat-nahi histua balin bada-eta, has-tapenean zuen edertasunetik, eskuara ager ditek-e bi mintzaira haukien eta gainerakoen aitzinean.

Ezen latina eta greka bezein ongi Jainkoak emana dugu, eta bertze mintzairekilako nahastikarik gabe gelditua da.

Damurik lurak hazi dituen gaimen handiko hainbertze eskualdunetarik bati ez bati, ezpaitzaio gogoratu behar zituela agerian ezarri eskuarak bere baithan dauzkan aberastasunak!

Erran nahi baita gure mintzaira ederra egotua dela, atzeman ondoan batere lanthua izan gabe, utzia liteken harri baliosa bezala.

Eta halarik ere beha gaiten zer dioten mintzaira hortaz zerbeiten errateko zuzena duten jakintsun batzuk:

Jakintsunek zer dioten eskuaraz

—Huna lehenik Atxular, hamazazpigarren mendean Sarako erretor zena.

Omen handiko liburu-egile hunek dio: «Iduri luke bertze mintzaira guziak elkarrekin nahasiak direla; eta aldiz eskuara bere lehenbiziko garbi hartan dago.»

—Hemezortzigarren mendean, bertze jakintsun handi batek, Larramendi jesuistak, iskribatzen zituen hitz hauk:

«Nahi baduzue jakin eskuara zer den, beha zakizkote bertze mintzairarik ikhasi eztuten jende batzuei, nola mintzo diren beren artean; eta zu xoratua egonen zare zein den gozoa, argia, bizia, garbia eta xuxena.»

Bizkitartean jesuista hura bera auhenez zagoen, eskuara hain ederra izanki, eta haren denborako predikariek etzakitela karrikako emakume batzuk bezein ongi.

Eta gutartean ere zenbatak ezkaitezke ikusia dugunak, gure mintzaira ederra dela, bereziki

entzun ondoan kostatzen aldeko, Gipuzkoako edo oraino Xuberoko predikari batzuek. Orduan bai gu ohartu gaitezke eskuara musika soinuak gozoena baino gozoago dela.

—Chaho xuberotarra, hila orai duela hiruhogoi bat urte, etzen hura ere jakitaterik gabeko gizona; eta hala dio: «Eskuara, gizonez gorago denak egin den mintzaira da, eta mintzairatan den ederrena».

Eta orai, eskualdun lagunak, ari zaitezketen zuen baitan: «Bai, atsegin da holako hitz batzuen entzutea, baina, ondikotz, eskualdun batzuek erranak baitire hitz horiek».

Entzun-azue beraz liburu-egile arrotzek zer daasaten.

—Hamaseigarren mendean, bazen Holandako ikhastegi edo eskola nagusian, Skaliger zeritzan jakintsun handi bat. Jaun harrek bazuen hainitz mintzaira ikhasirik eta, gurea ere ikhasia, huna zer dion:

«Eskuarak ezte deuseren basarik, ez latzik ez borthitzik; guziz ezte da eta gozoa. Egin-egina, hainitz aspaldikoa dela, eta orai den tokian zela erromanoak harat agertu aitzinetik».

—Hemen ezartzen dut, Jaun aphezpiku berri baten lagun, Frantzia beheretik Baionarat ethorri eta zazpi urthez Bidarteko erretor izatua den aphez batek, Pouvreau aphezak, zer utzi duen iskribatua bere liburu batean:

«Jakindu behar izanki, apheztu-ta berehala, zer lana den eskuararen ikhastea, lan horri esker ezagutu dut mintzaira horrek zein abilki eta errexki moldatzen dituen hitzak, zein argi eta ara ederrean ezartzen dituen».

Aphez hori Bidarten zen mila hamasei ehun eta hogoita hamarreko irian.

—De Humboldt deritzan Alemaniako jakintsun handi batek dio bere liburuetan: «Eskuara bertze mintzaira guziez goragokoa da».

—Errana da Parisen bizi den jakitate handiko jaun baten liburuetan, On J. Vinson-en liburuetan: «Bertze edozein mintzairaren ezartzea eskuararen aldean, hori liteke, handitu gabe geldituak diren gizon koxkor batzuen ezartzea gizon eder-eder batzuen aldean.»

—Mintzaira hainitz eta eskuara ere dakizkan Jaun angles batek, On Dodgson-ek, hura xoratua gure mintzairaren edertasunak, eta nola daukan,

bertze mintzaira guziek baino hobeki, nahi eta behar den haren errateko ahala, dio gobernamentuko gizonak eskuaraz egiten balituzte beren aditu edo patuak, elitekela hekien artean eskatima biderik, gauzak ez aski xuxen iskribatuz.

* * *

Horra eskuara, eta nolako dohain baliosa eman darokun Jainkoak, eskualdun sorthu garenan.

Orai bat-bederak ikhus dezala ea badohakon bazterrerat uztea, hainbertze mende huntan bizi eta azkar zagoen mintzaira, deusik balio eztuen puska zar bat bezala.

Gere onetan edukiko dugu bizirik. Eskuara galduz geroz zer edo nor gintezke? Zer izen eman lezaukukete?

Egin behar litekena eskuararen galtzerat ez uzteko

Hiri eta herri guzietan, badire batzu bertzeak baino gorago direnak; batzu sortzeak hala ezarri

dituelakotz, bertzeak beren onthasunen, karguen edo jakitatearen gatik.

Hainitz erran nahi luke bada, eskuararen gal-tzetik begiratzeko, bertzen gainetik diren halako jaunak eta andreak eskuaraz mintza ditezen beren artean. Zeren eta orduan jende xeheak ezpailuke erdaraz hitz egiteko tirria hain handi, ikusiz erdara dakiten jaun eta andre batzu eskuaraz mintzo direla.

Eta aldiz eskuaraz bertzerik eztakien jendeak zer atsegina, sumatzean harrek haurrean ikhasi mintzaira ez bide dela hain xarra, jaunak eta andreak ere erdara baino maiteago dutela!

Eskualdun jaun eta andren eskuaraz mintzatzek badituzke ondorio onak; bainan gure eliza-gizonei emenda dakiotela oraino ere pixka-pixka bat eskuararentzateko amodioa, eta horra zertarik duken on egiazkoa.

Ageri da, erran ditugunetarik beretarik, eskuarari esker dela eskualduna fededun. Gure eliza-gizonak eskuarari esker dire beraz, egungo egunean, giristino herri batzuetako erretor. Zer ezagutza eta amodioa eztiozkate beraz zor gure

mintzairari? Esker gabe ez izatera, behar dute eskuara maite izan.

Eta bada maite balin badute segur du bizia, zeren-eta orduan irakurtuko dituzte liburu eskuarak. Liburu eskuarak hola eginez irakurtuz ikhasiko dute ongi mintzatzen, eta nahi-eta-ez denei maitaraziko diote gero-eta-gehiago bere parekorik nihon eztuen mintzaira.

Eskuarari dioketen amodio horren gatik oraino, eztiote katiximarik eginen erdaraz, erdaldunen haurrei baizik, eskuaraz mintzatuko dire, handi eta xume, beren herriko jende guziekin, eta bertzalde ezagutaraziko eta har araziko dituzte ahal bezen batean eskuara liburuak eta kasetak.

—Orai duela ehun-bat urthe, Bizkaitar karmelita batek, Aita Bartolomek, erraten zioten bere denborako eliza-gizonei: «Irakur atzue eskuara liburuak, eta erdaldun hitzez bethe eta itsustu orde gure mintzaira ederra, zuek ere eskuara ederrean eginen ditutzue zuen igandetako mintz-aldiak».

Aita Bartolome mintzo zen eskuara itsusten duten hitzez. Zer erran zuen, ehun urthe beran-

tago agertu lurraren gainera, eta ikusi balitu eskualdunak non nahi eskuara bazterrerat utziak, eta erdarari lothuak? Harrek, eskuararentzat zuen amodioarekin, eginen zuen oihu, etxean su duela ohartzen denak bezein goraki. Mintzo bat hain samin eta latzak ernaraziko otheginituen? Nik uste bai; eta, su hiltzen ari denari bezein ongi, guri ere egin araziko egin-ahalak gure eskuara zahar bezein eder denaren onetan.

Zuek beraz, zuen herrietan bertzen gainetik zareten jaun eta andreak, zuek bereziki Eskual-Herriko eliza-gizon jakintsunak, maite izan azue eskuara, eskuaraz hitz egitea eta egin araztea, eta, ifernuko etsai guzien gatik ere, iraunen du, mundua mundu deino.